

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1954 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO».

TRETJI DAN LONDONSKE KONFERENCE

V PERSPEKTIVI NADALJNJIH POGAJANJ POPUŠČA NAPETOST ZARADI SUEŠKEGA SPORA

V živahnih neposrednih stikih posameznih delegacij se oblikujejo različne metode in procedure za mirno poravnavo spora

London, 18. avg. Prizadevanja za poravnavo sueškega spora so bila danes, tretjega dne londonske konference, še vse bolj navezana predvsem na neposredne stike med posameznimi delegacijami kakor prva dva dneva. Na konferenci, ki se je omejila na sorazmerno kratko popoldansko sejo, so danes govorili Selwin Lloyd in vrsta drugih delegatov, med njimi tudi pakistanski, ki je razvil poseben načrt za ureditev sueškega vprašanja. Zasedanje konference je bilo nocoj odgodeno do ponedeljka. Nekateri glavni delegati, kakor Pineau, Lange in drugi, so odpotovali iz Londona na posvetovanja s svojimi vlada.

pogajanj, tako da bi samo določili okvirna načela novih debat. To stališče podpira večina delegatov. Vsem pa ko se skandinavske dežele in Japonska v glavnem zavzemajo za Generalno skupščino OZN kot forum za nove razprave, priporočajo druga skupina dežel, med njimi tudi Španija, Nemčija in Italija, novo, razširjeno konferenco. Na tretjem stališču pa stoji predstavnik Sovjetske zveze, Indije in Indonezije, ki menijo, da bi se morala konference, ne da bi formalno glasovala o sproženih predlogih, izreči o načinu nadaljnjih pogajanj, tako da bi prepustili odločanje o njenih nalogah in okvirih debat OZN narodom ali udeležencem nove konference, kakor bi se pač sporazumeli.

Etioipski delegat Haptevold je poudaril, da Etiopija pripoznava Egiptu vso pravico do nacionalizacije Sueškega prekopa, da pa zelo obžaluje, da je način, kako je to storil, povzročil mednarodno krizo. Cejlonski delegat Corde je dejal, da mora konferenca v celoti pripoznati vse suverene pravice Egipta in da bi se s sklepi nikakor ne smela prenapliti. Končno je pakistanski delegat predložil poseben načrt za poravnavo sueškega spora. Po njem mora konferenca nujno pripoznati suvereno pravico Egiptu, da nacionalizira sueško družbo. Na sedanjih konferenci naj bi imenovali poseben odbor, ki bi za egiptovsko vlado takoj začel neposredna pogajanja za poravnavo spora in zagotovitev svobodne plošbe po prekopu.

Premirje na Cipru?

EOKA prekinila oboroženo borbo, da bi omogočila nova pogajanja za ureditev ciprskega vprašanja

Atene, 18. avg. (Reuter). Britanski guverner Cipra Harding je danes izjavil, da bi sklep EOKA o prenehanju sovražnosti na Cipru utegnil pomeniti »preobrat v zgodovini tega otoka«. Pripomnil je, da so se s tem odprle možnosti za nove poskuse, da bi uredili ciprsko vprašanje.

Grški ministrski predsednik Karamanlis je v tej zvezi izjavil, da ponudba EOKA omogoča Veliki Britaniji, da »konča nevarno ciprsko krizo«. Dalje je rekel, da ta predlog omogoča britanski vladi, da dokaže, ali želi mirljubno ureditev ciprskega vprašanja.

Hammaršköldov poziv deželam na Bližnjem vzhodu

New York, 18. avg. (Reuter). Ob incidentih na izraelsko-arabskih mejah je generalni sekretar OZN Hammaršköld sinoči pozval zainteresirane vlade, naj preprečijo kršenje sporazuma o premirju in naj spoštujejo obveznosti, ki jih je dobil. Rekel je, da povračila v smislu Ustanovne listine ni moč smatrati za samoobrambo.

Širši vidiki sueške krize

Odpor proti politiki pritiska in izsiljevanja je združil narode Bližnjega in Srednjega vzhoda

Kairo, 18. avg. (Tanjug). — Londonska konferenca 22 dežel pomeni po sodbi tukajšnjih krogov zaključek prve faze sueške krize, v kateri si je Egipt s svojo politiko miru in neodvisnosti utrdil notranji in zunanji politični položaj. Ti krogi menijo, da sta bila vpliv in ugled treh zahodnih velesil močno oslajbljena ne samo v arabskem svetu, temveč tudi po vsej Afriki in Aziji. Velesile so se kompromitirale pred svetovno javnostjo s svojo politiko pritiska in izsiljevanja.

Politično od egiptovskega naroda in drugih arabskih dežel, in sicer ravno v zvezi s problemom neodvisnosti in suverenosti, povzročili spor med zahodnimi državami in celotnim egiptovskim narodom ter vsemi drugimi arabskimi narodi. Tu pravijo, da je politika zahodnih dežel dosegla ravno nasprotni učinek od tistega, ki so ga hoteli doseči. Naserjeva politika je v tej fazi pridobila na ugledu in okrog nje so se zbrali tudi tisti, ki so doslej stali ob strani.

prek Bagdadskega pakta, ki je v celoti podprl egiptovsko stališče. Za posebno pomembno pa imajo tukajšnji krogi podporo Indije, Kitajske, Indonezije, Sudana in Etiopije.

Po drugi strani pa — mimo stališča Jugoslavije, ki je v skladu s svojo politiko aktivne koeksistence zoper vse grožnje s silo, proti diktatu in poskusom enostranskega in blokovega reševanja problemov na račun malih držav — politični krogi pripisujejo velik pomen stališču Grčije in njeni odklonitvi povabila, naj se udeležijo londonske konference. Egipt je bil deležen tudi nedvoumne podpore v ZSSR in vzhodnoevropskih deželah.

Razumevanje, ki ga je po svetu vzbudil egiptovski predlog o sveškem vprašanju, imajo tu za dokaz, da vsebuje vse elemente, potrebne za ureditev tega problema. Egipt je pripravljen ponovno sprejeti obveznost v obliki nove konvencije. Pripravljen je spoštovati načela, določena leta 1888, ter vnovič in formalno potrditi svoje obveznosti glede zagotovitve plošbe skozi Suez. V tej zvezi tu opozarjajo na možnost in smotrnost novih pogajanj, ki naj bi bila v Kairu.

Kitajski predlog Burmi

New Delhi, 18. avg. (Tanjug). Kitajska vlada je poslala burmanski vladi pismo, v katerem zatrjuje, da je moč spor glede obmejnega ozemlja poravnati na prijateljski način. Pismo je bilo poslano prek burmanskega veleposlanika v Pekingu U Hla Maunga, ki so ga poklicali na posvetovanje v Rangun. V pismu, napisanem v pomirljivem tonu, je rečeno, da kitajske čete niso kršile burmanske meje, marveč se nahajajo na »nedoločnem ozemlju« in zato njihovo navzočnost na tem področju ni moč imenovati kršitev burmanskega ozemlja niti ne označiti za agresijo. V pismu je poudarjeno, da je kitajska vlada pripravljena na pogajanja z burmansko vlado za sporazum, s katerim bi določili mejo, da pa je treba do konca pogajanj ohraniti status quo.

Norveški parlamentarci v Sovjetski zvezi

Moskva, 18. avg. (Tanjug). V Moskvo je prispela na povabilo Vrhovnega sovjeta ZSSR norveška parlamentarna delegacija s predsednikom parlamenta Oskarjem Troppom na čelu. Delegacija šteje 15 poslancev. Ob prihodu je Tropp izjavil, da so odnosi med obema deželama prijateljski in da se nista nikoli vojskovali druga proti drugi. Dalje je poudaril, da sta v minuli vojni SZ in Norveška dali svoj prispevek k skupnemu boju in da je ta skupni osvobodilni boj podlaga za krepitev prijateljstva med obema deželama.



Sueški prekop

odnose, posebno še z zahodnimi velesilami, postavili na temelje enakosti. Zato so vse te dežele brez pridržka podprle Egipt. Pri tem zlasti opozarjajo na primer Iraka, ki je prek Bagdadskega pakta tesno povezan z Veliko Britanijo, ki pa je prav tako nedvoumno podprl Naserja. Libanon, ki ni bil sovražnik Zahoda, je dal vedeti, da bo vojna proti Egiptu vojna proti Libanonu, kar so ponovile tudi druge arabske dežele. Jordanija, tesno povezana z Veliko Britanijo, se je postavila na enako stališče in prepovedala uporabo britanskih oporišč za morebitni napad na Egipt.

Zahodno politiko so obsodili tudi v vrsti drugih dežel Afrike in Azije. V Kairu opozarjajo, da je prav tako poučen primer Pakistana, povezanega z Zahodom

Po katastrofi v Marcinellu

Bruselj, 18. avg. (Reuter). V Belgiji so se danes začele priprave za sklicanje izrednega zasedanja parlamenta, na katerem bodo proučili vzroke katastrofe v rudniku Marcinelle in začeli debato o delovnih zaščitnih ukrepih v belgijskih premogovnikih. Predsednik Spodnjega doma socialist, Camille Huymans je v tej zvezi izjavil, da za debato o teh vprašanjih ni treba čakati na rezultate sodne preiskave o marcinelski nesreči.

gre za mednarodno vodno pot, na kateri so zainteresirane mnoge dežele. Tudi Egiptu ne kaže, da bi ostal sam odgovoren za plošbo po prekopu, marveč bi bilo v njegovem interesu, »da spravijo to vprašanje na areno mednarodne politike«, je rekel Lloyd.

Potem je zelo obširno govoril o vprašanju nacionalizacije, internacionalizacije ter mednarodne kontrole in uprave prekopa. Po njegovem mnenju je treba načelo spoštovanja državne suverenosti ločiti od potrebe po zaščiti mednarodnih koristi. Na koncu je Selwyn Lloyd dejal, da ne more sprejeti sovjetskega predloga kot najboljših metode za naglo ureditev tega vprašanja.

Pakistanski načrt

Avstralski ministrski predsednik Menzies je na seji med drugim rekel, da je treba ohraniti mednarodni značaj in kontrolo nad plošbo po Sueškem prekopu. Za njim je govoril nizozemski delegat, ki Egiptu ni pripoznal pravice do nacionalizacije prekopa. Podprl je predlog ame-

Tudi Selwyn Lloyd popustljivejši?

Angleški zunanji minister Selwyn Lloyd je danes popoldne na seji konference zahteval, naj udeleženci »postavijo določena načela, na podlagi katerih bi bilo treba urediti sueško vprašanje.« »Mislim,« je rekel angleški minister, »da ni stvar konference, da sprejme podroben načrt bodoče organizacije za Suez, pač pa bi morala že zdaj na podlagi predloga ameriškega delegata Dullesa določiti podrobna načela, na podlagi katerih bi pozneje izdelali nov statut za Suez.«

S tem je angleški predstavnik potrdil željo, ki so jo te dni pripisovali francoski in angleški delegaciji, da bi čimprej zaključili debato o Suez in začeli nova pogajanja. Angleški predstavnik je najprej opozoril na to, da je »ravnala angleška vlada prav, ko je poskrbela za vojaške varnostne ukrepe«, češ da gre za »življenjska vprašanja Velike Britanije«.

O sklepu egiptovske vlade o nacionalizaciji je rekel, da je bil »sovražni ton in brutalen način« tisto, kar je Veliko Britanijo hudo prizadelo. Roudaril je, da je bila dosedanja debata na konferenci zelo pristna in konstruktivna, in dejal, da to ne bi smelo zamegliti glavnega problema.

Senator Kefauver je bil izvoljen za podpredsedniškega kandidata pri drugem glasovanju. Po izvolitvi je predsedniški kandidat Stevenson objavil izjavo, v kateri je pozdravil Kefauverjevo izvolitev. Češ, da je vpliv bivšega predsednika Trumana v Demokratiški stranki močno opešal. Truman se je odločno zavzemal za imenovanje newyorškega guvernerja Harrimana za predsedniškega kandidata, toda Harriman je bil »proti vsem pričakovanjem« poražen. Truman, ki je sinoči »popolnoma in brez pridržkov« podprl Stevensona in Kefauverja, je

Stevenson napoveduje novo smer

v politiki ZDA — če bo novembra izvoljen za predsednika

Chicago, 18. avg. (AFP). Sinoči je bil v Chicagu zaključen 32. kongres ameriške Demokratske stranke. Na kongresu, ki je trajal pet dni, so izvolili strankinega kandidata za predsednika in podpredsednika ZDA — Adlaja Stevensona in Estesa Kefauverja ter sprejeli predvolilni program stranke. Predsedniške volitve bodo 6. novembra. Senator Kefauver je bil izvoljen za podpredsedniškega kandidata pri drugem glasovanju. Po izvolitvi je predsedniški kandidat Stevenson objavil izjavo, v kateri je pozdravil Kefauverjevo izvolitev. Češ, da je vpliv bivšega predsednika Trumana v Demokratiški stranki močno opešal. Truman se je odločno zavzemal za imenovanje newyorškega guvernerja Harrimana za predsedniškega kandidata, toda Harriman je bil »proti vsem pričakovanjem« poražen. Truman, ki je sinoči »popolnoma in brez pridržkov« podprl Stevensona in Kefauverja, je

še pred dvema dnevoma izjavil, da »Stevenson ne more zmagati na volitvah proti Iku«, razen tega pa ga je označil še za »defetista«. Ga. Rooseveltova, soproga bivšega predsednika ZDA, je objavila članek, v katerem napada Trumana in navaja uspehe, ki so jih demokrati dosegli pod Stevensonom vodstvom. Se več, pravi, da je Stevenson kot predsedniški kandidat na volitvah 1. 1952 dobil tri milijone glasov več kakor Truman leta 1948, ko je bil izvoljen za predsednika. Večina članikov poudarja, da je Trumanova akcija »dejansko pomagala Stevensonu«. Na prejšnjih volitvah ga je zelo oviralo dejstvo, da so ga do neke mere smatrali za »trumanista«.

Adlai Stevenson je izjavil, da se ZDA »nahajajo pred odločilnim razdobjem svoje zgodovine«, v katerem je treba ustvariti dejansko svobodo, prosperiteto in napredek v okvirih miru. V govoru, v katerem je formalno sprejel svojo kandidaturo na pred-

Izven Lancaster Housa

Dopoldanski sestanki so potekali v glavnem po naslednjem vrstnem redu: ameriški državni sekretar je bil pri sovjetskem zunanjem ministru Šepilovu, ki je malo pozneje priredil kosilo angleškemu ministru Selwynu Lloydju. Pred kosilom je bil v Foreign Office še en tajni sestanek zahodnih zunanjih ministrov Dullesa, Lloyda in Pineauja. Pineau je imel pred tem dolgo razgovore z delegati skandinavskih dežel, zlasti s švedskim zunanjim ministrom Langejem, ki se bo zaradi »nujnih poslov« nocoj vrnil iz Londona v Stockholm. Ameriški sekretar Dulles se je sestel tudi z vodjo etioipske delegacije Habtevoldom. Nemški in italijanski zunanji ministri Brentano in Martino sta imela poseben sestanek, neuradni egiptovski opazovalec, podpolkovnik Ali Sabri pa je sprejel predstavnik Italije, Ceylona in Pakistana. Očitno je, da se bo sedanja živahna diplomatska dejavnost nadaljevala tudi po konferenci. Selwyn Lloyd odpotuje jutri v Chequers, kjer bo poročal ministrskemu predsedniku o poteku razgovorov, francoski zunanji minister Pineau pa bo najbrž nocoj odpotoval v Pariz, kjer se bo sestel z ministrskim predsednikom Guyjem Molletom.

V dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da so se pokazale med temi zasebnimi razgovori doslej tri težnje. Predvsem gre za željo angleške in francoske delegacije, da bi se konferenca konkretno in takoj izrekla o ustreznih ukrepih, da bi te ukrepe sporočili egiptov-

Novi indonezijski veleposlanik v Beogradu

Beograd, 18. avg. (Tanjug). V Beograd je danes prispel prvi indonezijski veleposlanik v Beogradu dr. Soedarsono. Do njegovega prihoda je prišlo potem, ko sta se jugoslovanska in indonezijska vlada v minulem mesecu sporazumeli, da bosta poslaništvi v Beogradu in Džakarti povišali na stopnjo veleposlaništev. Veleposlanik dr. Soedarsono se je rodil 1911. Vse do 1945 je bil zdravnik, tedaj pa je postal minister za socialno skrbstvo, nato notranji minister in minister brez listnice. Od julija 1947 do januarja 1950 je bil predstavnik Indonezije v New Delhiju in Rangunu, od januarja 1950 do maja 1953 pa veleposlanik v Indiji in Burmi. Od maja 1953 do aprila 1954 je bil načelnik oddelka v zunanjem ministrstvu, nato pa nananjem inšpektorata za koordinacijo in planiranje v zunanjem ministrstvu, dokler ni bil imenovan za veleposlanika v Jugoslaviji. Na zemunskem letališču so nocoj indonezijskega veleposlanika sprejeli predstavniki državnega sekretariata za zunanje zadeve in indonezijskega veleposlaništva.

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, 19. avgusta
Pretežno oblačno vmes prehodne padavine, deloma nevihtnega značaja, predvsem popoldne in proti večeru. Jutranja temperatura med 12 in 15, v Trmorju 20, najvišja med 20 in 26 stopinj C.

IZ ZDRUŽENJA ZVEZNE INDUSTRIJSKE ZBORNICE ZA PREGOM

Do konca leta 16,200.000 ton premoga

Nekaj o planu proizvodnje premoga za leto 1957

Beograd, 18. avgusta. (Tanjug) — Na današnjem sestanku upravnega odbora Zdrženja Zveze industrijske zbornice za premog so obravnavali plan proizvodnje premoga za 1957. leto. Pri tem je bilo navedeno, da sta leta v prvih sedmih mesecih dobili industrija in široka potrošnja 9.346.000 ton premoga. Predvidevajo, da bodo do konca leta nakopali 16.200.000 ton.

V prihodnjem letu je predvideno povečanje proizvodnje za 12 odstotkov. Povečanje bo največje pri lignitu.

Predstavniki naših premogovnikov so danes razpravljali o tako imenovanih divjih rudnikih.

Vrhovni poveljnik burmanske vojske pri podpredsedniku Izvršnega sveta BiH

Včeraj dopoldne je podpredsednik Izvršnega sveta Bosne in Hercegovine Uglješa Danišević sprejel vrhovnega poveljnika burmanske vojske generalpolkovnika Ne Vina. Sprejemu so prisostvovali tudi generalpolkovnik Mičun Šakić, generalmajor Jože Skočević, ki spremlja generalpolkovnika Ne Vina, in vojni etasa burmanskega veleposlanstva v Beogradu polkovnik Ba Tajk.

Dopoldne je vrhovni poveljnik burmanske vojske obiskal tudi pehotni šolski center v Sarajevu in prisostvoval vojaški vaji v mestni okolici.

Komandant poljske pomorske vojne akademije obiskal Divulje

Komandant Vojne pomorske akademije poljske vojne mornarice, fregatni kapitan Stanislaw Leszczynski in komandant šolske ladje poljske vojne mornarice »Zetempowicz« fregatni kapitan Robert Mielczko, ki sta 15. t. m. prispela na petdnevni prijateljski obisk k Jugoslovanski vojni mornarici, sta si včeraj dopoldne ogledala Vojnopomorski šolski center Jugoslovanske vojne mornarice v Divuljah.

Podpredsednik Svetovne federacije Društev za OZN v Beogradu

V Beograd je včeraj prispel podpredsednik Svetovne federacije društev za OZN in bivši predsednik iranske vlade dr. A. Daftari. Med bivanjem v Jugoslaviji bo obiskal Zvezno ljudsko skupščino in Zvezno vrhovno sodišče, imel pa bo tudi razgovore s predstavniki Zveze društev za OZN Jugoslavije o bližnji generalni konferenci Svetovne federacije društev za OZN, ki bo v začetku septembra v Ženevi. Dr. Daftari bo obiskal tudi Novi Sad, da bi se seznanil z delovanjem ljudske oblasti v avtonomni pokrajini.

Na zemunskem letališču so dr. Daftarija sprejeli podpredsednik Zvezne ljudske skupščine dr. Vladimír Šimić, sodnik Zveznega vrhovnega sodišča Mihajlo Djordjević in tajnik Zveze društev za OZN Borko Stošić.

ki jih ustanovljajo okrajni ali občinski ljudski odbori. Sklenili so, da bodo od sekretariata za industrijo Zveznega izvršnega sveta zahtevali, naj do sprejema rudarskega zakona izda predpis o načinu in pogojih za odpiranje novih rudnikov, da bi tako onemogočili anarhičnost v izkoriščanju premoga, ki škodi našemu gospodarstvu. Na enem izmed prihodnjih sestankov bo upravni odbor podrobno analiziral ta pojav.

Sodiijo, da je treba v okrajih, kjer imajo premogovnike,

ustanoviti komisije za rudarstvo. Te komisije bi uredile vprašanje, ali je smotno odpreti nove rudnike, prav tako pa bi usmerjale tudi pravilno politiko kome do rudnika, ker so pojavi, da lokalne skupnosti izvajajo pritisk na rudniške uprave, da bi povečale proizvodnjo, čeprav za to niso dane stvarne možnosti.

Ko so obravnavali vprašanje šolanja kadrov v rudarstvu, so sklenili, da je treba odpreti nove rudarske šole v Kreki, Kaknju, Brezi, Raši, Varaždinu, Velenju, Trbovljah, Kostolcu in v Senjskem rudarskem bazenu ali v Aleksincu. Šoli za rudarske nadzornike bi odprli v Tuzli in morerbiti v Aleksincu. Sklenili so tudi, da bodo do začetka novega šolskega leta sprejeli enoten učni načrt za vse rudarske šole v državi.

Nekdanja mejna rečica bo napajala veliko hidrocentralo

Hydrocentrala na Rječini bo nudila 200 milijonov kWh — Centralo bodo bržkone začeli graditi prihodnjo pomlad — Zaradi razmeroma majhnih investicij se zanjo zanimajo tudi tuji

Rječina — bolj znana kot meja, ki je četrt stoletja ločila Reko na dve mesti, kot pa po količini vode — bo postala prav kmalu dragoceni vir električne energije, ki bo med najcenejšimi v naši državi. Strokovnjaki so izračunali, da bo že po treh letih gradnje ta centrala dala našemu gospodarstvu in prebivalstvu okrog 150 milijonov kWh električne energije, ki bo stala samo 2,5 milijona din. Kasneje, ko bo končana tudi druga faza gradnje te centrale, se bo količina električne energije povečala za nadaljnjih 50 milijonov kWh.

Hydrocentrala na Rječini ima še drugo prednost — proizvajala bo namreč električno energijo malone vse leto in ne bo namenjena samo kritju primanjkljajev v električni energiji za časa depresije. Uporabljali pa jo bodo seveda tudi v takšnih primerih, toda ne toliko, kolikor HE »Tessla«, ker je rječinska akumulacijska voda razmeroma majhna. Dejansko vsa moč HE »Rječine«

ne bo šlonela na velikih količinah zbrane vode, marveč na zadostnem padcu. Celotna akumulacijska voda ne bo veliko večja od 6,5 milijonov kubikov, zato pa bo koristni padec vode na turbine in eni strojni dvorani znašal več kot 90 metrov, v drugi, večji pa skoro 230 metrov.

Strokovnjaki so si zamislili, da bodo za to centralo zgradili dve umetni jezera, in sicer eno z betonskim jezom in s šestimi milijoni kubikov vode pri izviru Rječine. Drugo jezero bo niže, imelo bo jez iz zemlje, sprejelo pa bo samo okrog 600.000 kubikov vode. To drugo jezero bo namenjeno samo dnevni izravnavanju vode. V prvo strojno dvorano, zgrajeno v bližini drugega jezera, bo prihajala voda iz prvega jezera skozi tunel, dolg kakor 4 kilometre. Potem, ko bo izkoriščena, bo voda prišla v drugo jezero, iz njega pa skozi tunel in rov z nagibom v drugo strojno dvorano v samem mestu Reki.

Prva faza gradnje, ki bo trajala tri leta, bo obsegala dograditev prvega jezera z drugo strojno dvorano in s skupno proizvodnjo 150 milijonov kWh električne energije. Drugi del bi zgradili pozneje v skladu s potrebami in sredstvi. Takšen projekt je nedavno odobrila tudi republiška komisija za revizijo projektov Hrvatske.

Izgradnja HE Rječina je zlasti važna za reško-istrsko industrijsko področje, ki troši ogromne količine električne energije in kjer potrošnja letno narašča za 12%, medtem ko je proizvodnja doslej bila v glavnem ista.

Obvestilo Narodne banke FLRJ

Podružnice Narodne banke FLRJ bodo prejemale od interesentov naknadne prošnje za investicijska posojila na podlagi desetega natečaja za izgradnjo ladij, in sicer vključno do 10. septembra 1956.

Ostali pogoji razpisane natečaja ostanejo v veljavi.

Komisija za določitev lokacije prve tovarne aluminija

Zvezni izvršni svet je imenoval strokovno komisijo, ki bo na podlagi predhodno proučenih tehničnih, tehnoloških in gospodarskih pogojev predlagala najsmotnejšo lokacijo aluminijevega kombinata s skupno zmogljivostjo sto tisoč ton aluminija letno.

Jugoslovanska vlada je sklenila sporazum s sovjetsko in vzhodnonemško vlado o finanšanju prve etape izgradnje tega kombinata.

Hmelj že obirajo

Po vsej Savinjski dolini so včeraj začeli obirati hmelj. Kakor vsako leto je tudi letos prišlo obirat »zeleno zlato« na tisoče obrabir in obiralec iz srednje in severovzhodne Slovenije ter sedmih delov Hrvatske. V Savinjski dolini so tudi zakurili številne hmeljske sušilnice, v katerih bodo noč in dan sušili letošnji bogati pridelek. Vzlic toči v nekaterih krajih in silnemu viharju pred nekaj dnevi, ki je povzročil po hmeljiščih nemalo škode, bo letošnji pridelek hmelja rekorden.

GOSPODARSKA POSLOVNA ZVEZA

za ljubljanski okraj ustanovljena

Ljubljana, 18. avgusta. Danes so se zbrali zastopniki večine kmetijskih združenj iz ljubljanskega okraja na ustanovni občni zbor Gospodarske poslovne zveze, ki bo poslovala na tem območju in bo povezovala v gospodarsko celoto 121 kmetijskih združenj, ki so članice Okrajne združne zveze.

Po sklepih občnega zbora OZZ Ljubljana, ki je bil v začetku julija, je začasní upravni odbor pripravil vse potrebno za ustanovitev Gospodarske poslovne zveze. Poročilo o njegovem delu je podal tov. Sovinc. Poudaril je zlasti nujnost te nove združne gospodarske organizacije, ki naj bi povezovala kmetijske združenja in pripomogla k boljšemu blagovnemu prometu, vplivala na kmetijsko proizvodnjo in, kar je najvažnejše, zagotovila hitrejšo preobrazbo vasi v napredno socialistično vas.

V poročilu je poudaril, da smo v kmetijstvu dosegli že lepe uspehe pri dvigu proizvodnosti dela in zboljšanju hektarskih donosov, medtem ko je združna trgovina močno zastajala. Zlasti ni bilo povezave med proizvodnjo in trgovino in največkrat v kmetijstvu niso vedeli, kaj in koliko potrebuje trg, trgovina pa ni vedela, kakšne so količine presežkov v kmetijstvu. So pa še drugi razlogi, ki narekujejo ustanovitev gospodarske poslovne zveze. Tako bo ta zveza usmerjala združništvo v blagovno proizvodnjo organizirala bo odkup kmetijskih pridelkov in oskrbovala kmetijske združenja s potrebnim reprodukcijskim materialom. Prav gotovo pa bo njena najvažnejša naloga, poskrbeti za boljšo oskrbo Ljubljane in drugih industrijskih središč s kmetijskimi pridelki. Z dobrimi organizacijskimi ukrepi bo moč preprečiti dovažanje pridelkov iz zelo oddaljenih krajev, če bo takih pridelkov v bližini okolice dovolj. Praksa bo pokazala, če so v teh načrtih kakšne pomanjkljivosti in kako bi bilo moč Zvezo še bolj približati interesom združenj in splošnim družbenim koristim.

Na današnjem ustanovnem občnem zboru so sprejeli tudi

pravila Gospodarske poslovne zveze, izvolili so upravni odbor, delegate za ustanovni občni zbor republiške poslovne zveze za izvoz in za ustanovni občni zbor republiške poslovne zveze za oskrbo kmetijstva. Hkrati so sprejeli tudi sklep o pripojitvi podjetij OZZ v sklop Gospodarske poslovne zveze, obširno pa so tudi razpravljali o programu dela Zveze za letošnje leto. Na občnem zboru so tudi sklenili, da se bo Zveza včlanila v Okrajno trgovinsko zbornico.

Prajarjevemu Janezu v slovo

Bojne tovariše in vse, ki so ga poznali, je globoko presunila vest, da je umrl Janez Kožar-Prajarjev, major JLA in eden prvih aktivistov OF na Turjaku. Omahnil je sredi počitka, na oddihu v Ljubljani kot žrtve nesreče, ki jo je hotel preprečiti kot človek v globokim čpntom za sotovarisha. Ko smo zvedeli za nesrečo, nismo mogli verjeti, da Janeza ni več med nami; da nas ne bo več razveseljeval s petjem,



IZ ZVEZNEGA ZAVODA ZA LJUDSKO ZDRAVSTVO

Gibanje nalezljivih bolezní

V začetku avgusta je število za otroško paralizó obolenih naraslo — Vse ostale bolezni pojemajo — Trije primeri pegavice

Zvezni zavod za ljudsko zdravje je objavil naslednje poročilo o gibanju nalezljivih bolezní od 1. do 7. avgusta:

V treh tednih, od 15. julija do 7. avgusta, sta bila v naši državi 102 primera akutne otroške paralize, in sicer v prvem tednu 23, v drugem 32, v tretjem pa 47. V istem obdobju od leta 1951 do 1955 je znašalo povprečje obolenj samo 14,2 primera, kar pomeni, da se je letos število obolenj več kot podvojilo. Od 47 primerov jih je bilo v prvem tednu v Srbiji 29, na Hrvatskem 26, v Sloveniji 11, v Makedoniji pa 1.

Konec minulega meseca je razen otroške paralize naraščalo tudi število obolenj za trebusnim legarjem, paratifusom, grižo, škrlatinko in oslovskim kašljem, vsem ko je bilo število obolenj za meningitisom za polovico manjše kakor prejšnji teden. Od 1. do 7. avgusta pa je število vseh ostalih bolezní padalo, razen pegavice, za katero so oboleli v enem tednu trije, in sicer po eden v Novem Sadu, Banji Luki in Sarajevskem okraju. Prejšnji teden pa je bil samo en primer obolenja na Visokem.

V začetku avgusta pa se je globalno število obolenj za nalezljivimi boleznimi v primerjavi s prejšnjim tednom takole: za trebusnim legarjem je obolelo 68 ljudi (v prejšnjem tednu 87), za paratifusom 36 (59), za grižo 88 (124), za škrlatinko 238 (376), za davico 38 (65), za kozami 308 (481), za oslovskim kašljem 715 (995), za nalezljivo zlatenico pa 111 proti 147 v prejšnjem tednu. Za tetanusom je obolelo 22, za meningitisom pa 17 ljudi, torej samo en primer manj kakor v

prejšnjem tednu. Za trebusnim legarjem je obolelo največ ljudi v Srbiji, in sicer 25, na Hrvatskem 20, v Bosni in Hercegovini 11, v Sloveniji in Makedoniji pa po 8. Obolenja za trebusnim legarjem se pojavljajo sporadično. Število za otroško paralizó obolenih je spet nekoliko naraslo. Pogledajmo, kaj pravijo o tem strokovnjaki:

Cevraj ne kaže, da se bo otroška paraliza bolj razmahnila, je opreznost še vedno nujno potrebna. Dobro bi bilo, da bi sedanja zaskrbljenost napotila ljudi, da bi bolj pazili na telesno higieno ter na čistoto svojih hiš in paselj, v katerih žive. Tako se bodo obvarovali ne samo otroške paralize, marveč tudi drugih nalezljivih bolezní, ki jih je bilo v prvem tednu avgusta precej.

Jutri se začne prvi plitvički festival poezije

V ponedeljek popoldne se bo na Plitvičkih jezerih začel prvi festival poezije, na katerem bodo sodelovali ugledni jugoslovanski pesniki. Na festival bo prišlo okrog 40 pesnikov iz vseh republik, med drugimi Dobrica Cesarić, Oskar Davičo, Marin Franićević, Jure Kaštelan, Gustav Krklec, Desanka Maksimović, Vesna Parun, Vasko Popa in Grigor Vitez.

Na sporedu festivala, ki bo trajal šest dni, je polaganje venca na spomenik Vladimiru Nazoru, branje starejše jugoslovanske poezije, branje pesmi iz NOB in narodnih pesmi ob tabornem ognju. Razen tega so v načrtu tudi plitvički razgovori o poeziji, ogled Plitvičkih jezer itd.

Ljubljanska tovarna »Zmaj« izdeluje elektrode za kinoprojektorje

Ljubljanska tovarna »Zmaj« je začela izdelovati elektrode za kinoprojektorje iz domačih surovin. Strokovnjaki iz komisije, v kateri so predstavniki Zveze trgovinskih združenj, Industrijske zbornice, Zdrženja elektroindustrije, nekaterih podjetij za razdeljevanje in predvajanje filmov, so preizkusili elektrode v beograjskem kinematografu »Kozara«. Komisija sodi, da so elektrode zelo dobre in enakovredne uvoženim.

Nedavno so v tovarni »Zmaj« začeli tudi serijsko proizvajati kopirne elektrode za cinkografije.

V Sloveniji so ustanovili prve poslovne združne zveze

V Sloveniji so ustanovili združne poslovne zveze v Kopru, Kranju in Gorici, ta mesec pa bodo ustanovili tudi zveze v Mariboru in Ptujju. Konec septembra bodo ustanovili tudi republiški poslovni združni zvezi za izvoz in za preskrbo združenj s kvalitativnim semenom, umetnimi gnojili, mehanizacijo in živino.

V Glavni združni zvezi Slovenije poudarjajo, da na področju republike bržkone ne bodo ustanovili posebnih specialnih zvez, ker bi to utegnilo negativno vplivati na enotnost slovenskega združništva z okrog 700 združenj, ki so malone izključno splošnega kmetijskega tipa.

PRIPRAVE NA JESENSKI ZAGREBSKI VELESEJEM

Pregled naše gospodarske zmogljivosti

Letos dvakrat večji razstavljeni prostor — 600 domačih razstavljalcev in nad 4000 izdelkov

Za letošnji jesenski velesejem v Zagrebu se je prijavilo že kakih 600 razstavljalcev samo iz naše države. Doslej sta najmočnejše zastopani tekstilna in kovine predelujoča industrija. Obe bosta imeli na velesejmu velik razstavljeni prostor. Pa tudi tujsina ne zaostaja. V lastnih paviljonih bosta razstavili svoje izdelke na delu Zagrebškega velesejma ZSSR in LR Kitajska. Obe deželi bosta imeli največje in najlepše opremljene razstavne prostore. Tudi letos bodo na zagrebškem velesejmu zastopane industrije Italije, Anglije, Francije, Zahodne Nemčije, Belgije, Holandske, Poljske, Češkoslovske, Bolgarije, Vzhodne Nemčije, Romunije in drugih dežel, katerih udeležba na Zagrebškem velesejmu je že tradicionalna.

Domača industrija je znatno povečala število razstavnih izdelkov in predmetov za široko potrošnjo. Bogata in pestra izbira naše proizvodnje se zrcali tudi med razstavljalci usnjarske stroke, ki bodo s sorodnimi strokami razstavili nad 200 izdelkov, vtem ko so jih razstavili lani 61. Tekstilni proizvajalci bodo prikazali 479 vzorcev raznih tkanin in svile, lesna industrija 119 izdelkov, znatno bogatejšo in pestrejšo izbiro pa bo nudila tudi elektrotehnična industrija, ki pripravila razstavo elektrotehničnih potrebščin, radioaparatorov, električnih aparatov za gospodinjstvo in elektronskih strojev. Ta del razstave bo nedvomno najzanimivejši, razen strojne industrije in precizne mehanike. Mnoge domače tovarne si namreč prizadevajo, da bi v kooperativni proizvodnji izdelovale in vskladile s kupno močjo prebivalstva več naprav in tehničnih pomagala za gospodinjstvo. Tako na primer zagrebške tovarne »Goran«, »Rade Končar«

»Kontakt«, tovarna motorjev in tovarna elektronike navezujejo stike z ostalimi domačimi industrijami, da bi pocenile proizvodnjo. Kooperativna skupnost EKA bo prikazala letos na Zagrebškem velesejmu zadnje pridobitve s področja proizvodnje avtomatiziranih strojev za gospodinjstvo.

V okviru novega dela velesejma bo vzbujal zlasti veliko pozornost paviljon, v katerem bo razstajala svoje izdelke naša industrija za predelovanje kovin. Paviljon grade skupaj »Tehnika«, »Jugomontaža«, »Predrag Herce« in industrija platnenih izdelkov iz Jarš v Sloveniji. Ta razstavna dvorana bo merila 1600 kv. m, oporniki in nosilci bodo zgrajeni iz lahke kovine, straha pa iz impregniranega platna posebne izdelave. Ta razstavni paviljon bo sam po sebi velika razstavna zanimivost, ki naj prikaže ekonomičnost in uporabno vrednost takšnih prenosnih zgradb.

Razen tega bodo lahko obiskovalci na jesenskem velesejmu v Zagrebu videli nad 550 izdelkov strojne industrije, orodja in industrijskih naprav. Zbrane tovarne »Pvomajska«, »Rade Končar«, »Tunt«, »Rakovica«, »Litostroj«, »Djuro Djaković« in druge bodo razstavile najnovejše pridobitve tehnike. Pozornost obiskovalcev bo vzbujal tudi posebno opremljen prostor s 155 vzorci motornih vozil, rezervnih delov in opreme za avtomobilске servise postaje. Tu bodo razstavljali tudi vzorci priljubljenih domačih lahkih vozil in motociklov.

Kmetijstvo bo imelo veliko izbiro novih mehaniziranih sredstev za obdelovanje, ki jih bodo razstavile nekatere tuje tvrdke in več domačih specializiranih tovarn, kakor »Zmaj«, »Tunt« in druge. »Tunt« bo razen tega razstavil tudi vozila za notranji promet v tovarnah, usnjarski industriji in bolnišnicah ter za gradbeno in živilsko industrijo. Mnogi razstavljalci kemijske, lesne in ekstraktne industrije, dalje industrije barvnih kovin, rudarstva in prehrane bodo dopolnili bogato zbirko blaga za domači trg in izvoz.

Zato priveditelji pričakujejo, da bo letošnji jesenski velesejem v Zagrebu nudil pregled gospodarske zmogljivosti in razvoja naše države, predvsem pa da bo uspešen trgovski sestanek tujih in domačih gospodarskih krogov.

N. P.

Spet?

VELIKA POLITIČNA NAPAKA

Razen vladnega ves tisk obsoja ravnanje Adenauerjevega režima

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Bonn, 18. avg. — Malone vsi zahodnonemški časniki posebej proe strani in uvodnike prepovedi Komunistične partije. Z izjemo vladi najbolj naklonjenih časnikov ali glasila industrijcev »Industrie-Kurier«, so se vsi ostali časniki postavili na isto stališče kakor opozicijske stranke, da namreč razsodbi sodišča s pravnega vidika ni moč ugovarjati, da pa je vlada s tem napravila veliko politično napako.

Uvodničarji teh časnikov se ukvarjajo z vprašanjem, ali ni bilo laže boriti se proti KP, ko je bila še legalna, kakor pa zdaj, ko je v popolni ilegali, in ali je bil sploh smotrni tak korak, ker KP ni pomembnejša politična sila v deželi. S prepovedjo in preganjanjem delajo iz Komunistične partije brez potrebe — pravijo uvodničarji — mučenika in budijo spomine na dogodke iz leta 1953, kar bo KP konec koncev samo koristilo.

Malone noben časnik ni sprožil vprašanja, kaj načelno pomeni dejstvo, da so prepovedali delovanje stranki, ki je bila pred 23 leti prva žrtve Hitlerjevega terorja, in sicer zdaj, deset let po zlomu fašističnega rajha, ko je dežela razkosana in sloni mlada nemška demokracija na tako nezanesljivih temeljih.

Vendar posamezni komentatorji izražajo zaskrbljenost, da bi prepoved KP utegnila biti začetek obsežnejšega protidemokratskega procesa v državi.

»Frankfurter Rundschau«, ki v ostalem nikakor ne zagovarja KP, se vprašuje, kaj tiči za tem ukrepom in pravi: »Na žalost smo prisiljeni ugotoviti, da je treba ozadje te prepovedi iskati v prizadevanju sedanje zvezne vlade po restavraciji. Ta prepoved je posledica nezaupanja vodilnih politikov v moč demokracije. Če bomo šli dalje po tej poti, bo moral nemški narod prav gotovo računati s ponovno izgubo svobode...«

Drugi časniki pa spet poudarjajo, da je dobila vlada s tem ukrepom neomejene pravice, kajti prepovedali niso samo KP, marveč tudi vse zamaskirane komunistične organizacije in onemogočili moč prikriti z juridičnimi frazami?

»Narodu se nikoli ne oprostijo trenutek nepremišljenosti.« je rekel nekdo neki peliki nemški mislec. Bil je Karl Marx. Nemški narod pa ima res dovolj razlogov in poučnih izkušenj iz minulosti, da je oprezen. Zgodovina bi mu namreč tudi tokrat ne oprostila.

šena za komunistično. Formalnih razlogov za to ne bo težko najti. Komunistična partija je zadnje čase štela kakih 80.000 članov. Zdej so prepovedali tudi njenih 13 dnevnikov in 37 tednikov in mesečnikov s skupno naklado nad 130.000 izvodov. Sem je treba prističi tudi okrog 600 tovarniških časnikov.

Tako je razpustitev KP Nemčije v deželi sami sprožila vrsto političnih vprašanj, ki se ne tičejo samo nje, temveč celotnega demokratskega življenja tega dela Nemčije.

razdoro med Nemci. Pripomnil je, da se morajo tisti, ki hočejo, da bi se Nemčija ponovno združila, boriti za ustvaritev demokratičnih pogojev, ki bodo to omogočili. Zbrana množica je na zborovanju sprejela resolucijo, v kateri zahtevajo od zahodnonemškega parlamenta, naj obnovi legalnost KP.

VAL PROTESTOV

zaradi bonnskih ukrepov proti KP Nemčije

Berlin, 18. avg. (AFP). Danes je bilo v Berlinu množično protestno zborovanje proti prepovedi KP Zahodne Nemčije. Na zborovanju, na katerem se je zbralo nekaj deset tisoč ljudi, je govorilo več govornikov.

Član politbiroja Enotne socialistične stranke Karl Schirdevan je v svojem govoru rekel, da prepoved KP pomeni sizzivanje pristašev miru in borcev za spravo med Nemci. Poudaril je, da je zahodnonemška vlada s tem uničila demokratsko podlago miru in da bo imel njen sklep »mednarodne posledice«. Schirdevan je dalje dejal, da je Adenauerjeva vlada »povečala

London, avgusta. Brčas je bilo malo primerov, da bi šlo skozi široka vrata enega najlepših londonskih hotelov »Grovenor House« hkrati toliko skromno oblečenih ljudi, kakor se je to nedavno zgodilo. Odslovljeni direktor velike družbe Birmingham Small Arms, lord Docker je namreč povabil v hotel male delničarje, da bi jih pridobil zase, da bi prislili upravni direktorji, da bi razveljavili svoj sklep. Pripeljal je tudi svojo ženo, da bi mu pomagala prepričati te ljudi, ki se jim je zdelo, kakor da so padli z drugega planeta v bleščečo plesno dvorano razkošnega hotela.

Hotelski direktor lord Docker Delničarji družbe »BSA« pa niso podprli lorda Dockerja in tudi njegova žena jih ni mogla prepričati. Preveč so namreč vplivale velikanske razlike med življenjem in zunanostjo teh množic, marljivih in skromnih ko mravljje, ter življenjem zakoncev, ki zapravljata tuj denar z miselnostjo murna iz basni Lord Docker je »zaslužil« letno 44.214 funtov ali preračunano vsaj 37.179.750 dinarjev. Kot predsednik družbe je imel 3500 funtov, kot direktor 20.000, pokojninske 9566, za razne izdatke pa še 11.148 funtov. In še niso bili vsem tem vrčunanim stroški za štiri nalašč zanj narejene avtomobile, med katerimi je v Londonu splošno znan njegov položni »Daimler« s sedeži, tapiceriranimi z zebrično kožo, nedvomno eden najdražjih na svetu. Družba je plačala za te avtomobile 50.000 funtov. Lord Docker je trdil, da mora imeti avtomobile za reprezentanco in reklamo. Kako razkošno sta živela

Tekmovanje

Sele naknadno objavljene podrobnosti omogočajo, da dobi človek celoten vpogled v pomen gospodarskih sadov razgovorov, ki sta jih imeli v juliju vladni delegaciji Vzhodne Nemčije in ZSSR. Ob zaključku razgovorov so objavili, da se bodo od začetka prihodnjega leta znižali stroški za vzdrževanje sovjetskih čet, ki jih je prevzela DR Nemčija in da bo ZSSR omogočila Vzhodni Nemčiji zgraditi prve atomske elektrarne. Zdej pa je javnost zvedela, da bodo znašli napovedani sovjetski krediti Vzhodni Nemčiji do leta 1960 znatno vsoto 7,5 milijarde rubljev in da bo obrestna mera nižja, namreč 2%. Vsota tujih valut, s katerimi bo ZSSR plačala Vzhodni Nemčiji del uvoza, pa bo znašala okrog 500 milijonov rubljev. Plačevanje dela sovjetskega uvoza iz Vzhodne Nemčije v tuji valuti bo omogočilo Vzhodni Nemčiji, da bo lahko prodala več svojega blaga na svetovnem trgu in kupila razne potrebščine. Vsi ti ukrepi kakor tudi sklep ZSSR, da bo odsljed podvojila svoje dobave premoga, koks, rud in žita iz Vzhodne Nemčije, so usmerjene na to, da se olajša njen splošni gospodarski razvoj.

Vzporedno s sklenitvijo sporazuma o gospodarskih vprašanjih z ZSSR je Vzhodna Nemčija napovedala novo notranjo gospodarsko smer, da bi zboljšala življenjski standard prebivalstva. Na nedavnem plenumu CK Enotne socialistične stranke so napovedali ukinitve racionalne preskrbe, skrajšanje delovnega časa in obsežnejšo izgradnjo stanovanj.

Novi gospodarski dogovori z ZSSR in nova gospodarska pot v Vzhodni Nemčiji sta v notranjem in zunanepolitičnem pogledu pomembni v več ozirom. Zlasti pa je treba poudariti, da gre očitno za željo, da se povečajo možnosti Vzhodne Nemčije, da bi na gospodarskem področju tekmovala z Zahodno Nemčijo in z dejanji dokazala prednosti socialističnega reda. Takšna zavestna želja je nov dokaz, da stopa nemško vprašanje v bolj pozitivno fazo. Minili so časi, ko so obravnavali vprašanje združitve Nemčije z metodami hladne vojne. Zdej gre za to, da bi predsvem Nemci sami odločali o usodi svoje dežele. Na naravo njihove odločitve bo očitvidno najbolj vplivalo primerjanje stanja razmer in uspehov v obeh Nemčijah. Sredstva hladne vojne se umikajo tekmovanju. J. A.

PISMO IZ LONDONA

Murni in mravljje ter razprave o družbeni enakosti v Veliki Britaniji

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

zakonca Docker, lahko sklepamo že po računih za štiri ženske obleke in tri plašče, podložene s krznom. Po uradnem tečaju je plačal lord zanje v našem denarju 6.644.400 dinarjev. Mnogi izmed delničarjev, ki sta jih zakonca Docker povabila na posvetovanje v razkošni hotel, nimajo niti najskromnejšega avtomobila, ki stane skupaj z davki samo 450 funtov, niti vespe, ki jo dobiš v Londonu skupaj s carino za kakih 150 funtov. Z denarjem, ki ga je plačal lord za garderobo svoje žene, pa bi lahko kupili štiri najboljše dirkalne avtomobile ali štiri lepe hišice. Cena teh oblek in plaščev je večja od letne plače šestih članov angleškega Spodnjega doma. To pa so samo obleke. Kje je razkošna jahta, kje so vile, potovanja in vse drugo Dockerjev spor z družbo je vznemiril javnost. Več tednov so ljudje govorili o razkošnem življenju in zapravljalosti tega denarnega mogotca.

»Dva naroda« v Angliji Ta primer pa se je časovno čudofito ujema z razpravo o vprašanju enakosti in neenakosti v sodobni angleški družbi. Objavila jo je Laburistična stranka v seriji svojih poljudnih brošur, ki govore o njenem političnem programu. V teh brošurah je rečeno, da ima 1% Angležev v svojih rokah 50% vsega privatnega premoženja v deželi, drugih 50% pa odpade na ostalih 99% prebivalcev. Polovica Angležev ima komaj nekaj več dohodkov, kakor znašajo stroški za njihovo skromno preživljanje. Nekateri angleški bogataši pa imajo po 50.000 funtov ali več letnih dohodkov, toda teh je komaj petina odstotka. V Veliki Britaniji sta v gospodarskem in družbenem smislu še zmerom »dva naroda«, pravijo

Laburistični recept

Po mnenju laburistov vzrokov ni težko najti. »Za nas je očitno,« pravijo laburisti, »da bo naša družba srečnejša in bolj zdrava brez družbenih razredov, kakor je z njimi. Mi poudarjamo, da so mnoge sedanje neenakosti pri nas daleč od tega, da bi bile nujni pogoj za visoko storilnost, marveč so postale huda ovira v njenem razvoju. Mnoge teh neenakosti bi lahko pripisali delovanju dveh velikih ustanov: najprej kapitalističnemu gospodarskemu redu, ki s svojo krivično razdelitvijo bogastva, dohodkov in koristi ustvarja gospodarsko podlago razredne družbe, drugič pa šolskemu sistemu, ki s svojimi tremi tipi šol na široko določa družbeni položaj in možnosti mladine. Po mnenju laburistov bi ti dve ustanovi morali predrugačiti. Laburisti so prepričani, da bi lahko naraščajoče gospodarstvo učinkovito povežali s pravično razdelitvijo dohodkov in bogastva. Šole pa ne bi smele biti razdeljene na zasebne in javne. Glede spremembe kapitalističnega gospodarskega sistema menijo laburisti, da se je treba boriti za davčno reformo, da bi bili bogati ljudje ustrezno obdavčeni, na drugi strani je pa treba močno obdavčiti dediščine in uvesti progresivne davke na dohodke. Važen pa je tudi nadaljnji razvoj nacionalizacije.

Kaj bo ta program prinesel v praksi, koliko ga bo moč uveljaviti, bo pokazala šele prihodnost. Zdej je zelo značilen in zanimiv predvsem zato, ker vidimo v njem za angleško družbo dokaj radikalne elemente, na drugi strani pa tudi praznino, ki to radikalnost nekoliko redči. Vsekakor pa imajo laburisti enakost v programu, saj pod pritiskom razmer čedalje bolj trka tudi na vrata angleške družbe.

Dušan Blagojevič Blagoje Lazić

Lukamov novi bolgarski zunanji minister

Sofija, 18. avg. (AFP). Podpredsednik vlade Karlo Lukamov je bil danes imenovan za novega zunanjega ministra. Imenovan je bil na to mesto, ker je dosedanj minister Minčo Nejdčev pretekli teden umrl.

NADALJNE ZMANJŠANJE POLJSKIH OBOROŽENIH SIL

Varšava, 18. avg. Radio je danes poročal, da se je vlada odločila za nadaljnje zmanjšanje poljskih oboroženih sil. Vojaške efektivne bodo skrčile za 50.000 ljudi. S tem ukrepom je hotela vlada dati poudarka svoji miroljubni zunanji politiki in naporom za razvoj poljskega gospodarstva.

INCIDENT NA MEJI Z ISRAELOM

Amman, 18. avg. (Reuters). Predstavnik Arabske legije je izjavil, da so se danes pri vasi Farun, kakih 100 m globoko na jordanjskem omežju, strelje izraelski vojniki spopadli z jordanjsko patrulo. Pri tem je bil ubit en izraelski vojak, izraelski jeep pa so zažgali. Jordanija se je pritožila pri mesani komisiji za premirje.

Z VSEH STRANI SVETA

STIKI Z EKVADOROM

Praga, 18. avg. (Lanjug). Tu je prišlo do razgovorov o ureditvi diplomatskih odnosov med CSR in Ekvadorom. S predstavniki češkoslovske vlade se je razgovarjal stinski ekvadorski predstavnik v OZN in predsednik skupine 29 južnoameriških dežel v tej organizaciji Trujillo. Trujillo je novinarjem izjavil, da se njegova dežela zanima za trgovinske izmenjave s CSR, ki bi Ekvadoru lahko dobavljala lokomotive in stroje za železniške delavnice v zamenjavo za sadje in druge pridelke.

ZAHODNA NEMCIJA

PROTI VOJASKI OBVEZNOSTI

München, 18. avg. Tukajšnji radio poroča, da je v Zvezi z incidenti, do katerih je v zadnjem času prišlo med pripadniki vojske in civilisti na zahodnonemškem omežju, bonnska vlada pozvala prebivalstvo, naj svojem odporu proti vojski sledi in da je izrazila napadi na vojske. Predstavnik obrambnega ministrstva je poudaril, da so mnogi izredni delo vzhodnih provokatorjev. Tisk poroča, da je v zadnjih dneh prišlo do pretepov med nemškimi

EGIPT

TUJI PROSTOVOLJCI

Kairo, 18. avg. (AFP). »Akhar el Jom« poroča, da proučuje vlada prijave prostovoljcev iz drugih dežel, ki bi v primeru potrebe sodelovali v obrambi Suezja in Egipta. Časnik pravi, da je Egipt prejel številne ponudbe tujih prostovoljcev. Med drugimi omenja Sudan, Pakistan, Indijo, Indonezijo, Ceylon, južnoameriške dežele itd.

MEDNARODNA BANKA

IN SUEŠKI PREKOP

Kairo, 28. avgusta. (Reuters). Mednarodna banka je izrazila pripravljenost, da bi dala posojilo za obnovo Sueskega prekopa. Predstavnik banke pa je izjavil, da bi posojilo izplačali šele, ko bi bil poravnana sedanji suezski spor. Egiptovski finančni minister Kajumji je doslej dvakrat zahteval posojilo za modernizacijo prekopa in sicer lansko spomladi v Washingtonu ter v začetku letošnjega leta v Kairu med razgovori s predstavniki banke. Predsednik banke Black je tedaj predlagal, naj bi problem odložili, dokler ne bi uredili vpra-

PEGOV VELEPOSLANIK

V TEHERANU

Moskva, 18. avg. (Tass). Prezidij Vrhovnega sovieta ZSSR je imenoval dosedanjega sekretarja Prezidija Pegovalca za veleposlanika v Teheranu. Dosedanjli veleposlanik Lavrentijev bo prevzel drug položaj.

ZAPISKI S POTI PO POLJSKI

SPOMINI IN KONTRASTI

Poljska je dežela, v kateri se menjavajo vtisi s filmsko naglico. Tu je na pretek vsega, samo enoličnosti skoraj nikjer ne vidiš. Malo je mest na svetu, kakor je Wrocław, saj spominja na velikanjski gledališki oder, na katerem se odigrava povsem nova, sodobna drama, še vedno pa so na njej tudi kulise za kako staro gledališko delo, ki že zdavnaj ni več na repertoarju zgodovine.

V vojvodstvu Szlonsku, ki šteje 3 milijone prebivalcev, pridobivajo 90% poljskega premoga in 50% železne rude ter prelope in prekale 90% surovega železa in jekla. Zaposlenih prebivalcev je tu 1.200.000. Tu so nekdo brezskrbno in razkošno živeli nemški in razni drugi mogotci. Zdej v stoterih tovarnah in rudniških jaških delavci razpravljajo o sklepih VII. plenuma Združenje poljske delavske partije, o demokratizaciji v proizvodnji, o družbenem in političnem življenju, o udeležbi delavcev v upravljanju podjetij. V eni izmed železarn v okolici Katowic je Feliks Dzeržinski leta 1905 organiziral stavke. Kolektiv železarne, ki je dobila po njem ime, obravnava zdej drugačne probleme. Ta železarna

je zgradila za svoje delavce tako imenovani polsanatorij. Vsak dan prihajajo vanj po končanem delu delavci in do prihodnjega jutra zdravijo razne poklicne bolezni. Zdravljenje traja po 28 dni in v eni izmenji je po 50 delavcev.

Obiskali smo tudi zloglasno taborišče Oswiezcim (bivši Auschwitz), kjer je zdej poljski državni muzej. S poljskimi novinarji iz Krakova, ki so nas sprejeli pred vzhodom v taborišče, smo stopili skoz glavna vrata, na katerih je še vedno napisano: »Arbeit macht frei« (»Delo prinaša svobodo«). Tisti, ki so šli obkoljeni z oboroženimi esesovci prvokrat skozi ta vrata, se morda niso povsem zavedali, kaj se skriva za tem napisom. Zdej je to dobro znano. Od vsakih 10.000 skoz ta vrata poginanih internirancev je ostalo živih samo 18. Koliko jih je bilo? En blok so spremenili v spominsko dvorano. Tu vidiš z velikimi črkami napisano, da so šli skozi to taborišče štirje milijoni internirancev. Tu visi tudi naša zastava s peterokrako zvezdo, zastava jugoslovanskih partizanov in nove Jugoslavije, ena izmed 28 zastav narodov od Atlan-

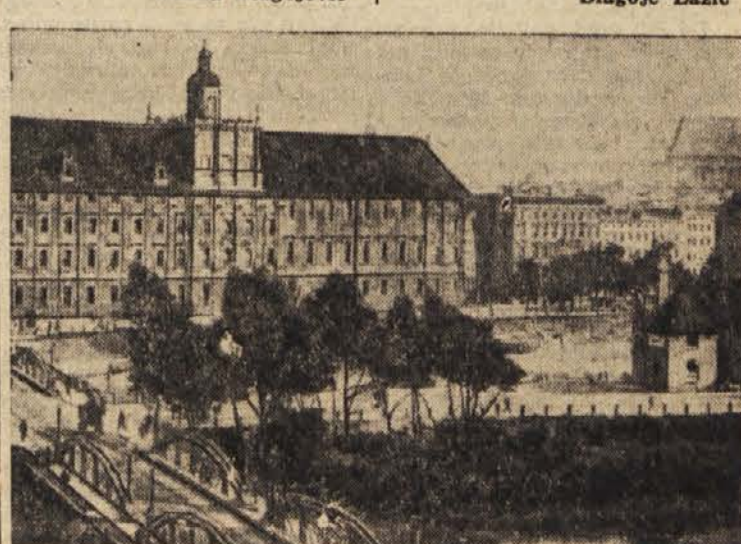
tika do Dnjepra, katerih sinove so tu pobijali.

V tem muzeju, v katerem obiskovalci ali molče ali pa samo šepetajo, človek ne ve, kaj je bolj pretresljivo. Ali slike pobitih po stenah na hodnikih ali vagoni človeških las, ki so jih ostrigli s človeških glav, potem ko so internirance zadržali v plinskih celicah, ali na desetstoteče brivskih čopičev in zobnih ščetk, ali morda otroške oblečke, cuclji, čevljički za enoletne otročičke. Ali plavalna lutka iz celuloida, ki jo je gotovo pestovala tri, štiriletna dečlica, ali pa je bolj pretrese stena v bloku 11, »bloku smrti«, pred katero so streljali internirance, ali celica, v kateri so jih morili z lakoto, ali druga, v kateri so se za zabavo esesovskih stražarjev dogajali primeri ljudožerstva.

Na to vprašanje je težko odgovoriti. Sicer pa je odgovor tudi odveč. Nekaj postane človeku takoj jasno, namreč, da je dobro, da tega taborišča po vojni niso porušili, da so ga ohranili kot muzej. To taborišče je tragično povezano z usodo poljskega naroda med vojno. Dne 14. julija 1941 so šli skoz vrata tega komaj ustanovljenega taborišča prvi

Poljaki. Potem pa jim je sledilo v dobrih treh letih in pol na milijone brezimnih internirancev iz vse Evrope.

Poljska je dežela, polna spominov in polna kontrastov. Oswiezcim spominja na tisto, kar najbolj nasprotuje stvarnosti sedanje Poljske in tečajni ljudi širom po svetu. To je spomenik minulosti, ki se ne more več povrniti. To pa je tudi spomenik, ki ljudi stvari in opozarja na naloge prihodnosti.



Wrocław

Velesejemski vrvež v Celovcu

Korošci se radi ustavljajo v jugoslovanskem paviljonu - Veliko zanimanje za Jadran, Koper in Portorož

Celovec, v drugi polovici avgusta, od jutra do večera, se na celovski velesejem že ves teden zgrinjajo množice Korošcev. Prireditelji si obetajo, da bo obisk močno preseljen. »Do 300.000 ljudi računamo,« pravijo v velesejemskih pisarnah, kjer vlada pod nizkimi strehami zadržljiva soparica že v zgodnjih jutranjih urah. Na Celovec že ves teden neusmiljeno žge sonce, da se ljudje omočno zatekajo v senco ali trumoma vro na Vrbsko jezero. Tudi »Vanda tajfuna«, ki se je preteklo soboto bliskoma razdijal nad južno Koroško in zlasti nad Celovcem, ni pomedel z vročino. Korošcem je prizadel precejšnjo škodo, na velesejem samem razmetal nekaj paviljonov — vročina je ostala. Za Celovčani, ki so prve dni vrel na velesejem, prihajajo zdaj ljudje iz vseh krajev dežele, z vlakom in motornimi vozili. Po- doba je, da postaja celovski velesejem kos koroškega ponosa, kos koroške samozavesti. Zadolgo voljno hodijo ljudje v tej vročini iz paviljona v paviljon, se pete in si brišejo obraze. Tu tudi le-

kmetijski razstavi, ki je priključena velesejemu. Nad Celovcem dan za dnem neutrudno hrope in brni helikopter za reklamo največje koroške lesne industrije. V kratkih presledkih se spušča pa spet dviga in kroži nad Celovcem in še delj, tja čez Vrbsko jezero. Celovčani mu pravijo »sveder«, se neprestano ozirajo za njim, mnogi pa tudi tišče na majhno letališče, ki je tako rekoč sredi velesejemskega prostora. Brez »svedra« bi bil ves velesejemski trušč in hrušč vsaj za polovico manjši. Toda zakaj bi se tehnika še s tem ne postavila? — molče sodijo Celovčani, ko se gubijo in tonejo v velesejemskem trušču. Toda ko sedimo v tem malone prozornem ptičju in se navpično dvigamo nad Celovec, se pod nami v čedalje večjih kolobarjih razstira prelepa koroška deželica. Kakor velika svetla očesa so jezera, pred nami Vrbsko, desno ob njem Osojsko, pa še Baško in Klopinsko, vmes temni gozdovi, med njimi bleščeči trak Drave, potem rjave in zelene preproge kmečke zemlje. Na levi pa ves ta pisani svet obroblja

ga se blaga, ki vsaki obeta, da ji ne bo treba več prati, ne pometati, ne šivati, ne pomivati, ne gnesti testa, ne mešati snega in omak. »Blaženi časi!« se utrinja ženam z ust, ko s pekočimi nogami vztrajajo pred stojnicami in v soparnih paviljonih ter v hrupu in gneči skušajo spraviti v sklad cene vse te »gospodinj-ske tehnike« in svojo kupno zmogljivost. Med drobnimi tehničnimi stvarmi stvari med obiskovalci resnično pozornost »avtomobilski robot«, ki ga je izdelal inž. Jabornig. Majček, rdeče pleskan avtomobilček se po velesejemskih poteh in prehodih sredi gneče obiskovalcev vozi brez soferja, se izogiba, zavija, trobi in oddaja reklamo. Nekje daleč, na vogalu kakega paviljona šele uzrete fanta z malim aparatom in anteno. Mirne duše pritiska na gumbe, rdeči avtomobilček pa čisto na drugem koncu previdno vozi skozi gnečo.

Med vsemi velikimi paviljoni, kjer razstavlja Koroška svojo lepo lesno proizvodnjo, gradbeni material, odlične obrtne izdelke ter proizvodnjo potrošnega blaga, doživlja tudi naš jugoslovanski paviljon kaj živahen obisk. Medtem ko so drugi paviljoni bolj ali manj natrpani z razstavnim blagom, vlada v našem paviljonu prostornost. Brez vsiljivosti so razvrščeni izdelki po razstavnih pultih, ves paviljon pa je okrašen z velikimi mikavnimi podobami iz Slovenije in z našega Jadrana. Nekaterim se zdi, da je naš paviljon preveč prazen, toda ar-

hitekti gledajo na stvar drugače, ko prisojajo prav našemu paviljonu eno najlepših ocen. Opazujemo Celovčanke. Polagoma gredo od pulta do pulta. Najdlje obstanejo pred vitrino, v kateri je naša steklarina iz Rogaske Slatine razstavila nekaj garnitur čudovito lepo brušene-ga stekla. »Prekrasno! Sijajno!« vzklikajo pa se ozirajo po kom, ki bi jim kaj več o tem povedal. In potem obžalujejo, ko zvedo, da garniture niso naprodaj, ker so le razstavnimi vzorci. »Škoda, zelo škoda...« se tolažijo v nekoliko potegnjeni koroški govoric. Medtem pa poslovnemu svetu, ki se zanima za razne naše izdelke, posebno za vino in sadje, strežejo naši trgovinski predstavniki.

V jugoslovanskem paviljonu ima poseben pult tudi Turistična zveza iz Ljubljane. Na stotine in tisoče ljudi se zvrsti vsak dan ob tem pultu, na katerem so pisani in pestri prospekti naših letovišč, posebno našega Jadrana. Neutrudni nameščeneec od jutra do večera, dokler se ne zapro vrata razstavnih prostorov, neprestano streže z informacijami vsem tem tisočim, ki tako očitno kažejo zanimanje za morje, za počitnice ob njem. Brez števila je teh vprašanih. In od pulta odhajajo ljudje s šopi prospektov. Gotovo tudi z mislijo, kako lepe morajo biti take počitnice. Komu bi se ne prileglo v tej vročini? Nemara celo tistim, ki jim je v nekaterih koroških časopisih naš turistični promet tako boleč trn v peti? Francé Gerželj

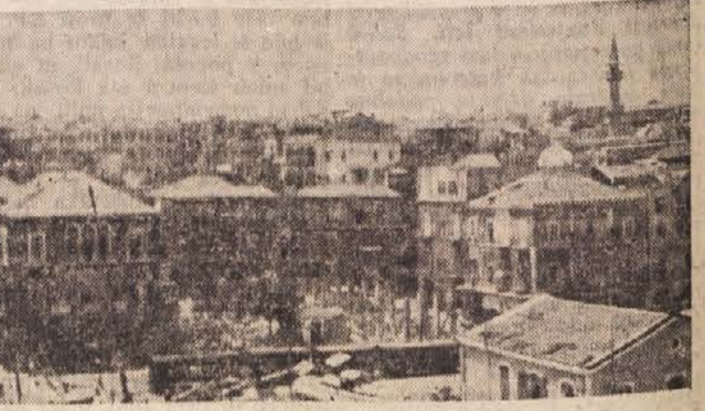
PO DEZELAH BLIZNJEGA VZHODA V dnevih sueške krize

Navdušenje po bejrutskih ulicah — Ugibanja o vojni nevarnosti, toda mednarodni pomorski promet se živahno razvija dalje

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Na »Dinari«, avgusta. V veliko bejrutsko pristanišče, polno ladij iz vseh krajev sveta sem pripulil pozno zvečer. Potnik, ki ne bi našel vedel, kje se mudi, bi po sprehodu po bejrutskih ulicah vsekakor pomislil, da ga je zanesla pot v kako egip-

ških, po kletih in podstrešjih, povsod. Menjalci za tuje valute je v mestu zelo mnogo. V njihovih izlozbah vidiš bankovce malone vseh držav. Med njimi je tudi mnogo jugoslovanskih tisočakov, čeprav je znano, da je potnikom iz Jugoslavije prepove-



Bejrut

tovsko mesto. Kamor se ozreš, vidiš okrašene slike predsednika Naserja. Slikep od nacionalizaciji Sueškega prekopa so namreč sprejeli v Libanonu skoraj enako navdušenje kakor v Egiptu.

dano jemati s seboj velike bankovce. Tuje valute izplačujejo menjalci ne le v libanonskih li-rah, marveč tudi v vseh drugih tujih valutah.

Mesto trgovcev
Tu trguje dobesedno staro in mlado. Trgovine so napolnile vse bejrutske ulice. Trgujejo v različnih trgovinah, na ulicah, na zapuščenih in umazanih dvori-

Hodil sem po nekaterih ulicah Bejruta s trgovinami na obeh straneh, polnimi blaga. V začetku sem ogledoval to bogato izbirno vsega, kmalu pa sem postal previden. Brž ko te prodajalec opazi, da se zanimaš za blago, priskoči in ga hvali v raznih jezikih, pri tem pa skuša uganiti tvojo narodnost. Mnogi so spoznali v meni Jugoslavana, čeprav nisem spregovoril v materinem jeziku nobene besede. V tem ko sem plačeval neko malenkost, ki mi jo je prodajalec naposled vsillil, je že spoznal, da sem Jugoslavan in brž je začel hvaliti Tl-tovo in Naserjevo republiko.

Različni jeziki, toda arabska misel

Na bejrutskih ulicah lahko slišiš razen arabskega tudi jezike mnogih drugih narodov, francoski, angleški, ruski in nemški. Kinematografi največkrat prikazuje-jo ameriške filme. Ulice so formalno preozke za tisoče lepih avtomobilov. Knjižarniške izlozbe so polne knjig v francoskem jeziku in vendar lahko človek zanesljivo trdi, da ljudje po bejrutskih ulicah, v tovarnah in doma mislijo arabsko, kar zdoj pomeni, da so navdušeni za Naserja.

Kočije revnega človeka

Ce bo šlo tako naprej, bodo železnice nehale prevažati potnike, zlasti še na daljših progah. V konkurenci z letalstvom čedalje bolj izgubljajo igro, tako glede časa kakor glede cen. Vožnja s pullmanom od New Yorka do Chicago je za tretjino dražja, kakor če se pelješ z letalom, do San Franciscu pa več kot dvakrat.

Čeprav tu govore o možnosti, da bi prišlo do vojnega spopada zaradi Suez, vendar tega nihče ne verjame. V bejrutsko pristanišče pripluje vsak dan po nekaj velikih trgovskih in potniških ladij. Trgovske priplujejo mnogo strojev in avtomobilov, ki pa niso namenjeni izključno Libanonu, marveč grede tudi v Irak, Jordanijo in Sirijo. Ko je naša »Dinara« spet dvignila sidro, so ostale tudi v neposredni bližini tri velike tuje ladje, med njimi argentinska potniška ladja »Salta«. Ta je priplula iz »zaves«, kamor je odpeljala več sto argentinskih državljanov po poreklu iz Sovjetske zveze. Na tej ladiji zaposleni Jugoslavan so nam povedali, da se je po odstranitvi stalniističnega režima v ZSSR prijavilo za povratek v domovino kakih 40.000 izseljencev, večinoma Rusov.

Malo od rok

Ce se ne bi vozil z avtomobilom, človek bržkone ne bi imel priložnosti, da bi se srečal na raznih vmesnih postajah z nekaj hišami, ki so zbežale pred civilizacijo. To je tista zaspana provinca, katere lokalni časnik na prvi strani z mastnimi črkami poroča, da so detroitski »tigrici« premagali čičaške »Indijance« v baseballu, na peti strani pa objavlja vesti o sueški krizi.

Tu vse dobi nekakšno drugačno barvo. Tako n. pr. osrednji tisk sicer napada Egipt, toda postavlja tudi mučno vprašanje: Mar nima Kairo suverene pravice, da nacionalizira prekop na svojem ozemlju? Mar nima potem tudi Egipt pravice zahtevati, da bi Panamski prekop in Gibraltar, Dardanele ali celo Mississippi prav tako prišli pod mednarodno nadzorstvo? Cim globlje pa greš na podeželje, tem bolj so naslovi senzacionalni, argumenti primitivnejši in jezik ostrejši. Vojno stanje v Sredozemlju postaja tu čedalje bolj sprejemljivo za urednike, ki nočejo vskladiti svoje smeri s treznejšim stališčem Washingtona in New Yorka.

Na Cipru pa...

Dan po tem smo se zasedli pred pristaniščem Limasolom na Cipru. Razen kapitana ni smel nihče zapustiti ladje. Represalje angleških oblasti zaradi akcij ciprskih gibanja odpora niso še prav nič popustile. Povedali so nam, da so prav tiste dni ustrelili tri mlade grške rodoljube. Tisto jutro je bil pred limasolskim pristaniščem zasedran angleški rusilec, ki je kmalu potem odplul neznan kam. Zvečer pred našim odhodom pa se je ondi pojavila velika angleška križarica. Bil je petek in na turških džamijah na Cipru so vihrale zastave s polmesecem. Trenja med ciprskimi Grki in Turki se kažejo na zunanaj — s poudarjanjem praznikov.

Atomske centrale v Franciji

New York, 18. avg. (AFP). V izjavi po radiu OZN je francoski visoki komisar za atomsko energijo Francois Perin izjavil, da se Francija pripravlja na širokopotezno uporabo atomskih virov za proizvodnjo električne energije. Francoski načrt določa izgradnjo atomskih virov energije v 15 letih, ko bi morale začeti Francija spričo naravnajoših potreb avazati velike količine goriva.

Perin je dalje dejal, da bodo prvo atomsko centralo v Franciji začeli graditi že letos, obratovati pa bo začel bržkone konec 1959. Vse do leta 1965 namerava Francija vsakih 15 mesecev graditi po eno atomsko centralo.



Pogled s helikopterja na Celovec. V ospredju na levi velesejemski paviljon, v ozadju začetek Vrbskega jezera, ki se razteza skoraj 16 km daleč proti Beljaku

deno pivo, ki ga kričavo ponujajo številne pivovarne izpod svojih šotorov, ne zaleže dosti. »Treba je potrpeti,« pravijo mladi kmečki ljudje iz Roža in pomilujejo gagajočo perutnino na

venec Karavank, izza njih pa naši Julijci. Stirje loputasti rogli z divjo naglico, vrtajo čedalje više v zrak, da je svet pod nami čedalje širši. »Ni mi žal,« pravi sosed, močno prebledel, »takšne se nisem videl svoje domovine...« Pod nami pa se blešči Vrbsko jezero, kakor da bi ga posuli s kipečim srebrom.

V tujini si težko zamislite velesejem brez »senzacij«. Tehte reči molče pokažejo obiskovalcu svojo podobno in svojo veljavo. Toda proizvajalci in prodajalci tekočega blaga, no, ti so od silo zgovorni. Najbolj vneti imajo pod vratovi privezane majhne megafončke in skoznje potem po zvočnikih pripovedujejo čudovite stvari o blagu, ki ga ponujajo. Pa z vseh strani, da človek le na pol ujame, zakaj pravzaprav gre. Kdo bi v takem trušču zmogel preudarno presoditi nakup? Takšnih majhnih senzacij, ki jih takole ponujajo, je tudi na celovškem velesejmu nič koliko, še največ pa najrazličnejših gospodinjinskih priprav, strojkov, pripomočkov vseh vrst, tako da so žene in gospodinje lahko kar vžihčene v tem oglušujočem vrtincu ponujajoče-

(Od našega stalnega dopisnika)

Harrisburg, avgusta
Opolnoči človek ne kupuje kovčkov. Razen v New Yorku. V lekarnah jih je polno. In vedno so odprte.

Pred barom dekline v parkiranem avtomobilu mirno bere roman ob neonski svetlobi. V New Yorku ni nič naravnjerega od tega.

Toreadorske hlače so prišle v žensko modo preko te metropole, enako tudi kratka kuštrava pričeska »izgubljenega otroka«. In še moški klobuki s pisanimi vrvicami. In moške srajce s čipkami.

Sopotnik v avtobusu, Italijan iz Ekvadora, namenjen v Los Angeles, se pritožuje na račun vlemesta: »Napravijo reklamo in potem gre vse v denar. Servirajo zrezke, kakor da so pečeni in še paradniškovo mezo polijejo čeznje. Da je le kaj reklamirano v oglasih, pa že vsi mislijo, da mora tako biti. Moda, v tem grmu tiči zajec.«

Okrog nas, čeprav smo tudi sami krenili iz New Yorka, pa je le malokdo »moderenc«. Nekaj Poljakov iz pensilvanskih premogovnikov. Mladi Portorican s štirimi zavoji, prevezanimi z vrvjo. Zraven njega dekline v platnenih delovnih hlačah in še cenejših mokasinih. Dva upokojenca, babice z vnuki, namenjene na deželo, skromna zakonska dvojica na poročenem potovanju, moški v površniku, ki mu palec gleda iz desnega čevlja.

Takšnih potnikov ne srečaš v letalih. Tudi ne na železnicah, ki v Ameriki pomenijo čedalje večje razkošje. To so preprosti ljudje v ljudskem prevoznem sredstvu na transkontinentalni avtobusni progi, ki veže Ameriko od Atlantika do Pacifika. Potujejo kar najbolj poceni. Na 12.000 kilometrov od New Yorka do San Franciscu in nazaj skozi Nevada in Arizona, New Mexico, Texas, New Orleans, vzdolž Mississippija, skozi Alabamo, Kentucky in Tennessee.

Milijoni potujejo
Na teh širjavah, malone dvakrat večjih od kontinentalne Evrope, žive Američani. To so državljani ZDA, ki se trudijo, da bi govorili isti jezik in ki glede na zunanji svet negujejo misel, da predstavljajo narodno celoto. Njihova imena, način življenja, običaji in nazori, naglasi in nagunjenja pa kažejo, da se vsi ti potomci angleških puritancev in nizozemskih kolonistov, Francozov, Slovanov, Nemcev in italijanskih revežev, zablodelih Japoncev in kitajskih priseljencev, mesticov in mulatov, belcev, črncev in rdečkočevcev — se niso zllili v eno celoto. V mestih imajo Cehi svojo četrt, pravi Yankeeje drugo, ruski prišleki tretjo, bivši temnopolti sužnji četrto. Na počitnice bodo šli vsak v svoj kraj.

Na tem velikanskem prostoru človek lahko razume, zakaj ni drugače in zakaj bo minilo še

Prijateljski stiki ZSSR in Finske

Moskva, 18. avg. (Tass). V zvezi z bližnjim obiskom predsednika Prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Vorosilova na Finskem je »Novoje vremja« objavilo uvodnik, v katerem pozdravlja dogodek kot manifestacijo čedalje večjega prijateljstva med obema sosednima deželama. »Ni treba posebej poudariti, da je Sovjetska zveza zadovoljna s sedanjimi odnosi med Finsko in ZSSR«, pravi revija. Prijateljski obisk Vorosilova bo prispeval k nadaljnji krepitvi odnosov dobrih sosedov v skladu s skupno težnjo narodov obeh dežel po trajnem miru.

Karlove Vary, avgusta

Tri leta (1874—1876) je Karl Marx vsako poletje prišel sem, v najbolj znano češko zdravilišče, da bi si opomogel od boleznih in nespečnosti, ki ga je mučila v zadnjem desetletju življenja, polnem težkega, naporenega dela. S kozarcem v roki se je vsako jutro sprehal od izvirkar do izvirkar, natanko po zdravniških navodilih pil zdravilno vodo, potem pa odšel na dolge sprehode po bližnjih hribih.

Da bi pred policijo zabilasal sled, se je prvo leto prijavil kot Charles Marx, zasebnik iz Londona. Pa vendar sta ga policija in reakcionarna Auerspergova dunajska vlada začeli zasledovati. Kaže pa, da tega še opazil ni. Tako so minila tri poletja, ko si je dokaj opomogel.

Iz leta v leto je živel v čedalje težavnih gmočnih razmerah, mednarodna reakcija pa ga je čedalje bolj preganjala. Ko je izšel še zloglasni zakon proti socializmom, je bilo konec tudi Marxovega karlovarskega zdravljenja. V enem izmed pisem je pisal iz Karlovih Varov Engeltu: »Čim podrobneje in boljše spozna človek »Avstrijo«, tembolj je prepričan, da bo ta država propadla.« Toda to je bila še stvar prihodnosti: Auersperg in Bismarck sta

»Nevaren zdraviliški gost«

Dokumenti o Marxovem bivanju v Karlovih Varih

bila še dovolj močna, da sta zagrenila in skrajšala življenje tvorcu znanstvenega socializma.

Odtlej se je v osemdesetih letih, kolikor jih je minilo od Marxovega zadnjega obiska v Karlovih Varih, položaj v »starem svetu« popolnoma spremenil. Socialistične sile so se — ravno po za- slugi Marxa in boja delavskega razreda — silno okrepile od Urala do Biskajskega zaliva in od Trondheima do Sicilije. Okrepile so se tudi tu, v Karlovih Varih, kjer je nekoč policaj Josef Veit zasledoval Marxa...

To je bil, lahko bi rekli, signal policiji, naj popazi, kaj se snuje in dogaja v znanem češkem zdravilišču.

Plater je takoj reagiral preko svojih prijateljev in izkoristil vso zavezo za lastno reklamo. Ze v naslednji številki »Sprudla« je bil priobčen tale popravek:

»V zadnji številki lista »Sprudla« sta bila omenjena v Karlovarski brzojavki med prišleci Marx, vodja Internacionalne, in grof Plater, o katerem je bilo rečeno, da je šef ruskih nihilistov. To je do- cela napačno. Grof Plater ni imel nikoli stikov z ruskimi nihilisti niti ni imel nobenega opravka z Internacionalno. Grof Plater je vedno živel in živi samo za poljsko stvar.«

zasebnik, London. Spričo tistega »privatnika«, pa moram plačevati dvojno zdraviliško takso, tako zase kakor tudi za Eleonoro (Marxova hči — op. pis.). Toda s tem sem odvrnil od sebe sume, da sem zgodovinski K. M. Pa vendar sem bil večeraj denunciran v zdraviliškem revolverskem lističu »Sprudli«, razen mene pa tudi poljski aristokrat grof Plater (dober katoličan, liberalni aristokrat) kot šef ruskih nihilistov...«

Prvo vest o prvem Marxovem bivanju v Karlovih Varih (1878) je objavil »splošnomiški zdraviliški list« »Sprudl« na naslovni strani v številki z dne 30. avgusta, in sicer takole:

»Brzojavka našega lista Dolgoletni vodja Internacionalne Marx in šef ruskih nihilistov poljski grof Plater sta prispela v Karlove Vary na zdravljenje.«

Novica je bila očitno sestavljena tako, da bi zbudila senzacijo. Kaj bosta Marx in Plater skupaj počela v Karlovih Varih?

Tudi Marx je reagiral, seveda ne pred javnostjo, pač pa je v prvem pismu Engeltu iz Karlovih Varov, 1. septembra 1840 zapisal:

»Moj zdravnik, Avstrijec, ki mi ga je priporočil Kugelmann, je bil skrajna malo vznemirljen zavoljo moje navzočnosti. Pri njem sem vpisan kot Charles Marx,

Resnici na ljubo je treba reči, da denunciacija ni bila zlonamer- na, pač pa bolj posledica želje po senzacijsah. Urednik časnika in avtor »karlovarske brzojavke« je bil namreč dr. Ferdinand Pflücke- less ml., sin Marxovega zdravni- ka, ki je bil tudi kasneje v do- brih stikih s piscem »Kapitla« in ki je pod psevdonimom Julius Walter v »Sprudlu« dne 19. sep- tembra 1875 napisal članek o Karlu Marxu. O njem je Marx sam — po pričevanju njegove hčerke Leonore — rekel, da je bil to »zelo dober članek.«

(Konec prihodnjic)

Jaša Levi

Gospodarsko in kulturno središče Pomurja

Ugodna lega in nova državna meja

Ob koncu prejšnjega stoletja je imela Murska Sobota komaj toliko prebivalcev, kakor jih ima sedaj večje ravnske vasi v Pomurju. Tudi v gospodarskem oziru ni imela velikega pomena, čeprav nekoliko večje kot ostali kraji, ker je bila na križišču cest. Med pomembnejšimi ustanovami lahko omenimo le trgovsko »Velevtrdsko«, ki jo je ustanovil Zid B. Ater leta 1856, in nekoliko starejšo apoteko. Tema so se pridružil v drugi polovici 19. stoletja še Hartnerjev parni mlin in žaga, banka in tiskarna.

Vloga Murske Sobote je pomembna z železnico, ki jo je dobila leta 1907, preko Hodoša iz Madžarske, katera si je prilsvaljala Prekmurje do konca prve svetovne vojne. Ugodna železniška zveza je prispevala k temu, da so v Murski Soboti zgradili bolnišnico in ustanovili sodišče. Se bolj je porasel gospodarski pomen Murske Sobote takrat, ko so jo l. 1924 povezali z železniško progo z Ljutomerom in ostalimi kraji Slovenije.

Nova državna meja med Jugoslavijo in Madžarsko je naredila Mursko Soboto za naravno središče Prekmurja. Lendava, ki je bila v prejšnjih stoletjih pred Mursko Soboto, ni mogla tekmovali z njo, čeprav je bila tudi sresko mesto. Razdelitev na dva srezja je bila nenaravna, saj so mnogi kraji, ki so v gospodarski in kulturni dejavnosti bolj težili k Murski Soboti, ker jim je bila bližje, imeli sreske ustanove v Lendavi. Zato se je Murska Sobota hitro razvijala ne samo kot sresko

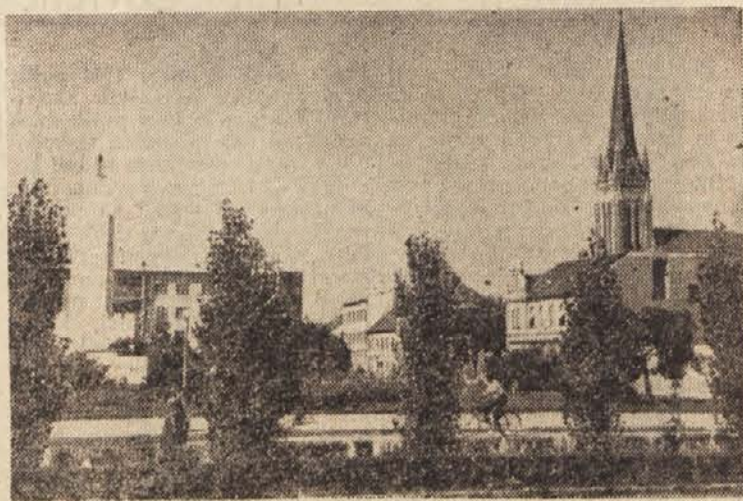
mesto, temveč tudi kot središče Prekmurja.

Po zadnji vojni dobiva Murska Sobota vedno večjo vlogo. Nekaj časa je bila okrajno mesto vsega Prekmurja. Ko se je lani okraj razširil na področje obeh bregov Mure, pa je postala gospodarsko

pred tremi leti, kar je mnogo pozneje kot v nekaterih manjših mestih. Sedaj je tlakovana Koldvorska cesta in del Titove ceste, vsega okoli 700 m. Razen teh ima makadamsko podlago še okoli 1300 m čestišč. Vse ostale ceste so navadne, ki zaradi blata požrejo mnogo gramoz, poleti pa je na njih velik prah. Nič bolj je s kanalizacijo mesta, ki meri le okoli 2000 m. V preteklosti niso skrbeli za te stvari, sedaj pa ni mogoče narediti vsega v nekaj

sem mnogo več, kot sem pričakoval. Zvedel sem kratko zgodovino Murske Sobote od njenega nastanka, o madžarizaciji mesta pred prvo svetovno vojno, o ne-ljubih dogodkih ob priključitvi Prekmurja k Jugoslaviji, o gospodarskem razvoju mesta in o velikih spremembah v zavesti ljudi v zadnjih desetletjih, pa še marsikaj drugega. Nekateri stvari mi je pripovedoval tov. Stubl kar iz spomina — saj službuje v Murski Soboti kot učitelj od leta 1924 — druge stvari je preverjal v posebni brošuri, ki jo je izdala predvojna banovina, ali starih časopisih; mnogo pa jih ima zbranih v šolski kroniki, ki so jo prej pisali drugi, sedaj pa jo že dolgo let piše sam.

V šolski kroniki pa niso zajeti samo šolski dogodki, temveč cela zgodovina Murske Sobote v zadnjih desetletjih, kolikor so se je spominjali razni ljudje takrat, ko so jo začeli pisati.



Murska Sobota

Pogled nazaj

Začetek sedanjega okrajnega mesta Murske Sobote sega daleč nazaj v dobo starih Rimljanov. Za tako trditve je več dokazov. Že večkrat so izkopali iz zemlje star rimski denar. Zadoje take dokaze so odkrili še lani, ko so kopali temelje za neko hišo. V severnem zidu katoliške cerkve pa je viden star rimski spomenik, ki je bil postavljen za časa Rimljanov. Prvo cerkev so sezidali okoli leta 1071 na temeljih rimskega poganskega templja. Znamenite so tudi freske Janeza Akvile iz Radgone.

V dobi Rimljanov in tudi pozneje je imela Murska Sobota samo podrejen pomen. Rimski vojščaki so jo uporabljali le kot reledno postajo med Lendavo, ki je bila v sedanjem Pomurju najstarejše taborišče in Radgono. To je ostala še takrat, ko sta se že razvila Ljutomer in Grad.

Po svoji pomembnosti in razvitosti je bila Murska Sobota dolga stoletja šele na petem mestu med važnejšimi kraji na področju sedanjega murskosoboškega okraja. Graščino je imel cerkveni red templarjev, ki je zgradil leta 1311 tudi grad. Po razpustu tega reda je graščino dobil grof od Grada na Goriškem Szechi, ki je bolj pospeševal središče svojega fevdalnega gospodarstva kot Mursko Soboto. Šele pozneje je postal lastnik murskosoboške graščine grof Szapary, od katerega je odkupila velika občina Murska Sobota grad in fazanerijo leta 1936.

in kulturno središče vsega Pomurja. Sedaj je Murska Sobota že pomembno mesto s skoraj 6000 prebivalci. Ostala mesta, pred katerimi je imela včasih podrejen položaj, je prehitela že daleč

letih. Ker ni sredstev, o vodovodu ljudje ne govorijo mnogo, čeprav bi bil tudi nujno potreben.

Mesto ima idejni osnutek kanalizacijskega omrežja. Za popolno izvedbo kanalizacije pa bi potrebovali okoli 340 milijonov din. Toliko sredstev ne bo mogoče zbrati, niti dobiti kot posojilo, zato menijo, da bo treba narediti najprej glavni odvodni kanal in kanalizirati središče mesta. Le-to je nujno, ker prej ne bo mogoče graditi v središču mesta velikih in strnjanih stanovanjskih blokov.

Po vojni so zgradili nekaj velikih stanovanjskih blokov z 48-družinskimi stanovanji, ki pa so preveč razmetani na raznih koncih mesta, kjer so ostali osamljeni med nizkimi in majhnimi hišami. V bodoče nameravajo graditi stanovanjske bloke bolj strnjeno v središču mesta. Iz stanovanjskega sklada so letos začeli graditi 6-stanovanjski blok, drugega 12-stanovanjskega pa bodo kmalu začeli. Okoli 7 milijonov din pa so razdelili zasebnikom za dograditev lastnih hiš. Zasebniki so po vojni zgradili okoli 230 stanovanj, večino v eno-, nekaj pa v dvodružinskih hišah.

Ohraniti je treba vse, kar še ni pozabljeno

Ko sem poizvedoval o razvoju Murske Sobote v zadnjih desetletjih, so me napotili k ravnatelju osnovne šole tovarišu Miroslavu Stublu. Z majhnim upanjem sem se napotil k njemu. Bal sem se, da ne bom izvedel mnogo več, kakor sem v raznih pisarnah občinskega ljudskega odbora.

Tovariš Stubl me je sprejel v svoji pisarni v osnovni šoli, polni raznih zapiskov, kronik in drugih dokumentov iz preteklosti. Na vsa vprašanja sem dobil zelo podrobne in točne odgovore. Zvedel



Miroslav Stubl

Voda — 12. XI. 1925

V spomin na veliko poplavo so na več hišah v središču mesta zaznamovali, do kam je segala voda, zraven pa pripisali datum poplave: 12. novembra 1925. (Zal. da prebivalci mesta niso tako podjetni, kot je bil okupator, ki je med okupacijo prestavil napise v madžarščino.)

O veliki poplavi se je ohranilo mnogo spominov in nekaj zapiskov. Voda je pridrla iz Ledave, ki teče na severni strani tik mesta. Dno tega potoka je namreč za pol metra višje od nekaterih ulic v mestu. Tisto noč pred poplavo je na površju Ledave in področju njenih pritokov močno lilo. Zjutraj je voda v Ledavi hitro narasčala. Gasilci in vojniki so odhiteli utrjevati nasipe. Vzdržali so komaj do poldne. Voda je namreč tako narasla, da se je začela razlivali preko nasipov. V mesto je pridrla tako hitro, da so se mnogi ljudje komaj umaknili v hiše in na podstrešja. Zvečer je segala voda na cesti Male Kanize prtiličnim hišam do streh, v središču mesta pa je tekla po ulicah do 1 m globoka reka. Tisto noč je voda porušila v Murski Soboti 11 hiš, nekaj razmajanih pa so morali porušiti pozneje.

Da bi Mursko Soboto obvarovali pred poplavami, so po vojni začeli kopati velik odvodni kanal, ki bo pred mestom povezal Ledavo z Muro. Po tem kanalu bodo ob velikem deževju odvajali vodo v Muro in tako preprečili poplave ne samo v Murski Soboti, temveč po vsej ravnini do Lendave, kjer je Ledava večkrat prestopila bregove. Prva leta je izkop kanala

»Mladim rodovom je treba ohraniti vse, kar še ni pozabljeno.« je dejal tov. Stubl, ko je listal po kroniki in iz nje našteval ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij v mestu. Clovek se mora čuditi, s kako natančnostjo so opisani razni dogodki zadnjih desetletij. Pri tovarni perila Cvetič so navedena celo imena 8 delavk, ki so zaradi nezdravih pogojev umrle za jetiko.

To so pisale moje bivše učence, ki so se pozneje zaposlile v tovarni, zato so opisale tako natančno,« je pojasnil, ko je prebral ta odlomek iz kronike. Na podoben način je zbiral med ljudmi tudi druge podatke. To je naporno, a zelo hvaležno delo, ker ga bodo znali naši znanjci ceniti bolj, kot ga sedaj cenimo mi.

K temu še moram dodati, da tov. Stubl zbira z velikim uspehom tudi dokumente iz narodno-osvobodilne borbe za vse Pomurje.

Velika sprememba v dvajsetih letih

Ob prehodu iz 19. v 20. stoletje je začela v Murski Soboti prevladovati madžarska miselnost, ki so jo utrjevali doseženi Madžari. Nekateri Prekmurci so se prodajali Madžarom, da bi se tako laže dvignili nad ostale delovne ljudi. Na izobražence pa so močno vplivale madžarske šole. Med preprostimi ljudmi je bila narodna zavest slabo razvita. Razen knjig Mohorjeve družbe, ki so jih širili nekateri posamezniki, so Slovenci brali madžarske knjige in časopise. Nekaj tiska je bilo sicer v prekmurkem narečju, vendar ta ni budil dovolj slovenske miselnosti.

Tak odnos prebivalcev Murske Sobote do madžarske države se je ohranil še nekaj let po prvi svetovni vojni. Zato je 19. septembra leta 1921 še uspelo fevdalcem, voditeljem evangeličanske cerkve in nekaterim meščanom zvažit precej ljudi na ulice, da so pred mejno antantno komisijo demonstriali za Madžarsko.

Ko so Madžari leta 1941 ponovno okupirali Prekmurje, niso mogli razumeti, zakaj jih niso prebivalci Murske Sobote sprejeli z večjim navdušenjem. V 20 letih predvojne Jugoslavije so namreč prekmurški Slovenci našli svoje pravo mesto. K temu so mnogo prispevali napredni slovenski izobraženci, ki so znali najti stike z delovnimi ljudmi Murske Sobote in vsega Prekmurja. Narodno zavednost so širila razna prosvetna in sokolska društva, ženska izobraževalna društva, klub prekmurških akademikov in druga. Precej so prispevala tudi gostovanja gledališč iz Maribora in Ljubljane. Napredni delavci so širili tudi razredno zavest. Zato je uspelo že leta 1938 ustanoviti v Murski Soboti meddruštveni odbor, ki je koordiniral delo za obrambo pred fašizmom.

Večjih partizanskih borb v Murski Soboti sicer ni bilo, razen 17. oktobra 1944, ko je skupina partizanov hotela po prevratu na Madžarskem prevzeti oblast v mestu, a so bili fašisti še premočni. Mesto pa je dalo več prvoborcev za pravice delovnih ljudi, mnogo zavednih Slovencev in proletarcev pa je okupator uničil po taboriščih.

hitro napredoval, ker so delale prostovoljne brigade. Zataknilo pa se je pri sredstvih za gradnjo



Tako delajo klobase v Tovarni mesnih izdelkov z avtomatskim strojem

mostov. Tudi te so lani in letos že zgradili, sedaj je potrebno narediti samo še izpust v Muro, za kar bodo verjetno dobili kmalu kredit.

Boj za popolno gimnazijo

Do leta 1925 so imeli v Murski Soboti samo nižjo gimnazijo, zato je študiralo malo mladincev. Takrat so začeli postopoma uvajati višje razrede in so imeli leta 1929 prvo veliko maturo. Boj za popolno gimnazijo s tem še ni bil končan, kajti pozneje so jo spet ukinitili. Ljudje pa so zahtevali popolno gimnazijo in je Klub prekmurških akademikov zbral zanjo 15.000 podpisov družinskih poglavarjev. (Ker ženske niso bile enakopravne, oblast ni upoštevala njihovih podpisov.) Končno je

oblast odobrila popolno gimnazijo v Murski Soboti leta 1939.

Zaradi velike zahteve prekmurškega prebivalstva in ker so bili izobraženci potrebni tudi murskosoboškemu podjetnikom, je nekaj časa prevzela skrb za višjo gimnazijo občina, ki ji je nudila šolske prostore v osnovni šoli. Tako si je morala Murska Sobota pomagati s samoupravno gimnazijo, čeprav je druge vzdrževala država. Iz teh razlogov mesto ni dobilo ustreznega poslopja za popolno gimnazijo, dokler ga niso zgradili po osvoboditvi.

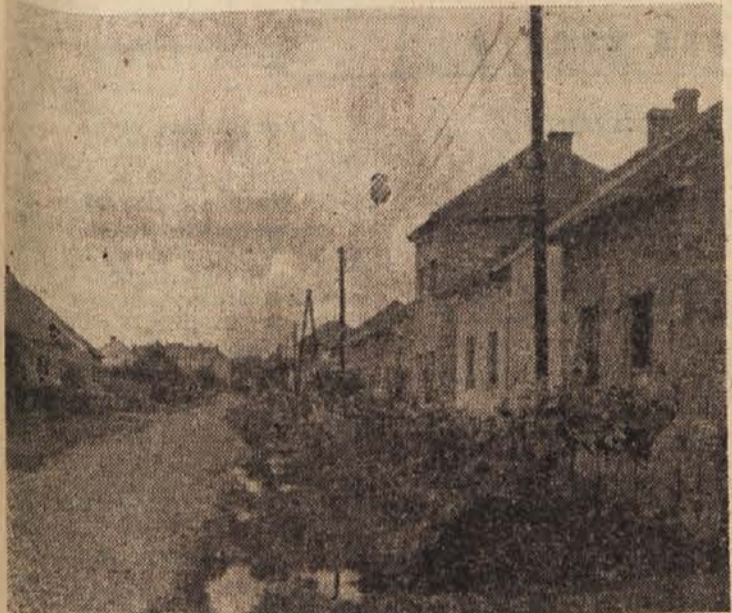


V velikih in zračnih oddelkih Tovarne perila Mura živajo spretni delavke

Komunalna dejavnost ne utegne slediti

Hitro razvijanje Murske Sobote po osvoboditvi je povzročilo mnoge komunalne težave. Ker je premalo stanovanj in poslovnih prostorov in ker ni bilo regulacijskega načrta mesta, se je v prvih povojnih letih gradbeno področje mesta preveč širilo. Majhne, enodružinske hiše so rasle vedno dalje od središča mesta, čeprav je tam še mnogo nezazidanih zemljišč.

Pozneje skrčeni gradbeni rajon je vedno še tako velik, da bi zadoščal za zgraditev stanovanj z vsemi potrebnimi lokali in poslovnimi prostori za okoli 25.000 prebivalcev, to je štirikrat toliko, kot jih ima mesto sedaj. Mestne ceste merijo 22.000 m. Od teh jih je okoli 5500 m prehodnih, ki jih vzdržujeta okraj in republika. Prvo cesto v mestu so tlakovali



Nova ulica v Murski Soboti je še poraščena s travo in ob deževju stoje na njej mlake

RUDOLF DOSTAL ŽIVLJENJE OB STARI LJUBLJANICI



Vladarji so se vozili po Ljubljani

b raznih visokih obiskih so vozili po Ljubljani kot prometni vodni poti in za zabavo, razni cesarji, nadvojvode, knezi in drugi odličniki. Tako je potoval skozi Ljubljano spomlad leta 1623 neki makedonski knez. Izkazal se je s potnim listom in spremnim pismom, naj se mu brezplačno postreže z vsem, kar bi želel. Ljubljanski magistrat ga je dal po njegovi želji peljati po Ljubljani na Vrhniko ter je plačal čolnarjem za prevoz 2 goldinarja, vojaka, ki sta ga spremljala, pa sta dobila vsak po pol goldinarja za popotnico.

Valvasor nam je ohranil v 10. knjigi svojega, že omenjenega dela, obširen opis obiska avstrijskega cesarja Leopolda I. leta 1660 ob poklonitvi kranjske dežele. Med slovesnimi prireditvami je bila izmed najlepših voznja po Ljubljani 10. septembra. Ladja, na kateri se je vozil cesar, je bila umetno izrezljana, poslikana in bogato pozlačena.

Drugo tako praznično voznjo po Ljubljani so občudovali naši predniki 30. avgusta 1728, ko je obiskal cesar Karel VI. deželo Kranjsko. Zopet so bili deželni stanoviti tisti, ki so morali kolikor mogoče slovesno in okusno urediti voznjo po Ljubljani do Vrhnike. Veslalo je šest ljubljanskih čolnarjev in šest italijanskih gondoljerjev, ki so bili vsi oblečeni v lepe svilene obleke v deželnih barvah. Cesar je prispel zvečer

na Vrhniko in prenočil v Collinjevi hiši.

Se so bile nato svečane voznje po Ljubljani leta 1790, ko je obiskala Ljubljano avstrijska nadvojvodinja Elizabeta in ob prvem odhodu Francozov iz dežele Kranjske leta 1797.

To slavnost je opisal Valentin Vodnik v »Ljubljanskih Novicah« takole:

»Torek poprešnega tedna so musikanti Lublanskiga mesta se z musiko gori po Lubljani na čolnih pelali inu zvečer ob deseti uri nazaj peršili. Čolnovi so bili z lučmi inu baklami razsvitleni. Eden je pustil eno razveselenje z ognam narediti, to je rakete z pulfram napolnene peržgat; ti so šli visoko na kvišku, so se razpočili, inu podobe od kač pak od zvezd imeli. Iz mesta je vse gledat vrelo, kakor bi bil poln od odmašil. Četrtek so officirji tukaj okol stoječih regimentov inu batallijonov eno voznjo po Lubljani z musiko naredili, inu zraven z enim kanonom, kateriga svinec je za kugle po 12 liber, strelat pustili, da so ludem na Zabjeki šipe po oknih pokale. Ludi je skup perteklo brez števil, zjale prodajat.« (V tem smo ostali zvesti starim tradicijam.)

Velika slovesna voznja po Ljubljani je bila 1. julija 1810

v proslavo poroke cesarja Napoleona I. z Marijo Ludoviko, avstrijsko nadvojvodinjo. Na Ljubljani je bilo 35 s cvetjem in zelenjem okrašenih čolnov. Na gradu so streljali s topovi, najbolj odlična plemiška, vojaška in meščanska gospoda se je odpejala proti Vrhniki. Veselice se je udeležil tudi guverner ilirskih provinc, maršal Marmont s soprogo. Vozili so se uro daleč do veselicega prostora. Tukaj so pozdravili Marmonta praznično oblečeni fantje in dekleta, čestitali mu in nato plesali pred njim v veliki, iz vej spleteni dvorani kmečke plese. Nato je gospoda posedla v čolne k slavnostnemu obedu. Po povratku v mesto so opazovali velikanski umetni ogenj, pri katerem je vojaštvo izstrelilo nad 4000 raket. Prekrasen je bil og-njeni prizor, velik tempelj, nad njim pa črke Napoleonovega in Marijinega imena. Veselico je zaključil sijajen ples v guvernerjevi palači.



Juriš na trdnjavo pete kolone

Spomini na osvoboditev Lovrenca

DANES BODO V LOVRENCU PRAZNOVALI

Pred dvanajstimi leti, v noči na 23. avgust, sta Tomšičeva in Serčerjeva brigada napadli Ribnico in Lovrenc na Pohorju. Račun za Nemce je bil drag: ujetih in ubitih je bilo več sto sovražnikov. Z napadom na Lovrenc in njegovo osvoboditvijo, je bilo na tej strani Pohorja ustvarjeno osvobodeno ozemlje. Dan osvoboditve praznujejo Lovrencani kot svoj krajnji praznik. Letos bodo odkrili spominsko ploščo padlim borcem, priredili akademijo, kreiranje koncert in razstavo NOB. Na nedavni seji se je odbor Zveze borcev zavzel za gradnjo spomenika padlim borcem in žrtvam fašizma, ki jih je v kraju okoli 70. Upajo, da bodo spomenik lahko zgradili do prihodnjega leta in s spominskimi ploščami zaznamovali še več drugih zgodovinskih krajev.

DVOJE OBLETNIC

Triindvajseti avgust ima v zgodovini osvobodilnega boja v Lovrencu dvojni pomen. Pred napadom na nemške postojanke v kraju je 23. avgusta 1941 padla prva skupina lovrenških aktivistov. V kraju je že v prvih dneh okupacije deloval odbor Osvobodilne fronte, v katerem so bili komunisti in Skojevci. Prvi uporniki so pripravljali napad na policijsko postojanko že v tistih dneh. Prav v noči 23. avgusta 1941 bi moral biti izvršen prvi napad, ki pa so ga domači izdajalci preprečili. Lovrenški aktivisti: Franc Kolarič, Stanko Brezovnik, Stefan, Tončka, Franček, Antonija Vresnik in kmet Pavlič so končali pred puškami na mariborskem sodišču in v koncentracijskih taboriščih. Toda, kar ni uspelo prvim borcem, je tri leta pozneje, točno isti večer, dokončala Serčerjeva brigada. Uničena je bila policijska postojanka, ujetih preko sto vermanov in okoli trideset domačih izdajalcev.

STARI TRUTZBURG JE KLONIL

V Lovrencu je delovala pred vojnno močna peta kolona, ki je po prihodu Hitlerja neumljeno za-

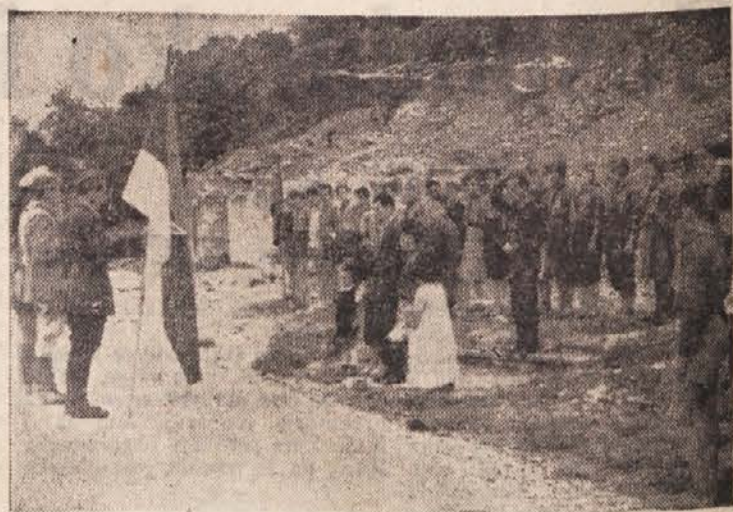
gospodovala nad Slovenci. Oblasteljnost, domišljavost in brezobzirnost te nemškutarke gospode ni poznala meja. Petokolonasi so trg nazivali kot »deutscher Trutzburg«, iz katerega so izhajali nacisti za razne višje položaje v Hitlerjevem aparatu na Stajerskem. Čeprav so bili Slovenci v kraju v večini, so bili v celoti odvisni od te gospode, ki jih je pred vojno izganjala s kmetij, rubila in gospodarsko izkoriščala. Lovrenski kulturnodvojevalci so se z zagrizenostjo borili proti pohorskim partizanom. Ko so uničili prvo partizansko skupino, so v zmagovalju menili, da so dokončno zagospodarili v kraju. Mnogi med njimi so si umazali roke z zločini. Ob partizanskem napadu so se razkropili na vse strani, še več so jih ujeli partizani in jim pravično sodili. Na čelu te ujetniške kolone, ki so jo odvedli Serčerjevi iz osvobojene trga, je korakal župan Heinschko s svojimi pajdaši in prigajanci. Njihov »Trutzburg« se je zrušil. Zdaj ni za njimi ne duha ne sluha, samo trpki spomini, padli očetje in sinovi spominjajo na njihovo krvavo slavo in moč.

VELIKA DEJANJA

Razen poraza v Lovrencu, so Nemci na tem področju še tudi pozneje odhajali proti Mariboru s krvavimi buticami. Med večjimi napadi naj omenimo razstrelitev železniških mostov, napad na Falo, ob katerem je bilo osvobodjenih okrog 70 angleških vojništvo. Patrola Pohorske brigade, ki jo je vodil komandant bataljona Razdevšek-Mate pa je

na poti skozi Puščavo likvidirala v petih minutah 60 policistov na dveh kamionih.

Člani Zveze borcev, ki so pripravili nedeljsko praznovanje krajevnega praznika, bodo opozorili Lovrencane na ta dogodke z razstavo fotografij in dokumentov, ki spominjajo na te dni. V kratkem bodo pripravili na podlagi zbranine gradiva kroniko kraja. Knjigo bo dobila prav vsaka hiša. Spomini na velike dogodke lovrenske zgodovine tako nikoli ne bodo zbledeli in ugasnili.



Taborniki in partizani na skupnem pohodu

PARTIZANSKI POHOD in IV. zlet tabornikov Slovenije

Letos se bo tabornikom Slovenije izpolnila velika želja, ki jo goje že več let. Združjenje je letos organiziralo partizanski pohod in svoj IV. zlet, ki bo v Kumrovcu, rojstnem kraju maršala Tita. Udeležilo se ga bo okoli 2000 tabornikov iz Slovenije in drugih republik.

Formiranih je 15 odredov, ki se bodo zbrali na 9 izhodiščnih točkah pohoda v Smarju pri Jelšah, Grobelnem, Sentjurju pri Celju, Bregu, Senvnici, Blanci, Vestnici in v Videm-Krškemu. Večina odredov bo krenila na pot proti Kumrovcu 21. avgusta, odred XIV. divizije, v katerem so taborniki rodu Gorskih borov iz Celja, člani rodu Temnega hrasta iz Hrastnika in rod Srebrnega galeba iz Kopa, pa bo šel na pot že 19. avgusta. Komandant odreda, tov. Jerin Marjan, prvi komandant Kozjanskega odreda, bo s svojo enoto prehodil pot od Hudinje do Sedlarjevega ob Sotli, kjer je XIV. divizija stopila na Stajersko. Najdaljšo pot — 80 km bo prehodil Dolenjsko-Kočeviski odred, v katerem so gorjanski taborniki iz Novega mesta, taborniki družine Svoobodnih godov iz Kočevja in člani družine Okamenelih svatov iz Ribnice, ki so odšli na pot že 17. avgusta popoldne. Obiskali bodo dolenske kraje in partizane od Novega mesta tja do Brežic. Vsak dan bodo izdajali Pohodni poročevalca. Od-

red Pohorskega bataljona — taborniki rodu Visokega macesna s Teznega pri Mariboru — bo krenil na pot s kraja, kjer je padel Pohorski bataljon in se bo pri Mestinju pridružil ostalim odredom.

Pri organizaciji pohoda in Zleta sodeluje Jugoslovanska ljudska armada. Vsi odredi bodo opremljeni s kompas in specialnimi ter radiostanicami, ki bodo skrbele za zvezo med odredi. Zlet bo potekal pod pokroviteljstvom posebnega častnega vodstva, ki mu načeljuje tov. generalpodpolkovnik Nikola Karanović.

V teh dneh bodo oživele neštete skrite partizanske poti kozjanskega odreda in drugih partizanskih enot, ki so se borile po hribih med Savo, Savinjo in Sotlo. Po partizanskih krajih in gozdovih bo spet zadonela partizanska pesem, himna XIV. divizije in Kozjanskega odreda. Taborniki bodo na pohodu spoznali nove kraje, obiskali stare partizanske, partizanske bolnišnice, tiskarne in bunkerje, ob nešteti spomenikih pa se bodo poklonili spominu padlim borcem. Mnogi bodo prvič videli vinske gorice in zidanice, seznanili se bodo z življenjem kmetov na Kozjanskem in spoznali mnoge kulturne in zgodovinske znamenitosti teh krajev.

V krajih, kjer bodo prenoče-

vali, bodo odredi priredili zabave ob tabornih ognjih, borci pa jim bodo pripovedovali o hudih in zmagovitih bojih partizanskih enot, ki so se borile po kozjanskem.

22. avgusta bodo odredi z vseh strani prišli v Kumrovce, kjer si bodo postavili okoli 500 šotorov, ki jim bodo nudili streho do 27. avgusta.

V zletnih dneh bodo taborniki tekmovali v taborniškem mnogoboju, ob večerih se bodo zbirali ob tabornih ognjih, si ogledali partizanske in taborniške filme na zletnem prostoru, obiskali bodo rojstno hišo tovariša Tita, v nedeljo 26. avgusta, pa se bodo udeležili svečanosti v Kumrovcu, prisostvovali otvoritvi nove šole in v paradi pokazali moč taborniških vrst.

Taborniki vabijo na partizanski pohod in svoj IV. zlet člane Zveze borcev, člane vseh množičnih organizacij in predvsem mladino.

Pridite na največjo manifestacijo taborniške organizacije v letošnjem letu!

Z. M.

Ljudsko revijo Prešernove družbe **OBZORNIK** dobite v vseh knjigarlah, kioskih, trafikah

To in ono s Kočevskega

V okviru Turističnega tedna v Kočevju je Okrajna lovska zveza v Kočevju priredila v prostorih gimnazije v Kočevju zanimivo lovsko razstavo. Na lovski razstavi v Kočevju razstavlja 11 lovskih družin iz celega okraja. Razstava zavzema več prostorov in je zelo lepo urejena po kronološkem redu posameznih družin. Posebno je zanimiva statistika Obhoda za pokončevanje volkov. Iz te je razvidno, da so lovec na Kočevskem v preteklih letih uničili okoli 90 volkov, letošnja bilanca je 5 uničenih volkov. To je vsekakor lep uspeh, če se zavedamo, da volk letno uniči precej divjadi. Razstavljene trofeje predstavljajo bogato zbirko vseh lovev iz okraja in so prav zaradi tega toliko bolj zanimive. Razstavo je do sedaj obiskalo preko 2000 oseb.

V pošastih velike Roške ofenzive v letu 1942 so pred dnevi prihajali Koprivnika na Kočevskem odkrili na Hribu nad Koprivnikom spominsko ploščo na kraju, kjer so enote Jurisnega bataljona XVIII. divizije in enote VIII. SNOB 14. septembra 1944 leta uničile

belogardistični bataljon. To je bila ena znanjih znamenitih partizanskih vojsk. Iv. Jože Ožbolt, narodni heroj in podpolkovnik JLA, je ob odkrivanju spominske plošče orisal potek tega boja, kjer je obležilo okoli 200 belogardistov in nemških vojakov.

Okrajni odbor Zveze borcev NOV v Kočevju je omogočil, da je letošnje leto letovalo okoli 250 otrok padlih borcev in žrtve fašističnega nasilja. V glavnem so letovanja končana in otroci so se vrnili zadovoljni in so organizatorju letovanja zelo hvaležni.

Kam gredo velenjski četrtošolci

Najprej moramo vedeti, kakšen je socialni sestav 24 dijakov, ki so vsi uspešno končali četrty razred. 12 očetov je rudarjev, trije kmetje, dva uslužbenca, dva obrtnika in ostali.

Le pet jih bo nadaljevalo študij na višji gimnaziji, trije grede v Srednjo ekonomsko šolo, dva na učiteljske, pet v uk. Od teh sta se dve odločili za botničarki, ostali pa v druge obrti. Ostalih devet se še ni moglo odločiti, kam bodo šli.

V glavnem tudi na tej šoli ugotavljajo, da bi prehodna diferenciacija v osemletnem šolskem sistemu bila nezdružljiva. Naj zapišemo se to, da je več kot polovica dijakov že prakozirata 14. leto starosti. Ni bilo malo posvetovanj tako z otroki kot s starši, preden so se lahko odločili, kam. Bilo je nekaj primerov, ko smo morali iskati svet v poklicni svetovalnici v Celju.

Lepo bi bilo, če bi tudi pri občini Soštanj ustanovili tako poklicno svetovalnico. Mnogo je vzgojnih problemov, ki bi jih bilo treba reševati. Četudi bi taka svetovalnica, ki bi morala biti v stalni povezavi s Celjem, poslovala le dvakrat mesečno, bi veliko pomenila za soštansko občino, ki je precej oddaljena od Celja. Jasno je, da bodo v začetku tudi težave. Nemislno pa je čakati le na pomoč od zgoraj. Ovine, ki jih vsak začetek rodi, bodo odstranjene, občani pa bodo hvaležni za nasvete, ki največkrat odločijo otrokovo življenjsko pot.

Porast na obeh solah: nižji gimnaziji in osnovni šoli je iz leta v leto večji. Osnovna šola bo imela v šol-

skem letu 1956-57 16 močnih oddelkov s celodnevnim poukom.

Se težji položaj ima nižja gimnazija, kamor se je letos vpisalo okrog 450 dijakov. Učelnice je le sedem. Tudi tu bodo imeli celodnevni pouk urejen tako, da bodo oddaljeni iz St. Ilje, Hrastova, Plešivca in drugje hodili dopoldne, ostali popoldne.

Celodnevna zaposlitvena močno ovira tudi posvetne delavce v izvenškem delovanju. Se težje je za dijake, kajti iz izkušnje vemo, da je popoldanski pouk manj kvaliteten.

Zelja vseh staršev v Velenju je, da bi čimprej dogradili poslopje osnovne šole in zgradili gimnazijo oziroma predvideno osemletko. Ravno ob šolstvu ne smemo pozabiti, da bo Velenje že v desetih letih mesto, ki bo šlo nad 20.000 prebivalcev. Zato bo problematika, ki zadeva šolske prostore, vsako leto bolj pereča.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

VEČ KOT 250 STRELCEV NA DRŽAVNEM PRVENSTVU V STRELJANJU

SVEČAN ZAČETEK NA LJUBLJANSKEM STRELIŠČU

Ljubljana, 17. avgusta. — Danes popoldne je bila na strelišču ob Dolenski cesti slavnostna otvoritev XI. državnega prvenstva v streljanju. Potem, ko so odigrali državno himno, je zbrane tekmovalce in številne goste pozdravil v imenu prireditelja Strelske zveze Slovenije — predsednik Zveze Klanjček.

Kitajski nogometaši pri dr. Marjanu Dermastii

Ljubljana, 18. avg. Danes popoldne je bil na Okrajnem ljudskem odboru sprejem kitajskih nogometašev. Dobrodolico slovenski metropolit jim je zabeleži predsednik OLO dr. Marjan Dermastia, ki je bil, kot je kazalo med razgovorom izkazalo, tudi sam pred leti aktiven nogometaš — pred vojno je igral levega halfa pri Slovancu. Zato jim je v prijateljskem razgovoru, polnem vedrega humorja povedal, da se v naši ožji domovini nogometaši niso preveč izkazali in da zato ni treba imeti prevelike trme za jutrišnji spopad. Toda Kitajci tega menda niso prav verjeli, ker je se dodal: »To, kar ste videli v Beogradu, je nogomet, to pa, kar boste jutri doživeli, je bolj natepanjeva žoga! Težavno bi bilo napisati, kako je prizadejala ta izjava oeta slovenskega nogometa, predsednika Nogometne zveze Slovenije Jožeta Gerbca, ki je ostal kljub duhoviti šali, ki pa ima v sebi nemara zrno resnice, brez besed.

Vasja. Zatem so zastopniki iz vseh republik položili vence na spomenik talcev in priznali ogenj v žari na spomeniku.

Otvoritvi so prisostvovali med ostalimi gosti tudi predsednik OLO Ljubljana dr. Marjan Dermastia, generalni podpolkovnik Nikola Karanović, generalni major Ratko Vujović, podpredsednik Strelske zveze Jugoslavije polkovnik Jovan Teodorović in drugi.

V imenu predsednika Ljudske skupščine Slovenije tovariša Mihe Marinka je ob tej priložnosti izročil tovariš Katin ekipi Ljubljane, ki je pred kratkim na republičkem prvenstvu zasedla prvo mesto v streljanju za vojaško

puško, lep prehodni pokal predsednika Marinka.

Po otvoritvi je znani strelček Bogdan Jez, lanskoletni prvak v streljanju s precizno malokalibrsko in težko puško, izstrelil častni strel, ki bi ga sicer moral oddati lanskoletni zmagovalca v vojaško puško Rade Vujovič (Crna gora). Strelci Crne gore namreč še niso prišli v Ljubljano.

Danes so zbrani tekmovalci nastopili tudi v mednarodni propagandni dvobojni republiki, ki so jim prisostvovali vsi gostje, ki so se udeležili otvoritve tekmovalja.

Tekmovalje se bo pričelo jutri in bo trajalo vsak dan do nedelje, 26. avgusta.

WATERPOLO TURNIR V BUDIMPEŠTI

Madžarska A : Jugoslavija B 6:2 (3:0)

V prvi tekmi velikega mednarodnega waterpolo turnirja v Budimpešti je Madžarska A porazila Jugoslavijo B s 6:2. Razen A in B reprezentance Madžarske in Jugoslavije sodelujejo na turnirju še Romunija, Italija in Zahodna Nemčija.

Zmaga Madžarov je povsem zaslužena. Imeli so predvsem mnogo boljše

kondicije kot naši igralci. Strelci: Gyarmati 4, Hevesi 2, Zador 2 in Krapati 1 za M., Arneri 1 in Šiljak 1 za J. Sodnik Roman Bldaru je nekoliko odkodoval naše moštvo.

V prvem delu spreda je Njegović v predmetovanju preplaval 100 m prosto v času 58,7 in se uvrstil v finale. Camby se na 100 m metulček ni uvrstil v finale, saj je v času 1:11,1 zasedel zadnje mesto v svoji skupini. Najboljši čas je dosegel Madžar Tumpak z 1:04,8.

PRVENSTVO SLOVENIJE

Triglav : Ilirija 6:3 (4:1)

Ljubljana, 18. avg. — Danes se je na kopalnici Ilirija začel drugi turnir za prvenstvo Slovenije v waterpolu. Od petih udeležencev na prvem turnirju so ostali sedaj samo štirje, ker Branik nima pravice nastopa.

V prvi tekmi je »Ljubljana« s lahkoto porazila »Kamnik« z rezultatom 14:3 (7:1). Poseben dan je imel Volčkar, medtem ko je Adlesič kljub številnim strelom dal komaj en gol. Vendar pa je bilo opaziti, da so Kamničani nudili že mnogo resnejši odpor kot v Mariboru.

V drugi tekmi pa je kranjski »Triglav« porazil Ilirijo s 6:3 (4:1). Kranjci so vse vrste delovne brezhibno. Našio od rok, saj je celo Loos, ki igra vedno dobro, zastreljal četverice. Gole so dali za Triglav Velčkovič 3, Colnar P. 2 in Petrič 1, za Ilirijo pa vse tri Loos.

KOLESARSKA DIRKA PO EVROPI

Rumena majica še vedno Francoz Riviere

Longwy, 18. avg. Včerajšnja, IX. etapa kolesarske dirke »Po Evropi« je bila razdeljena na dva dela. V prvem delu od Nancyja do Etaina je zmagal Italijan Gervasoni, ki je 84 km prevozil v času 2:06,15. V istem času sta prispela na cilj tudi Belgijec Van Minnen in Francoz Vasco.

V drugem delu etape z individualnim startom je zmagal Francoz Riviere, ki je 47 km od Etaina do Longwyja prevozil v času 1:09,20. Drugi Francoz Rohrbach 1:09,00, tretji pa Avstrijec Durlacher 1:09,40.

V generalnem plešanju se nadalje vodi Francoz Riviere 42 ur 1 min. in 32 sek., drugi je Rohrbach 42:05,14, tretji Ferienghi (Italija) itd.

Sedem svetovnih rekordov

Zürich, 18. avg. Na kolesarskem tekmovalju v Zürichu so dosegli sedem svetovnih rekordov.

Na 1 km (običajni start) — Penningner 1:08,8 (prej Anglet Harris 1:09,0), 1 km (deteci start) — Penningner 1:03,2 (prej Francoz Bellinger 1:03,4, 500 m (deteci start) — Plattner 23,6 (bolje od prejšnjega za 4 desetinke), 200 m (deteci start) — Plattner 1:10,5000 (običajni start) — Streihler 5:09,4, Amaterji: 500 m (deteci start) — Meyer 30,2, 5000 m (običajni start) — Schweitzer 6:14,2.

V BUDIMPEŠTI

Mugoša na 5000 m

Iz Budimpešte javljajo, da je Madžar Tabori končno potrdil svojo udeležbo v teku na 5000 m, ki bo v okviru mednarodnega mitinga v ponedeljek. V tem teku bo nastopil tudi Jugoslovčan Mugoša.

BRZOJAVKE
MARSEILLE, 18. avgusta. (Reuter). Francoski plavalec Jean Boiteaux je dosegel nov evropski rekord na 400 m prosto z rezultatom 4:29,6. Doslej je imel rekord Italijan Romani s 4:30,6.
BERLIN, 18. avgusta. (DPA). Na atletskem mitingu v Berlinu je nemški atlet Schade pretekel 10.000 m v odličnem času 29:35,5 min. Na istem tekmovalju je Karel Wegman dosegel nov nemški rekord v metanju krogle s 17,50 m.
SPLIT, 18. avgusta. (Tanjug). V tajino sta odgovorila dve ekipi splitskih nogometašev: mladinska v Italijo, kjer se bo v San Remu udeležila velikega mednarodnega turnirja (12 ekip); prvo moštvo »Spartak« v CSK, kjer bo igralo v Bratislavi. Zilnu in Trnavi s kluboma prve nogometne lige, ter v Niri s prvotom druge nogometne lige.
Sarajevo, 18. avgusta. Hazim Selimović, član sarajevskega Aerokluba je na letališču v Mostaru dosegel nov državni rekord v skoku s padalom z zastavljanjem. Padalo je odprl šele po 73 sekundah »aribtega« padanja. Selimović je skočil z višine 4000 m, padalo pa je odprl 600 m nad zemljo.

Potok Koprivnica, ki teče skozi Celje na severovzhodni strani, ob nalivih večkrat prestopi begrove in poplavlja. V omenjeni potok je speljana del kanalizacije. Poleti je navadno manj vode in po strugi teče samo onesnažena odpadna voda, ki močno zaudarja. — Na odseku Levstikove ulice do železniškega mostu blizu Voglajne bodo sedaj položili betonske kanale. Delo že izvajajo. Začasna rešitev ima to prednost, ker bodo odpadne vode na omenjenem odseku tekle po kanalih.

Zaloge superfosfata se zmanjšujejo

Se pred nedavnim je celjska Cinkarna imela na zalogi okrog 3600 ton umetnega gnojila superfosfata. Zaradi nakopičenih zalog in pomanjkanja skladišč obrat za proizvodnjo superfosfata dlje časa ni obratoval. Sedaj se je prodaja tega gnojila spet odprla. Obrat spet proizvaja s polno zmogljivostjo.

Trenutno imajo na zalogi še približno 2100 ton superfosfata. Večje količine kupujejo kupci iz Bosne in Hercegovine ter Hrvaške.

Smrti nesreči zaradi neprevidnosti

Na področju lenarske občine sta se minuli torek dogodili dve smrti nesreči zaradi neprevidnosti.

Tega dne okrog 12 ure je 47-letni Jakob Keberič odšel doma iz Zg. Ročice, pri kmetu Jožetu Lampju v Močni na strelni stanovanjske hiše z malto obmetaval Hebasto sreščno opeko ter je bil v bližini elektrificirane voda nizke napetosti. Pri delu je vkljub opozorilu domače hčerke, ki je stregla Keberiču prijel za eno izmed električnih vodov. Ker mu prijem ni povzročil nidezar se je opogumil ter prijel še za drugo vzporedno žico. Prišlo je do kratkega stika, ki je trajal 3 do 5 minut. Keberič je po hudih tresljajih v tem času umrl ter obelzel na strelji v višini 9 metrov. Nobena pomoč Keberiču ni mogla več rešiti življenja. Ponesrečenec, ki je brez premoženja, zapuščal ženo s štirim neprekopanimi otroki.

Druga, nič manj tragična nesreča, se je odigrala istega dne okrog 22 ure v Spodnjem Potočju, ki je zahlevala življenjske Mladomega Ivana Močnika, skladiščnika KZ Lenart v Slov. gor. Močnik je nekakrat opozorjal loveca, da na njegovi njeni jazbec povzroča veliko škodo ter uničuje mlado koruzo. Pokljeni lovec Stanko Pinter iz Leasria je z nekimi drugimi loveci šel tega večera k Močniku čakati skodljivega. Lovec sta se prej že ogledala pri Močniku, ki jima je postregel s piščeto, nakar sta šla čakati jazbca. Med tem časom se je Močnik napotil iz radovednosti pogledat, kako bošta loveca obravnavala z skodljivcem. Ko se je skozi koruzo približeval lovecema, je Stanko Pinter v prepričanju, da prihaja jazbec,

ustrelil v smer pristeca, ki je bil oddaljen od njega le 25 metrov ter ga zažel od srca, levo koleno ter v glavo. Močnik je obelzel na mestu mrtev.

Oba tragična dogodka sta globoko odjeknila v bližini in daljnji okolici ter vzbudila sočustvanje z nesrečnimi družinama, ki sta ostali brez družinskih poglavarjev.

Nočni požar sredi Mokronoga
Pretekli četrtek ponoči okrog polnoči je nenadoma izbruhnil požar sredi Mokronoga. Ogenj je skoro hkrati zajel hleve, svinjake, senico, klet in šrambo za kmetov orodje. Vsi ti prostori so bili namreč polni seno strepo. Pri tem je zgorelo vse seno in vsa ština slama, ki je ležala od prejšnjega dne, ko so mlatili, pa tudi večina kmečkEGA orodja. Prisotnosti duha in veliki požarovalnosti domačih gasilcev, ter mirnemu brezvetrnemu vremenu se je zahvaliti, da ni bila nesreča večja, kajti komaj 14 metrov od požarišča je stanovanjska hiša, ter blise sosedov in ostala gospodarska poslopja. Živino so rešili vsi, kljub temu pa trpi posestnik Tomo Strmolc okrog 700.000 dinarjev škode. Ker pa prav tega poplona ni imel zavarovanega, ne bo prejel niti zavarovalnine.
Na požarišče so pripadle tudi gasilke tebe iz Sentruperta, Belega grida in Jasenice. Celo novomeški gasilci so prišli tja.
Kaže, da je bil ogenj podkajen, vendar je vsa zadeva v preiskavi.

POLFINALNI SAHOVSKI TURNIRJI

V Vršču vodi Grosek, v Mariboru pa Puc

Bjelovar, 18. avg. — Rezultati V. kola: Mihajličkin : Bajec 3:0, Sokolov : Lukič 1:0, Tot : Bradvarčević remi, Sofrevski : Hočvar remi, Bogdanović : Sredanović 1:0, Juric : Karanjanec 0:1, Bidec : Zaradic prek., Vučković : Rakić odloženo. Stanje po

Danes v zvezni ligi
Danes bodo v okviru zvezne lige naslednja srečanja:
Beograd: Crvena zvezda : Sarajevo (3:2); BSK : Dinamo (1:2);
Mostar: Velež : Partizan (2:2);
Zagreb: Zagreb : Radnički (0:2);
Novi Sad: Vojvodina : Vardar (2:2);
Split: Hajduk : Budućnost (1:2);
Subotica: Spartak : Lokomotiva (5:4).

V čem je skrivnost dedovih uspehov

V parku, na klopi sredi bujnega zelenja sedi, ded s pipo v ustih, kadi, vmes pa počasi in premišljeno odgovarja na sleherni vprašanje svoje vnučke, ki se igra na stezl. Dedu se nikamor ne mudi, ničesar ne snuje, nobeno delo se mu ne obeta za prihodnji dan. Dovolj časa ima in dobre volje, da zmerom pazljivo posluša dekletce in mu premišljeno odgovarja. Ob vsakem lepem dnevu sedita v parku. Pred kosilom odlieta, popoldne pa se preselita na drugo stran parka, kjer je več sonca ali pa v vročih dneh hladneje.

Včasih pripelje deklico v park babica. Drugekrat pa roditelja. Vendar pa najrajši prihaja tja z dedom, s katerim se menda tudi najbolj razume. Mala ima najrajši deda in najbolj ga spoštuje, pravi mati ponosno, v tem ko babica užaljeno ugotovi, da ne ve, kako si zna ded pridobiti otrokovo naklonjenost, ko mu mnogo manj »ustreza« kakor ona. Neizodoljiva je zlasti, da otrok rad sprejema dedove predloge in upošteva njegove zahteve, vtem ko je za njene ukaze gluha, tako da se čisto celo sporečeta.

V čem je skrivnost dedovega uspeha? Deklica pravi: »Ded dovoljuje, da se igram z vsemi otroki. Ded čaka do konca na te igre. Ded ni hud, če si ujamem roke. Ded ne kriči name.« Na koncu pa ponosno pripomni: »Ded nikoli ne laže, kadar pravi, da pojde v park, to zmerom tudi stori.«

Zanimivo je slišati, kaj pravi ded:

»Otrokove želje spoštujem enako kakor svoje zahteve. Za njegove muhe se ne zmenim. Brez potrebe se ne razburjam. Znam pa se razjeziti, samo da je to težko opaziti, ker nočem pokvariti dobre volje ne sebi ne drugim. Če ji kaj prepovem, dosledno vztrajam na prepovedi, kar pa ji obljubim, brezpogojno izpolnim, zato pa zmerom najprej razmislim ali je moč otrokovo željo izpolniti ali ne. Vnučki nikoli ne pravim, da ji bom kupil lepo pisano žogo, če že nisem pripravil denarja za njo. Ne obljubljam ji velike čokolade, če ji nameravam kupiti majhno

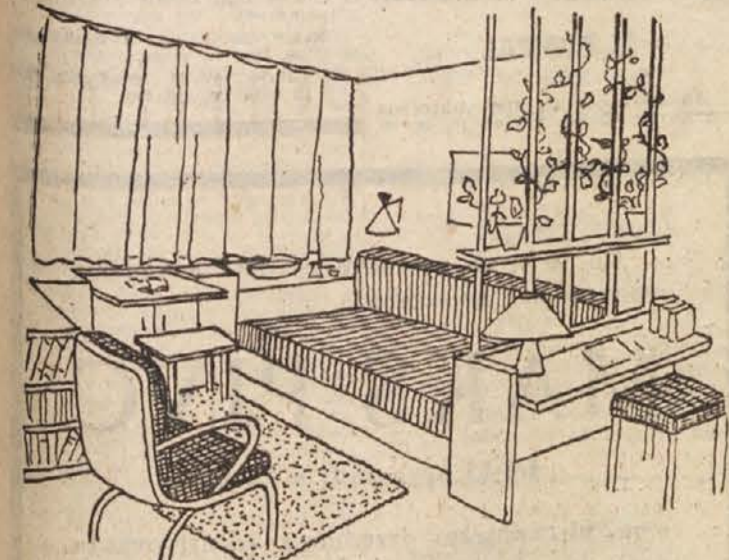
vsakem dejanju in morda bi prav babica zaslužila največjo ljubezen in spoštovanje v družini, da ni taiste otrokove želje zdaj izpolnila, zdaj odklonila, ko je spoznala, da je storila napako. Vsi so to razumeli razen otroka, ki mu nikoli ni bilo jasno, zakaj je enkrat nekaj možno, drugič pa ne. Zakaj babica zdaj v vse privoli, zdaj vse odkloni, dokler otrok po mnogih solzah spet ne dobi, kar želi.«

V prijetnem pomenku je napolnil čas kosila. Ded je vstal in poklical deklico. Mala se je obrnila in ga prosila: »Se malo, dedek!« In ded se je vrnil, sedel na klopi in začel znova prebirati časnik. Naposled je bila igra končana in deklica je odšla z dedom. Ob poti pa se je druga skupina otrok šele začela igrati. Otrok je hotel ostati pri njih, toda ded je mirno rekel: »Na svidenje, ti ostani, jaz pa grem h kosilu, ker sem že tako pozem.« Hkrati se je počasi napolnil proti izhodu in se obrnil. Deklica je najprej začudeno gledala za njim, potem pa je menda razumela, da ded ne pozna šale in stekla za njim.

In kmalu sta stopala po ulici vzdolž parka, držec se za roke in se veselo pomenkovala. Spotoma se je ded nasmehnil, rekoč:

»Ne predavam o dobrih in porrednih otrocih, pomenkujeva se o nečem za naju oba prijetnejšem.«

Mislim, da nam je zdaj jasno, v čem je skrivnost dedovih uspehov. R. M.



Udoben koticček za počitek in delo

Zaleže bolj mast ali olje?

Masčobe ustvarjajo skupaj s kisikom v človeškem organizmu toploto, dvakrat večjo od toplote, ki jo dajejo beljakovine ali ogljikovi hidrati. Najidealnejše bi bilo, če bi lahko človek zaužil natančno toliko masčob, kolikor potrebuje energije. Ker pa pri tem igrajo veliko vlogo zunanja temperatura in človekove individualne potrebe, je praktično nemogoče določiti, koliko potrebuje človek masčob.

Laboratorijske raziskave so pokazale, da sta mast in olje enake kalorične vrednosti. Toda v človeški prehrani bo to držalo samo tedaj, če lahko organizem enako dobro prebavi olje in mast. Olja so tekoča in to je njihova prednost pred mastjo in maslom. Toda mast se v vodi na določen način raztopi. Te raztopine imenujemo emulzije, ta proces pa emulgiranje.

Pri prebavi je zelo velikega pomena možnost, da se voda emulgira z masčobami. Jasno je, da imajo v tem primeru tekoče masčobe prednost, ker se lažje emulgirajo. Potemtakem sta glede ustvarjanja energije v zdravem organizmu olje in mast enakovredna. Upoštevati pa je treba, da imajo eni ljudje boljše, drugi slabšo prebavo. Zato imamo opravka z večjim ali manjšim ustvarjanjem zalog masčob v organizmu.

Na podlagi tega sklepa direktor Inštituta za raziskovanje masčob in Inštituta za farmacijo in kemično tehnologijo v Münsteru dr. Kaufmann tole:

Pri normalni uporabi ni nobene bistvene razlike v biološki vrednosti med posameznimi vrstami masčob.

Pri uporabi večjih količin masčob lahko nastanejo spremembe v gliceridih nakopičenih masčob. Pri človeku ni moč reči, da povzročena količina rastlinskih masčob manj povzroča kopičenje masčob kot povečana količina živalskih.

Biološka vrednost jedilnih masčob, kakor tudi kopičenje le-teh sta močno odvisna od slehernega posameznika, se pravi od njegove prebave. Potemtakem podcenjevanje posameznih vrst masti, zlasti še svinjske, ni upravičeno.

Krompir in sadje za zimo

Marsikatera gospodinja spravi krompir, ki ga je nabavila za zimo, v klet v kot in s tem je krompir za zimo preskrbljen. Vestna gospodinja pa, ki želi, da ji krompir ne bo segnil, ga najprej očisti zemlje in peska, ga prebere in odstrani nagnitega. Tako prepreči, da bi se še zdrav okužil. Če pripravljate manjše količine krompirja za zimo, potem je priporočljivo spraviti ga v zaboj s poševnim dnom in s stranicami iz letvic. Krompir je tudi dobro posuti z malo apnenega prahu. Ko postane hladneje in nevarno, da bi krompir zmrznil, ga je treba pokriti z vrečami.

Sadje je najbolje shraniti v temnih, malo vlažnih in hladnih prostorih, ki jih je moč zračiti. Najbolj ugodna temperatura za sadje je od 2 do 5 stopinj Celzija. Nikakor pa temperatura ne sme presegati 8 ali 10 stopinj, ker višja temperatura pospešuje dozorevanje. Prostor, kjer je spravljeno sadje, je treba zračiti ne le zaradi hlajenja prostora, temveč tudi zato, da odstranimo vonjave, za katere je sadje zelo občutljivo. Ni pa dobro, če je sadje na preprihu, ker zgublja tako vlago in postaja ovelo. Najbolje je shraniti ga na polici ali pa v zaboj, kjer ni polje. V tem primeru je dobro zaviti vsak sad posebej v papir.

Marmelada iz drevnih jagod

Jagode dreva so zelo zdravo sadje, zlasti zato, ker vsebujejo zelo veliko vitamina C. Ko sadje je prekuhavano, zgubi vitamine. Marmelada iz drevnih jagod pa ohrani vitamine, ker je ne kuhamo.

Kilogram zdravih, očiščenih in pretlačnih drevnih jagod mešamo tri ure z kilogramom sladkorja v prahu. Za mešanje uporabimo leseno kuhališico. Med mešanjem postane marmelada precej gosta, nato jo nalozimo v dobro pomite in suhe kozarce, ki jih pokrijemo s pergamentnim papirjem. Kozarce hranimo na suhem mestu.

Morda boste šli na nedeljski izlet in si nabrali drevnih jagod.

s pojasnilom, da je velikih v prodajalni zmanjkalo. Vse, kar sem mogel, sem storil za otroka, če sem bil prepričan, da je to dobro. Nasprotno pa sem odklanjal vse, česar ni kazalo storiti s pojasnilom, zakaj tega ni moč napraviti in v tem sem bil zmeraj dosleden. Pomagale niso ne solze ne poljubi. In otrok je to razumel. Njegovih nedopustnih želja je bilo čedalje manj. Z njimi se je otrok obračal na babico, ki ima mehkejšo srce in manj časa za razmišljanje o

Ko plod dovolj dozori, sam pada z drevesa. Zato je najpreprosteje in najbolj naravno sadje ostreši. Samo če nje, višnje in jagodičje ostanje na matični rastlini še dolgo potem, ko so dozoreli. Oreh in kostanj ne trpita zaradi pada na tla, zato ju pobiramo, kadar odpadeta. Jabolka in hruške pa se pri padcu, na tla večinoma močno obtočijo. Zaradi tega otresanje, predvsem pri sadju, ki ga hočemo dalj časa hraniti, ni umestno. Obiranje je



težavno zlasti pri visokodebelnem drevmu, ker vedno primanjkuje primernih lestev in obiračev. Pri nas obiramo tako, da splezamo na drevo in obremo, kar moremo doseči z roko, ostalo pa otresemo, ali pa pustimo na drevju. Najboljši plodovi, ki so prav na koncu vej, ostanjejo pri češnjah in višnjah na drevju, pri jablanah in hruškah pa postanejo manj vredni. Ako nas lepi plodovi zgrabijo na konce vej, se izpostavimo nevarnosti strmo-

gledjenja na tla. Takšno obiranje torej ni prikladno, ne le zaradi nevarnosti, da ne pademo na tla, temveč tudi zaradi škode, ki jo povzročimo z lomljenjem vej. Priskrbebi si moramo priprave, s katerimi brez nevarnosti dosežemo tudi najlepše plodove na skrajnem koncu vej. Prav priprave so enonožne lestve, ki imajo pri tleh gibljivi čevlji, da se lahko prilagodijo različni oblikovani talni površini. Zanj potrebujemo samo dovolj dolg in močan okrogel drog in ustrezno število klinov. Takšne lestve so v rabi po nekaterih krajih na Stajerskem in Tirolskem, kjer že dolgo skrbno obirajo sadje. Da ni treba lestve prevečkrat prestavljati, s posebnim kavljem pritegujemo k sebi bolj oddaljene veje, ki jih obremo z roko ali pa z obiračem. Tako skrbno obiramo le najlepša jabolka in najlepše hruške, vse kar je zaniknega pustimo in otresemo na zadnje. Primerne lestve so potrebne zlasti za obiranje češenj in višenj, ki jih z obirači sploh ne moremo obirati. Z obiranjem vseh plodov z drevesa tudi preprečimo razvoj in širjenje nevarnih škodljivcev. — Razen stoječih lestev za obiranje pritličnega drevja in razen omenjene enonožne lestve lahko vsako dvoonožno ali dvorantno lestev pripravimo za obiranje najbolj oddaljenih vej. Treba jo je samo podpreti z dvema dovolj močnima koloma, ki jih nato toliko razkrenemo, da lestev trdno stoji. Kola naj bosta opremljena z navzgor zavrtima kavljema, na katerih počiva lestev pri obiranju. Obe najprimernejši lestvi (eno in dvoonožni) za obiranje sadja vidimo na sliki.

Tudi obirače lahko sami pripravimo. Močno žlico uvijemo tako, da bo odprtna dobila obliko hruške. Oba konca tako uvite žlice pritrdimo na

primeren kol, na hruškasto odprtino pa našijemo vrečko. Pri obiranju spravimo sad v ožji del hruškaste odprtine, nekoliko potegnemo in že pada v vrečko. Vrečka naj ne bo predolga, da se občutljivi plodovi ne obtočijo, če jih obremo več skupaj.

M. Ogorevc

Zbiramo za vas ZBIRAJTE ZA NAS

Kumaridna solata je mnogo lažje prebavljiva, če jo pripravimo, ne da bi kumare oželi. Odlijemo samo vodo, ki se je sama izcedila.

Kadar moramo piti ricinovo olje ali ribje olje, si usta prej smotimo z vročim čajem, tako se olje ne bo prišlo ust in ga bomo z lahkoto spili.

Čmoke najlepše pobereš iz vode s pomočjo dveh krožnikov.

Krompirjevo testo ne bo lepljivo, če mu pridenemo nekoliko pšeničnega zdroba.

Aluminijasta posoda se bo svetila kot srebrna, če je naterena z mešanico enakih delov olivnega olja in alkohola. Paziti pa moramo, da se alkohol in olje dobro zmešata.

Če se nam pripeti, da bi morali kihniti, kjer je to najmanj primerno (gledališče, koncert in podobno), moramo jezik močno opreti v nebo in zatistiti nos. Tako bomo kihanje preprečili.

Če se v vazi nabere usedlina, jo najlepše očistimo z zrezanim krompirjem ali s soljo. Zmešano s kisom. Tekočino pustimo čez noč stati v vazi, naslednji dan pa jo pomijemo z vročo vodo. S. B.



Resnica in predsodki o lasih

Malokateremu kozmetičnemu vprašanju posvečajo toliko pozornosti kot izpadanju las in plešavosti. Po vsem svetu, posebno pa še v Ameriki, kjer je plešev morda več kakor drugje, biologi in dermatologi v zadnjih letih temeljito proučujejo vzroke plešavosti. Pravega vzroka pa še niso našli, čeprav že zdaj precej vedo o lasih. Zanesljivo vedo tole:

- DA JE NORMALNO MOŽNO IZGUBITI 30 DO 40 LAS NA DAN. Sodijo, da je izpadanje las normalno, če dnevno ne izgubimo več ko 30 do 40 las. Praviloma toliko las tudi zraste.
- DA V OSMIH PRIMERIH IZMED DESETH PRI LJUDEH, KI JIM IZPADAJO LASJE, ZLEZE LOJNICE PRETIRANO DELUJEJO. Mnogi vzroki povzročajo izpadanje las, toda ugotovili so, da je treba v osmih primerih izmed desetih dejstvo pripisati pretiranemu izločanju lojnice. V drugih primerih je izpadanje las posledica prebolele nalezljive bolezni, zastrupitve, operacije, nosečnosti, lokalnih infekcij itd.
- KAKO LASJE RASTEJO? Lasje ne rastejo kakor rastlina. Dopolnilni element kože so. Množenje celic, ki so tik pod kožo, povzroča pritisk iz globine proti površju, ki se kaže v rasti las.

Povprečna starost las na temenu znaša pet do šest let, na sencih pa dve do štiri leta. Zatem las izpade. Na zdravi koži nadomesti izpadli las drug las enake debelosti. Če je koža na lobanji bolna, ali če je izločanje žlez pretirano, bo nov las tenak in slaboten. Ko bo tudi ta izpadel, ga bodo nadomestili čedalje šibkejši lasje, na koncu pa bodo rasli samo kratki, tanki in redki lasje kakor puh, ki bodo čez nekaj časa popolnoma izginili.

● ZAKAJ IZPADAJO LASJE NA GLAVI, NE PA TUDI BRADA?

Na dlakavost vplivajo moški hormoni, na lase pa ženski. Vemo, da ima vsak posameznik obe spolni obeležji, od katerih eno prevladuje in določa spol. Zato golobradi moški običajno ohranijo lase na glavi.

Število las je različno po spolu in rasi. Plavalasci imajo povprečno 180 las na kvadratni centimeter, medtem ko jih nimajo rjavolasci več ko 150.

● ALI LAHKO LASJE OSIVE V 48 URAH ZARADI SKRBI?

Neizpodbitno dejstvo je, da je živčni sistem povezan z dlakavostjo. Strah in jeza se pri živalih kaže v sršenju dlake, izraz »lasje so mu šli pokonci« pa kaže, da to velja tudi za ljudi. Ni pa nobenega dokaza, da v lasih obstoji obtok, ki bi lahko pojasnil spremembo barve las ali naglo sivjenje. Lasje, ki so popolnoma zrasli, ohranijo svojo barvo.

● KOLIKŠNA JE POVPREČNA PROŽNOST LAS?

Lasje so zelo prožni. Če so suhi, jih lahko raztegnemo za 25 do 30%. Če jih zmočimo s hladno vodo, jih lahko raztegnemo tudi za celih 100%. Če so izpostavljeni delovanju vodne pare, jih lahko podaljšamo za trikratno dolžino.

● ALI JE TREBA LASE ČESTO STRIČI?

V nekaterih primerih, na primer če so lasje trdi, če se hitro lomijo itd., je priporočljivo, da jih skrajšamo in ostrizemo. Pri normalnih lasih občasno odstranjevanje najstarejših delov včasih utegne vrniti lasem moč. Toda v nekaterih primerih, na primer pri pretiranem izločanju lojnice, to stvari ne izboljša. Vendarle čisto strizenje las nikakor ne vpliva škodljivo na rast las.

Če pa gre za infektivno izpadanje las, ki je posledica zastrupljenja krvi, pljučnice itd., strizenje izrecno ne priporočajo.

● ALI TRAJNA ONDULACIJA ŠKODI?

Trajna ondulacija je škodljiva kadar lasje izpadajo in so krhki. Ne smemo si je privoščiti med okrevanjem po hudi nalezljivi bolezni ali med nosečnostjo. Od tople trajne ondulacije bodo lasje postali zelo valoviti. Ondulacija pa ni priporočljiva, če so lasje močno pobarvani.

Hladna trajna ondulacija manj škodljiva lasem, če jakost sredstev, ki jih uporabljajo pri tem, ustreza kvaliteti las. Če je to sredstvo prešibko, bodo lasje manj valoviti, če pa je premočno, se bodo lomili.

● ALI ODSTRANJEVANJE BARVE IN BARVANJE ŠKODUJETA?

Barve lahko prinese škodljive posledice in razne kožne izpuščaje. Če so lasje krhki, ni priporočljiva uporaba barv, ki zahtevajo, da barvo z las najprej odstranimo. Če lase čisto dekoloriramo, utegnemo spremeniti strukturo las.

● KOLIKO LJUDI JE PLEŠASTIH?

Znano je, da je povprečno 30 do 40% ljudi plešastih ali pa bodo to postali. Seveda je vse odvisno od tega, v kakšni starosti bodo postali plešasti.

● MNOGI SODIJO, DA TOBAK, ČEZMerno PITJE IN SLADKOR VPLIVAJO NA IZPADANJE LAS.

Malo je verjetno, da tobak vpliva na izpadanje las, kar pa zadeva alkohol in sladkor, ne škodita bolj kot druga preobilna hrana. Zato je bolje biti zmeren pri pitju in uživanju sladkorja, prav tako pa tudi v vseh ostalih stvareh.

● ALI JE MOŽNO PREPREČITI IZPADANJE LAS?

Dobro je, če se pravilno in zdravo hranimo, toda ni dovolj izpolniti samo ta pogoj, da bi preprečili plešavost. Predvsem je treba ohraniti splošno zdravje. To se pravi, da se je treba izogibati pretiranemu uživanju kruha, ogljikovih hidratov, sladkorja, alkohola in kuhanih masčob. Treba je jesti čimveč presnega sočivja, mesa, pečenega na žaru, presnega sadja ter sadnih in zelenjadnih sokov. Prav tako se je treba ukvarjati s športom, da bi ohranili dobro telesno kondicijo, živeti redno življenje in dovolj spati. Tako se bo izboljšalo tudi splošno stanje. Tivko, zlasti še koža na lobanji, se bo bolje regeneriralo. Vso pozornost je treba posvetiti tudi pravilnemu krvnemu obtoku. Zlasti se je treba izogibati nošenju pretensnih ovratnikov na srcah.

DNEVNE NOVICE

V soboto bomo začeli objavljati novo slikanico

V sinjih globinah



Oba hkrati sta zakričala. Morski pes je v ostrem loku zavlil v stran in izginil v megleno modrino. Sele tedaj sta se spomnila, da priporočajo kričanje kot najboljšo obrambo proti morskemu psu. Njegov sluh je izredno razvit, sposoben dojeti se rahlo valovanje vode, človeški glas pa v njegovem tihem svetu najbrž odjekne kot grom in morski pes se ustraši in pobegne. Toda ta ni pobegnil. Trenutek nato se je pojavil znova in se zagnal proti njima...

To je odlomek iz naše nove slikanice »V SINJIH GLOBINAH«, ki pripoveduje o drzni odpravi v globine Jadranskega morja. Napeto in zanimivo čtivo za vsakogar, ki vas bo popeljalo v malo znani podmorski svet, poln presenečenj in novarnosti.

ZDRUŽENJE TABORNIKOV SLOVENIJE prireja od 22. do 27. avgusta 1956 svoj IV. zlet v rojstnem kraju maršala Tita - Kumrovcu. Vabimo na naš zlet vse prebivalstvo Kozjanskega. Celo in Breča, posebno pa vabimo vse nekdanje borce Kozjanskega odreda in XIV. divizije, da se pridružijo taborniškim odredom na njihovih partizanskem pohodu preko Kozjanskega. Glavni zletni dan bo v nedeljo, 26. avgusta, ko bo v Kumrovcu otvoritev nove šole in velika taborniška parada.

Staršinska uprava ZTS Ribiška družina Barje-Ljubljana prireja danes ob 18. uri v prostorih K.V.D. »Prešeren«, Karunova ulica, ribiško veselico. Barjanski ribiči bodo obnovili stare barjanske ribiške občaje. Dopoldne ob 10. uri bodo peljali po Ljubljani do Tromostovja »podkovnanega krapa«. - Pridite, ne bo vam žal!

Z LIN očiščen predmeti iz kovine, lesa in keramike se svetijo kot sonce.

Grafika in risbe sodobnih frankovskih umetnikov. Razstava v Moderni galeriji se dokončno zapre danes ob 19. uri.

Opozarjamo na razpis licitacije za gradnjo glavnega objekta Mesne industrije v Zalogu. Proračunska vsota je predvidena na 127.899.000 dinarjev. Mesna industrija v izgradnji, Ljubljana, Miklošičeva c. 6-II.

Poliklinika v Ljubljani obvešča, da dopoldanske ginekološke ordinacije Poliklinike na Miklošičevi cesti in v Slajmerjevem domu zaradi letnih dopustov do preklica ne ordinirajo.

Slabo mlo uniči mnogo perila. OVEN terpenitno mlo pa Vaše perilo neguje in ga varuje.

STOP! Nobenih nadomestkov več! FLEX se spet dobi. Flex čisti madeže in ne pušča roba okrog madeža.

ROZNO MLEKO je novost. Izdelano iz najboljših surovin, dobro parfimirano in zelo izdatno. Zahtevatelj Teint Bell ROZNO MLEKO.

Čestitki

JANEZU MENARTU in njegovim Tonki za njun življenjski praznik iz srca čestitajo prijatelji. **BREDI CARGO** čestitajo za rojstni dan Zinka in prijatelji.

Poročili so se v Ljubljani

v soboto, 18. avgusta: str. ključavničar Alojzij Suhadolec in trg. pom. Slavica Bizjan; ključavničar Pavel Peklar in šivilja Magdalena Počervina; obratni tehnik Jože Jelovčan in uslužbenka Marija Novak; livar Jožef Tekavčič in delavka Marija Janžekovič; uslužbenec Pavel Skubic in uslužbenka Jožeta Uranič; vratar Ivan Lunder in kuh. pomočnica Elizabeta Kunšek; predm. učitelj Rudolf Turšič in predm. učiteljica Ivana Onič; mizar Franc Kovac in krojačica Terezija Sitar; ing. agronomije Giuseppe Pecenco in stud. agr. Veronika Kunstelj; pravnik dr. Götz Schöffler in zobotehničarka Janka Petriček; profesor pripr. Mihael Kodrin in nameščenska Frančiška Bovan; ing. kemije Bojan Urlep in abs. kemije Vera Farkaš; orodjar Milan Simić in trg. pom. Doroteja Vadnal; učitelj Miroslav Piri in učiteljica Marija Hedi.

POZIV

Po čl. 58 in 59 uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ št. 54/54), pozivamo vse delavce in uslužbence, ki so bili v letu 1955 s podjetjem v delovnem razmerju, da v roku treh mesecev uveljavijo svojo pravico do deleža pri delitvi dobička. Kdor se v tem roku ne bo prijavil, bo izgubil pravico do deleža pri delitvi.

Elektro-Trbovlje

SPREMEMBA TELEFONSKIH ŠTEVIK PRI POŠTI DOBRUNJE

Dosedanji telefonski naročniki pošte Dobrunje bodo od 18. avgusta 1956 imeli naslednje telefonske številke:

Berčič Miha	38-423
Elektro Lj.-okolica, rajon	38-423
Sostro	38-412
Gasliško društvo Sostro	38-403
Gasperšič Anton	38-419
Gimnazija in osnovna šola Sostro	38-416
Kmetijska zadr. Dobrunje	38-406
Občinski odbor ZB (Urh)	38-417
Pokusna postaja zdravilnih želišč Bizovik	38-426
Pošta Dobrunje	38-410
Remont Sostro	38-413

Uprava podjetja za PTT promet Ljubljana

OBVESTILO

Geodetska uprava LRS obvešča kandidata, ki nameravajo polagati strokovni izpit, da bo ta v zvezi z določilom 42. člena Pravilnika o strokovni izobrazbi uslužbencev geodetske stroke (Ur. l. FLRJ št. 9/54) v jesenskem terminu meseca oktobra 1956. Prijave za polaganje tega izpita na osnovi 7. člena navedenega pravilnika, naj dostavijo organizacijske enote Geodetski upravi LRS do 10. septembra 1956. O pristupitvi k izpitu in o njegovem začetku bodo kandidati posebej obveščeni skladno z določilom 8. člena navedenega pravilnika.

GLEDALISKA

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE vabi v tečaj za vodice (animatorje) tovaršice in tovaršice, ki čutijo veselje za lutkovno umetnost in bi se honorarno in kasneje poklicno hoteli posvetiti temu delu kot animatorji (vodilci) v marionetnem gledališču. Vsi tisti, ki so se že prijavili in vsi, ki se ne nameravajo udeležiti tega tečaja, naj se zgledajo v sredo, 22. avg. ob 20. uri v marionetnem gledališču na Levstikovem, bivšem Sentjakobskem trgu.

Z JESENIC IN OKOLICE

Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 19. avgusta Viktor Pirnat, brivski salon, Cesta Maršala Tita. Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Alojz Jenko

KINO

RADIO: angleški film »Razdvojeno srce«. Predstavi ob 18 in 20. V slučaju slabega vremena predstava tudi ob 16. Ob 16. matineja mladinskega filma. **PLAVZ:** Ameriški film »Dekle z dežele«. Predstavi ob 18 in 20. V primeru slabega vremena predstava tudi ob 16. - Ob 16.30 matineja mladinskega filma.

Prometni nesreči

Ondaj se je na cesti Pivka-Reka pri 19 km v bližini Ribnice, pripetila prometna nesreča, ki jo je povzročil nemški državljani Helmut Spinger. Ta je vozil z osebnim avtom in je bil na menjen z ženo v Opatju. Po trditvah vozača je prišlo do nesreče zato, ker mu je nasproti privozil neman avtomobil, kateremu se je hotel izogniti, pri tem pa zavozil na rob ceste ter s prvim delom vozila udaril v kamen. Škoda na vozilu je za okrog 390.000 dinarjev, potniki pa so nepoškodovani.

Te dni se je na republiški cesti med naselji Livold in Mozelj v kočevskem okraju pripetila prometna nesreča, ki k sreči ni terjala človeških žrtev. Do nesreče je prišlo zaradi tega, ker je voznik tovornega avtomobila tov. Božič Joža iz Kovevja vozil s prednjim delom avtomobila po svoji levi strani ceste. Ker mu je prihajal nasproti traktor »Steuer« s prikolico, last Kmetijske uprave Cvišarji, na katerem so bile naložene posode z mlekom, se ta ni mogel drugače izogniti nesreči kot, da je zavozil v svojo levo stran. Ker pa je bila na levi strani ceste dolina, je traktor s prikolico, na kateri je bilo okoli 1500 litrov mleka, zdrknil 1,70 m dolino in se prevrnil. Na traktorju in prikolicah je škoda za okoli 80.000 dinarjev, razlilo se je okoli 500 litrov mleka in popolnoma je uničenih več posod z mleko. Skupna škoda znaša okoli 120.000 din. Po sedanjih ugotovitvah je delno kriv nesreče voznik tovornega avtomobila, ker je vozil prehitro in po levi strani ceste, zadevno prometni nesreči pa še preiskujejo.

Železniška nesreča brez človeških žrtev

Dne 17. t. m. okrog 9. ure se je med postajama Račak-Poštojuna pripetila železniška nesreča. Motorni vlak se je zalezel v vagonce za prevažanje materiala in se pri tem močno poškodoval. Človeških žrtev in poškodb pa ni bilo.

Nezgoda pri delu

V četrtek 17. t. m. ob 10. uri dopoldne se je v Tovarni »dekorativnih tkanin na Titovi cesti pripetila hujša nezgoda. Delavka Mariča Tibaut je pri vlaganju blaga v stroji nerodnosti vtaknila roko med valje, ki so jo zgrabil in ji jo močno poškodovali.

Mariborska MALA KRONIKA

Utonil je Dne 17. t. m. ob 17.30 uri je v ljudskem kopalnici na Ježici utonil 19-letni Janez Vovk. Sava ga je takoj naplavila, prisotni pa so mu nudili pomoč, ki je bila brezuspešna. Domnevajo, da je bil pokojni Vovk nekoliko vinen in je v tem tudi vzrok utopitve.

Požar na gospodarskem posloppju V soboto okrog enih ponoči je izbruhnil požar na gospodarskem posloppju kmetijskega posestva Snežnik. Zgora je večja količina sena, na posloppju pa je zgorelo podstrešje in strop. Škoda je okrog 1 milijon dinarjev. Vzrok požara še ni znan, hitri in uspešni akciji okoljskih in ljubljanskih poklicnih gasilcev gre zahvala, da ni nastala še večja škoda.

Razstava živine v Križevcih Kmetijska zadruga v Križevcih pri Ljutomeru ima že kaj pokazati na področju živinoreje; rezultati njenega prizadevanja so tudi v tem, da znaša povprečna molznost pri rodovniških kravah 2850 litrov mleka z 3,81% tölščice na leto. Umetno osemenjujejo že domača 50% vseh krav v Križevcih tudi zadržna razstava živine. Živinorejci so prignali na razstavišče čez 400 glav rodovniške živine. Med razstavljenimi govedi je tudi 32 bikov, ki jih bodo lahko že letos prodali na plemenskih sejmih.

VESTI IZ KRANJA

KINO »STORŽEK«: 10 ameriški film »Ni malih grehov«; ob 14 francoski film »Prijateljice noči«; ob 18, 18 in 20 ameriški barvni film »Destry«. Danes zadnjikrat!

Z BLEDA

KINO Ameriški barvni film »Saskatchewan«. - V glavni vlogi Alan Ladd, Shelly Winters, J. Carroll Nash, Hugh O'Brien. Predstave ob 14, 16, 18, 20.30.

Kaj zdaj, HANS FALLADA

FANT?

ROMAN 33

»Prav, dopoldne enkrat bom prišel v skladišče in vam bom povedal glede odpovedi.«

Lauterbach je zamrmral predse nekaj nerazumljivega in se odpravil. Zda sta bila sama. Zagrmelo bo, je pomislil Kleinholz, toda v veliko presenečenje knjigovodje je spregovoril Kleinholz zelo prijazno: »Ta dva vaša kolega sta vsak zase kupček nesreče, eden kot drugi, med njima ni razlike.«

Ker Pinneberg ni odgovoril, je Kleinholz nadaljeval: »Danes ste videti tako praznični. Vam pač ne morem dati umazanega dela, ali ne? Pripravite izvleček iz tekočega računa posestva Hönov. Pazite na pošiljke slame! Ti so enkrat poslali ovseno slamo namesto ržene, pa sem imel težave.«

»Ze vem, gospod Kleinholz, je rekel Pinneberg. »To je bil tisti vagon, ki smo ga poslali lastniku dirkalnih konj.«

»Vi ste pravi, je rekel Emil. »Ko bi človek imel samo take ljudi! No, pripravite to! Pa na svidenje!« In že ga ni bilo več.

»Oh, Ovčka! je vriskalo v Pinnebergu. »Ti moja Ovčka! Zdaj se nama ni več treba bati za službo. Storžek bo preskrbljen.«

Vstal je, poiskal ustrezno mapo in začel.

»Kako je, že bilo s saldno zadnjega marca? Toraj...«

Zadelo ga je kot strela z jasnega: »In jaz osel sem dal onima dvema častno besedo, da bomo vsi odpovedali, če se bo hotel

Kleinholz enega znebiti. Sam sem si to izmislil, jaz neumno živinčel - Niti na misel mi ne pride... Ta bi nas vse tri vrgel na cesto!«

Skočil je izza mize ter hodil sem in tja. Misli je na to, da v Ducherowu prav gotovo ne bo dobil dela, pri sedanjih konjunkturah pa še sploh ne. Spomnil se je, da je bil četrta leta brez dela, preden je dobil službo pri Bergmannu. Ze takrat je bilo hudo, kaj šele zdaj, ko mora skrbeti za dva in se še napoveduje tretji. Misli je na kolega, ki ju pravzaprav ni maral in ki bi prenesla odpoved mnogo laže kot on. Razen tega pa niti ni gotovo, da bi onadva ostala mož beseda, če bi njemu odpovedali. In če bi Kleinholz odpovedal Schulzu ali Lauterbachu in bi potem vsi trije odšli, bi več mesecev ne imel pravice do podpore za brezposelne, ker je po lastni volji pustil službo. Misli je na Ovčko, na tekstilnega Zida Bergmanna, na Marijo Kleinholz in na svojo mater. Potem si je iz knjige »Čudo materinstva« priklical v spomin tri mesece star zarodek. Prav tak goli črviček je zdaj tudi Storžek.

Hodil je sem in tja, vroče mu je postajalo. »Kaj zdaj? Saj vendar ne morem... In onadva bi prav gotovo ne držala besede. Toraj? Ne smem biti umazan, sicer ne bom imel miru pred samim seboj. Ko bi bila vsaj Ovčka tu! Vprašal bi jo. Ovčka je tako odkrita in natanko ve, kaj človek lahko zagovarja pred samim seboj, ona se spozna na očitke vesti...«

Skočil je k pisarniškem oknu in pogledal po trgu. Ko bi zdaj prišla mimo! Danes dopoldne mora priti mimo, saj je povedala, da bo kupila meso. »Ljuba, dobra Ovčka, prosim te, pridi zdaj mimo!«

Vrata so se odprla, vstopila je Marija Kleinholz. Pri Kleinholcovih so imele ženske že od nekdaj pravico, da so ob pone-deljkih dopoldne, ko sicer nihče ni prišel v pisarno, ravnale na mizi perilo. Prav tako je bila stara pravica oziroma dolžnost nameščencev, da so mizo poprej pospravili. Na to pa so vsi trije pozabili zaradi razburjenja navsezgodaj.

CELJSKE VESTI

KINO »UNION«: Ameriški barvni film: »Velika nagrada«. »METROPOL«: Amer. film »Sonce nas greje«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO Madžarski barvni film »Lilomfi«. Predstavi ob 17 in 29.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO »PARK«: Ameriški barvni film: »Mirni človek«.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO »SVOBODA-TRBOVLJE II«: ameriški barvni film »Pesmi zlatega zapada«.

IZ DOMŽAL

KINO Ameriški barvni film »Ukročena trmoglavka«. Predstave ob 16, 18, 20.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: nedelja, 19. avgusta lekarna »Studentci«, Gorkega 15.

KINO »PARTIZAN«: Amer. barvni film »Dvoriščno okno«. »UDARNIK«: Ameriški film »Upor na ladji Bounty«.

Umetnostna galerija. V nedeljo, dne 19. avgusta ob 11 otvoritev razstave »Srbske sodobne grafike. Razstavljenih je 89 grafičnih listov najvidnejših srbskih grafičkov.

Umrla nam je po težki bolezni naša nadvse ljubljena mama, stara mama in sestra

Marija Bren roj. Šilar Pogreb bo v nedeljo, 19. t. m. ob 18. uri iz hiše žalosti v Kranju na Klancu št. 51.

Kranj, Ljubljana, Kranjska gora in USA, dne 18. avgusta 1956. Zalujoci otroci z družinami, frat in ostalo sorodstvo.

Ko je sredi neumornega dela nenadoma omahnil na nepozabni

MAKS PIVC

šolski upravitelj v Zalcu,

smo bili deležni izrednega sočustvovanja vseh, ki so ga poznali, ljubili in spoštovali. Posebno pozornost pa so nam izkazali Okrajni sindikalni svet v Celju, Občinski sindikalni svet v Zalcu in krajevna organizacija Zveze komunistov v Zalcu, ki so pod vodstvom agilnega predsednika celjskega občinskega sindikalnega sveta tov. Peperka in sekretarja žalske krajevne organizacije ZK tov. Otavnika z ostalimi sodelavci organizirali veličastni pogrebni sprevod prosvetnega in sindikalnega delavca.

Pietetno svečanost pa so dvignile s svojim sodelovanjem vse množične organizacije, tovariši govorniki iz vrst prosvetnih delavcev, občine in sindikalne organizacije, pevski zbor iz Zabukovce, godbi iz Celja in Zabukovce, zastopniki JLA s častno vojaško šeto, zastopniki UROJ in ZB, zabukovski rudarji, gasilci, šolska mladina, posebno pionirka s poslovilnim govorom, vzgojitelj kot stanovski tovariši, številni darovalci vencev in cvetja, posebno pa člani sindikalnih kolektivov iz Spodnje Savinjske doline in drugih krajev iz območja celjskega okraja, pa tudi ostali udeleženci, ki so dali pokojniku s svojo častno udeležbo veliko priznanje, ter mu tako izrazili svojo globoko zahvalo za prispevek k opravljenemu delu za boljše bodočnost delovnega ljudstva.

Vsem iskrena hvala!

Zalec, dne 18. avgusta 1956

Zalujoča žena, hčerka in ostalo sorodstvo

»Miza! je ostro spregovorila Marija. Pinneberg je skočil: »Samo trenutek! Oprostite, prosim, takoj bom pospravil.«

Zitne vzorce je razmetal po polici, mape je zgrnil k oknu, s preizkuševalcem kakovosti žita pa za trenutek ni vedel kaj početi.

»Razmislite se, človek! je Marija iskala prepri. »Saj vidite, da stojim tu s perilom v rokah.«

»Samo še trenutek, prosim, se je tiho opravičeval Pinneberg. »Trenutek, trenutek, je jezikal. »To bi lahko že zdavnaj pospravili, če bi se pri oknu ne ozirali za punčarami...«

Pinneberg raje ni odgovoril, Marija pa je vrgla kup perila na mizo. »Vse je umazano. Mar mislite, da bomo kar naprej prali? Kje pa imate cunjjo?«

»Ne vem, je odgovoril Pinneberg in se delal, kakor da jo išče.

»Vsako soboto popoldne obesim semle čisto cunjjo, v pone-deljek zjutraj pa je že ni več. Prav gotovo jih kdo krađe.«

»No, veste kaj... se je ujezil Pinneberg.

»Kaj naj vem? Prav nič! Sem mar rekla, da vi kradete cunjje? Da jih nekdo krađe, sem rekla. Sploh pa ne verjamem, da take punce jemljejo cunjje v roke. To bi bilo zanje preveč vsakdanje delo.«

»Čujte, gospodična, je začel Pinneberg, pa se je premislil. »Ah, kaj bi! je zamahnil z roko in sedel za svojo pisalno mizo. »Je tudi bolje, da ste tiho, je spet začela. »Da se na javni cesti ližete s tako...« Počakala je za trenutek, da bi videla, kako je zadel njena strelica. »Jaz sem videla samo lizanje. Kaj pa je še bilo... Govorim samo tisto, kar lahko zagovarjam...« Spet je umolknila, Pinneberg pa si je dopovedoval: »Samo mirno kri! Danes ni prinesla mnogo perila in bo kmalu opravila...«

Marija pa je iznova razpredala: »Strašno vsakdanja je bila videti tista oseba. Tako načičkana!«

AVTOBUSNI PROMET - CELJE Brestanica-Krško do Brežice in ponovno uvedena proga Senovo-Brestanica. Podaljšana avtobusna proga Kozje-

Table with columns for routes (Kozje, Senovo, Brestanica, Krško, Brežice) and departure times.

1. Senovo-Brestanica: Senovo: odhodi: 4.25, 5.24, 7.50, 9.00, 12.43, 15.30, 18.20, v soboto in nedeljo 18.35 in 20.15.

Brestanica: prihodi: 4.40, 6.40, 8.05, 9.12, 14.00, 15.45, 16.45, v soboto in nedeljo tudi 15.50 in 21.03.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Francoski film
TAKO SE NE UMIRA



Tednik »Filmske novosti« št. 32. V glavni vlogi Erich von Stroheim. Predstave ob 16, 18 in 20.30. Prodaja vstopnic od 14. dalje. Danes zadnji-krat!

KINO »VIČ«

Ameriški film
»Ne bodo mi verjeli«

V glavni vlogi Robert Young in Susan Hayward. Predstave ob 16, 18 in 20.30. — Predprodaja vstopnic od 14 dalje.



KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film
UJETNIK dvorca Zenda

V glavni vlogi Stewart Granger in Deborah Kerr. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnji-krat. — Jutri ameriški film »Ona išče srečo«.

KINO »SLOGA«: amer. barvni film: »Saskatchewan«. Tednik. V gl. vlogi Alan Ladd in Shelly Winters. Predstave ob 17, 19 in 21. Ob 10 matična istega filma.

KINO »SOCA«: amer. film: »Macao«. V glavni vlogi Jane Russell. Predstavi ob 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 14 dalje, za matično pa od 9 dalje.

LETNI KINO BEZIGRAD: ameriški barvni film: »Saskatchewan«. Predstava ob 20.30. Predprodaja vstopnic eno uro pred predstavo.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, telefon 32-454, predvaja za mladino ameriški barvni film »Dumbo«. Predstave vsak delavnik ob 15. uri, vsak torek, sredo, četrtek in petek tudi ob 19, vsako nedeljo pa ob 8.30 in 10.30. Danes zadnji-krat!

KINO »LITOSTROJ«: francoski film: »Zenske so nevarne«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.

KINO »UNION«: ital. film: »Deset ljubavnih pesnikov«. V glavni vlogi Jacques Sernas in Brunella Bovo. F. N. št. 32. Predstave ob 16, 18 in 20.30.

KINO »ŠIŠKA«

Svedski film
»Tatovi ljubezniki«

V glavni vlogi Signe Hasso, William Langford. Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 15 dalje.



ŠOLSTVO

Učiteljske v Celju sporoča: Sprejemni pripravni izpiti se začno v ponedeljek, 27. avgusta, razredni popravni izpiti za vse razrede bodo 28. avgusta. Diplomski in popravni diplomski izpiti bodo 1. septembra. Začetek izpitov vsak dan ob 8. uri.

Ravnateljstvo Višje gospodinske šole v Grobljah pri Domžalah obvešča študente, da se prične redna predavanja dne 10. septembra. Obenem sporoča zainteresentom da je za vpis na šolo na razpolago še nekaj mest.

Administrativna šola v Ljubljani obvešča svoje redne dijake-inje, da bodo razredni popravni izpiti 27. avg. ob 9. uri pismeni in 28. avg. ob 9. uri ustni. Popravni diplomski in diplomski izpiti pa bodo od 1. do 4. septembra. Potreben razpored je na šolski oglašni deski. — Ravnateljstvo.

Vajenska šola kovinske stroke v Ljubljani-Vič sporoča: Razredni in končni popravni izpiti bodo 29., 30. in 31. avgusta, vsak dan od 8 dalje. Sprejemni izpiti (preizkušnja znanja) bodo 31. avgusta ob 15. Končni in privatni izpiti bodo 1., 3. in 4. septembra. Vpisovanje v vse letnike bo 31. avgusta, 1., 3. in 4. septembra. Pričetek rednih pouka bo 5. septembra ob 7.30. Vse podrobnosti so razvidne s šolske objavne deske. Delodajalce vabimo, da pošljejo v šolo takoj vse one učence, ki menijo skleniti z njimi učno pogodbo v septembru. — Uprava.

DELAJSKA GIMNAZIJA. — Popravni izpiti za vse razrede bodo dne 1. sept. ob 18. uri na I. gimnaziji v Ljubljani. — Nižji tečajni izpiti bo 12. sept. ob 19. uri. — Prošnje za vse izpite vložite v ravnateljstvu I. gimnazije do 28. avgusta, vsak torek in petek od 10. do 12. ure in 28. avg. od 18. do 19. ure. — Vpisovanje za šolsko leto 1956/57 bo dne 3. in 4. sept. od 17. do 19. ure v pisarni I. gimnazije. Pri vpisu predložite: 1. prijavo, kolkovano s 20 din drž. takse in 20 din mestne takse; 2. zadnje šolsko spričevalo; 3. tolstni list; 4. potrdilni z zapisniki z navedbo dela. — Pričetek pouka bo 4. septembra.

KAZPIS za Srednjo tehnično avtoprometno šolo v Zagrebu

V šolskem letu 1956/57 bodo sprejeti v I. razred učenci iz LR Slovenije. Šola ima transportno-odpremiško smer, traja 4 leta, ima svojstvo popolne srednje šole in daje poklic diplomiranega prometnega tehnika stroke cestnega prometa in špedicije.

Absolventi šole se zaposlujejo v podjetjih in ustanovah cestnega prometa, v odpremiških podjetjih (špedicijah), v transportno-odpremiški službi gospodarskih organizacij in ustanov, v samostojnih cestno-prometnih obratih drugih gospodarskih penog, v specializiranih podjetjih za promet avtomobilov, avtomateriala in pribora ter v organih državne uprave pri postih urejevanja, kontrole in varnosti prometa.

Pogoji za sprejem:

- 1. Dovršena osemletka oziroma nižja gimnazija.
2. Zdravstvena sposobnost za prometno službo in fizikulturo.
3. da ni mlajši od 15 in ne starejši od 19 let.
Prošnjo, taksirano s 30 din, je dostaviti šoli do 25. avgusta 1956. Navedeni vpis bo od 1. do 5. sept. 1956.
Prošnji je treba priložiti:
1. Prijavo za vpis.
2. Spričevalo o dovršeni osemletki oziroma nižji gimnaziji.
3. Zdravniško spričevalo o sposobnosti za prometno službo in fizikulturo.
4. Izpisek iz matične rojst. knjige.
Za vpis ni potreben sprejemni izpit.
Šoli je priložen tudi dijaški dom za namestitve učencev, ki nimajo možnosti privatne namestitve v Zagrebu.
Za namestitve v domu je potrebna posebna prošnja, ki jo je taksirati s 20 din in ki jo je treba poslati obenem s prošnjo za vpis v šolo.
Uprava šole
Zagreb, Kraljevičeva ul. 24, tel. 41-302

Naročajte, kupujte in širite ljudsko revijo Prešernove družbe »OBZORNIK«!

Upravni odbor Kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu

razpisuje

mesto prefekta v internatu

Pogoji: učitelj s petletno prakso, ker bi poučeval tudi splošne predmete. Plača je določena po uredbi z dodatkom. Stanovanje za samca je preskrbljeno. Pismene ponudbe z opisom vseh dosedanjih službenih mest pošljite na upravo šole do 1. septembra 1956. 3173



Konopljarski komercialni center »MOSTONGA« ODŽACI

prodaja na LICITACIJI in sicer:

kamion »Büsing«, tip 1951, nosilnost 5,5 tone s prikolico, nosilnosti 4 tone. Licitacija bo 21. avgusta 1956 ob 11. uri v Avtoreparaturi, Osijek, Božidara Adžije 26

osebni avto »Mercedes« SV 170 z radijskim aparatom in grelcem. Licitacija bo 24. avgusta 1956 v Avtomehaniki, Zagreb, Vlaška 79, z začetkom ob 10. uri

Vsa vozila so v brezhibnem stanju in skoraj nova. Na ogled so vseh delavnik pri podjetju, kjer bo licitacija, za informacije pa vprašajte »MOSTONGA«, Odžaci, telefon 53 Odžaci

Pravico do sodelovanja pri licitaciji imajo vsa gospodarska podjetja, organizacije in ustanove. Pred začetkom licitacije morajo udeleženci predložiti pismeno pooblastilo in kavgijo v znesku 200.000 din v bariranem čeku. Kupljena vozila bodo plačljiva z virmanom. 2896

HELIOS tovarna lakov — DOMŽALE

prodaja sledeča osnovna sredstva:

elektromotor SCHORCH 44 kW, 220/380 V, 965 obratov v minuti popolnoma zaprt in skoraj nov

osebni avto FIAT 1500 sposoben za takojšnjo uporabo, z novimi uvoženimi gumami, registriran za leto 1956

interesenti naj se obrnejo na tovarno za nadaljnje podatke in ceno. 3171



Čestitamo za krajevni praznik vsem delovnim ljudem kraja

Lovrenc na Pohorju

Krajevni odbor Lovrenc
Krajevni odbor SZDL
Vaški komite ZKJ
Krajevni odbor ZB

Gozdno gospodarstvo Maribor

S SVOJIMI OBRATI
Tovarna kos in srpov
Gostinska podjetja
Kmetijska zadruga
Trgovska podjetja
LOVRENC NA POHORJU M 272

Sprejemmo:

- visokokvalificirane delavce — avtomehanike
kvalificirane avtomehanike s prakso
strojne tehnike za servisno službo
šoferje C in D kategorije
prometnike s srednjo šolo ali ustrežajočo strok. šolo
vajence za elektro, ključavničarsko, avtomehanično, ličarsko in kovaško stroko

Vse informacije dobite na upravi podjetja Električna cestna železnica, Ljubljana 3099

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA VIDEM-KRŠKO sprejme za takojšen nastop:

INŽENIRJA — ENERGETIKA za samostojno vodstvo modernih energetskih naprav. Javijo naj se kandidati z vsaj petletno prakso

TRI LABORANTE za kemični laboratorij, z dovršeno laborantsko šolo. V poštev pridejo le moške osebe. Stanovanje zagotovljeno. Plača po tarifnem pravilniku. 3103

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

»TONOSA«

Tovarna nogavic, Ljubljana-Savilje sprejme v službo

absolventa-ko Ekonomskega tehnikuma Nastop takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Javite se osebno v tovarni. 3170

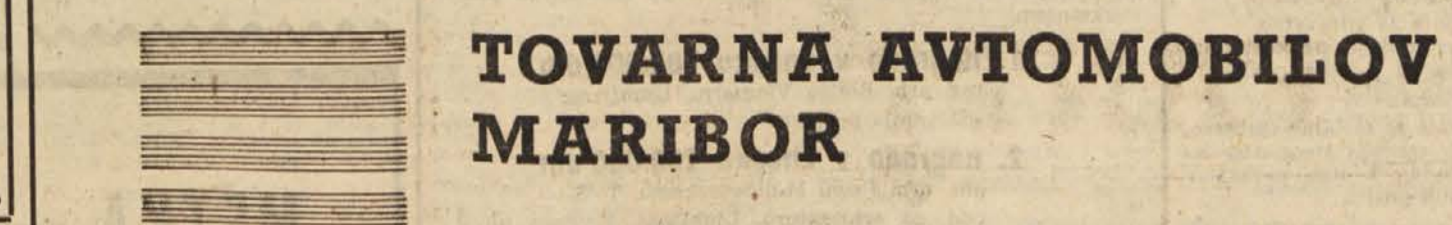
Lesno industrijsko podjetje Ajdovščina

RAZPISUJE delovni mesti za:

strojnega tehnika in lesnega tehnika

Pismene ponudbe pošljite takoj. — Nastop službe po dogovoru. — Plača po dogovoru. POGOJ: odslužitev vojaškega roka 3140

TOVARNA AVTOMOBILOV MARIBOR



NUDI

vsem gospodarskim organizacijam, političnim teritorialnim edincam za potrebe proračunskih ustanov, zdravstvenim ustanovam, ustanovam s samostojnim finansiranjem in zadrugam

NAKUP

- KAMIONOV
KAMIONOV KIPERJEV
AVTOBUSOV

VSE INFORMACIJE DAJE NEPOSREDNO TOVARNA, NJENI PRODAJALCI V NOVEM ŠADU IN MARIBORU, TER VSA OSTALA ZASTOPSTVA TAM. NA KREDIT DO 3 LET



JADRANSKI SAJAM

SPLIT 25 VIII - 2 IX 1956

25% POPUSTA NA BRODOVIMA I ŽELJEZNICAMA

PREDILNICA LITIJA V LITJI

SPREJME TAKOJ V SLUŽBO

tekstilnega tehnika-co

Interesenti naj se javijo osebno ali pošljejo vloge s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev.

Samsko stanovanje zagotovljeno.

Plača po tarifnem pravilniku.

O B E N E M

razpisuje štipendijo

za študij na tekstilnem oddelku tehniške fakultete v Ljubljani

Prošnje za dodelitev štipendije naj interesenti vložijo do 1. oktobra 1956. Prošnji je treba priložiti potrdilo o premoženjskem stanju, potrdilo o prejemanju in višini otroških doklad in prepis zadnjega šolskega spravevala.

3168

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

TOVARNA ORGANSKIH BARVIL • CELJE

sprejme za svoj glavni proizvodni obrat

VODJO IZMENE

• Obrat izdeluje v treh izmenah organska barvila za uporabo v tekstilni, usnjarski in papirni industriji. Vodja izmene vodi in odgovarja za celotno delo ene izmene. Podrejen je neposredno vodji obrata.

• Za razpisano mesto je potrebna izobrazba v rangu popolne srednje šole. Posebno zaželen je absolvent kemijskega ali strojnega oddelka srednje tehniške šole. V poštev pridejo tudi novinci. Pri kandidatih s prakso bo podjetje upoštevalo v posebnih primerih tudi nepopolno srednjo šolo. Poleg strokovne podlage bo pri izbiri odločilnega pomena tudi zunanost in odločen nastop kandidata. Kandidat mora imeti odslužen vojaški rok ter mora stanovati v Celju ali v bližnji okolici.

• Izbrani kandidat bo kot pripravnik za mesto vodje izmene opravljal v podjetju večmesečno prakso, nakar bo prevzel eno izmeno.

• Mesečna plača znaša po tarifnem pravilniku za pripravnika od 11.000 do 16.200 din, za vodjo izmene pa od 14.400 do 18.000 din.

• Ponudbe pošljite tajništvo podjetja do 30. septembra 1956. leta.

3174

Kemična tovarna Podnart

sprejme v službo

3 TEHNIKE - KEMIKE

POGOJ: ustrežna strokovna izobrazba in urejena vojaška obveznost.

3142

SPREJMEMO SPOSOBNEGA

MIZARSKEGA OBRATOVODJO

in

DVA STROJNA MOJSTRA

Plača po dogovoru oziroma po tarifnem pravilniku. — Ponudbe pošljite na OBRATNO PODJETJE

»Zvezda« Maribor

M 271

Komisija za volitve in imenovanja pri občinskem ljudskem odboru Hrpelje razpisuje na podlagi čl. 40 Splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev (Uradni list FLRJ št. 26/55)

natečaj

za naslednja delovna mesta pri ObLO Hrpelje, in sicer:

- Sefa odseka za gospodarstvo. Pogoji: srednja strokovna izobrazba in 5-letna strokovna upravna praksa, od tega 3 leta v gospodarstvu.
- Referenta za narodno obrambo. Pogoji: srednja strokovna izobrazba in 3-letna praksa v upravnih poslih.
- Referenta za šolstvo. Pogoji: srednja strokovna izobrazba in 3-letna praksa v upravnih poslih.
- Referenta za zdravstvo. Pogoji: srednja strokovna izobrazba in 3-letna praksa v upravnih poslih.
- Referenta za socialno skrbstvo. Pogoji: srednja strokovna izobrazba in 3-letna praksa v upravnih poslih.
- Sefa uprave za dohodke. Pogoji: srednja strokovna izobrazba in 3-letna praksa v upravnih poslih.
- Pravnega referenta za imovinsko pravne zadeve. Pogoji: pravna fakulteta in 3-letna upravna praksa ali srednja strokovna izobrazba in 5-letna upravna praksa.
- Strojepisno. Pogoji: nižja srednja strokovna izobrazba in 3-letna praksa v administrativnih poslih.

Plača po uredbi o državnih uslužbencih in dopolnilna plača ter položajni dodatek po odloku ObLO Hrpelje. Prošnje z življenjepisom pošljite ali osebno dostavite občinskemu ljudskemu odboru Hrpelje do 10. sept. 1956.

Komisija za volitve in imenovanja pri ObLO Hrpelje

3175

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR KRANJ SVET ZA SOCIALNO SKRBSTVO

razpisuje

MESTO UPRAVNIKA

DOMA ONEMOGLIH V PREDVORU

Pogoji: nižja šolska izobrazba z malo maturo ter večletna praksa v upravni stroki. Nastop 1. novembra 1956 ali prej. — Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom pošljite na zgornji naslov do dne 31. avgusta 1956.

K 112

Izid natečaja

za izdelavo idejnih osnutkov Gradbene vajenske šole in Doma Gradbene vajenske šole v Ljubljani

Razsodiščna komisija je dne 16. avgusta 1956 zaključila svoje delo in dodelila nagrade in odkupe naslednjim projektantom:

1. nagrado v znesku 300.000 din ing. arh. Borisu Vidmarju, Ljubljana, »Slovenija-projekt«
2. nagrado v znesku 200.000 din abs. arh. Petru Muličkovskemu, TVS, odd. za arhitekturo, Ljubljana, Cojzova ul. 5
3. nagrado v znesku 100.000 din ing. arh. Ivanu Struklju, Ljubljana, Ravbarjeva ulica 5

1. odkup v znesku 85.000 din projektu z geslom »2772«
2. odkup v znesku 65.000 din projektu z geslom »AIR«

Avtorja obeh odkupov naj javita razpisovalcu natečaja svoj pristanek za odkup njihovih projektov.

Vsi projekti bodo razstavljeni v prostorih Gradbene srednje šole v Ljubljani, Gorupova ulica 10/III, soba 16, od 20. do 25. avgusta 1956 dopoldne od 8. do 12. ure.

Ljubljana, dne 17. avgusta 1956.

Upravni odbor
Strokovnega združenja podjetij
gradbene stroke
in industrije gradbenega materiala
LR Slovenija

3167

Upravni odbor Tovarne olja »SONCNICA«, Domžale,

razpisuje

naslednji delovni mesti:

vodja surovinskega oddelka za organizacijo odkupa oljnic in vodja prodajnega oddelka.

Pogoji za obe delovni mesti: dovršena srednja šola ali ekonomski tehnikum, po možnosti z nekaj let dela v komerciali. Zaželeno je znanje nemškega jezika.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Nastop službe takoj ali po dogovoru kasneje.

Pisemne vloge z življenjepisom, navedbo šolske izobrazbe in ostalih kvalifikacij ter navedbo dosedanjega dela pošljite na gornji naslov.

3176

METKA

MEHANIČNA TKALNICA V CELJU

UGODNO PRODA:

BOBNASTI SUŠILNIK

z 9 sušilnimi bobni, delovna širina 150 cm, kapaciteta cca 1000 kg tkanin v 8 urah

VODOMEHALNE NAPRAVE

- 1) VODOMEHALNA NAPRAVA: soda — apno — natrijev fosfat, kapaciteta cca 5 m³/h
- 2) VODOMEHALNA NAPRAVA: soda — apno, kapaciteta cca 3 m³/h
- 3) VODOMEHALNE NAPRAVE: lewattit, kapaciteta cca 1 m³/h

VEČJE ŠTEVILO ELEKTROMOTORJEV

od 0,22 do 16 kW



3 207

Uprava žitnih silosov LRS v Ljubljani proda sledeče:

1. Židano provizorično stanovanjsko barako na zazidani ploskvi 174,1 m². Baraka obsega naslednje prostore: dve stanovanji z dvema sobama, kuhinjo in shrambo; eno stanovanje z eno sobo, kuhinjo in shrambo ter eno pisarniško sobo. Baraka je krita z opeko in ni podkletena, vse stene pa so z notranje in zunanje strani ometane. Vsako stanovanje ima svoje stranišče na vodno splakovanje. V štirih sobah so postavljene visoke keramične peči. V vseh prostorih je ladijski pod. Prodajna cena je 255.000 dinarjev. Baraka stoji pri silosu v Straži pri Novem mestu.
2. Leseno barako v velikosti 340 m², zgrajeno iz lesenih montažnih elementov. Postavljena je na opečnih podstavkih. Stene so dvojne in na notranji strani obite s heraklitom debeline 5 cm ter grobo in fino ometane, tla in strop pa sta obita z lesenimi ploščami. Streha je krita z lepenko. Baraka obsega tri sobe, hodnik z vežo in prostor za kopalnico, večji del pa je primeren za garaže ali skladišče. Baraka stoji pri silosu v Straži in je naprodaj za 370.000 dinarjev.
3. Leseno porušeno barako v velikosti 140 m², pri silosu v Straži. Sestoji iz montažnih elementov. Prodajna cena 35.000 dinarjev.
4. Železni štedilnik, primeren za menze. Je v silosu Straža pri Novem mestu. Prodajna cena je 15.000 dinarjev. Vsak kupec je dolžan v 14 dneh po sklenitvi kupoprodajne pogodbe barake podreti in odstraniti. Vsa eventualna pojasnila dobite pri Upravi žitnih silosov LRS, Ljubljana, Cufarjeva ulica 4.

3169

Na osnovi temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list 32/55) razpisuje

komisija za štipendije podjetja »RADE KONCAR«, Zagreb, Fallerovo šetaliste br. 22.

NATEČAJ

za štipendiranje študentov tehniške fakultete strojne in elektrosmeri (jaki tok) in študentov ekonomske fakultete od petega semestra naprej. — Prednost imajo otroci padlih borcev NOV, žrtev fašističnega terorja in otroci članov kolektiva. Višina štipendij bo določena v smislu odlokov o višini štipendij (Uradni list 32/55).

Prošnje z izpiskom iz indeksa, priporočilom Zveze študentov Jugoslavije, fakultete in potrdilom o premoženjskem stanju pošljite tajništvo podjetja do 19. septembra 1956.

Obveznosti izbranega kandidata in podjetja bodo urejene s pogodbo o štipendiji na temelju osnovnega zakona o štipendijah.

1137

ZAPOSILITEV

STROJNE INŽENIRJE, s prakso ali tudi začelnice, sprejme Tovarna avtomobilov P.A.P. Priložna lista in to za vodilna mesta. Plača po sporazumu. Komfortna stanovanja za poročane, za samske stanovanja v hotelu. Pismene ponudbe z navedbo dosedanjih službovanj pošljite na glavni odelček LP pod »Dobro kolektivno«. 1012 Z

DVA GODBENIKA, pianista in violinista, sprejemamo za bar »Biser«. Prednost imajo tisti, ki obvladajo več instrumentov in peje. Nastop službe s 1. septembrom. Naslov: »Delikatesa«, Kranj. 1908 Z

VAJENKO sprejme v uk trgovsko podjetje z živili Ljubljani. Nastop takoj. — Ponudbe pošljite na glavni odelček pod »Veseli do trgovine«. 3120 Z

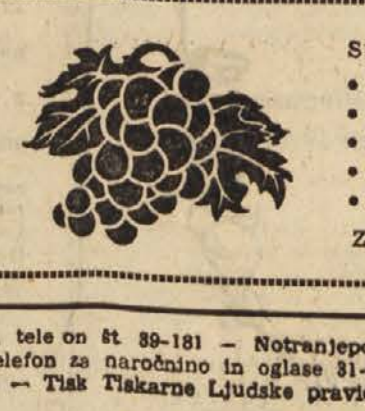
TRANSMISIJO, 6 m, s težaji, proda Pohl, Stara Fužina, Bohinj. 3117 P

TOVORNI AVTOMOBIL »DODGE«, nosilnost 2,5 tone, na dva diferenciala, generalno popraviljen, prodamo. Ogled vozila možen vsak dan od 7 do 20 ure. Podjetje Elektro Tolmin, Zalog 11. 2033 P

INSTRUKTORJA ZA ANGLEŠČINO iščem. — Ponudbo pod »energično« v oglasni odelček LP. 516 P

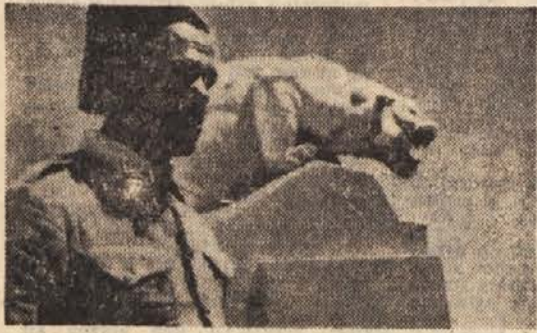


PRIDITE IN OGLETE SI TRADICIONALNO II. MEDNARODNO RAZSTAVO VIN od 25. VIII. do 2. IX. 1956 na Gospodarskem razstavišču



SODELUJEJO: Anglija, Ciper, Južna Afrika, Portugalska, Alžir, Čile, Madžarska, Romunija, Avstrija, Francija, Malta, Španija, Avstralija, Grčija, Maroko, Švica, Bolgarija, Italija, Mexico, Nemčija, Jugoslavija

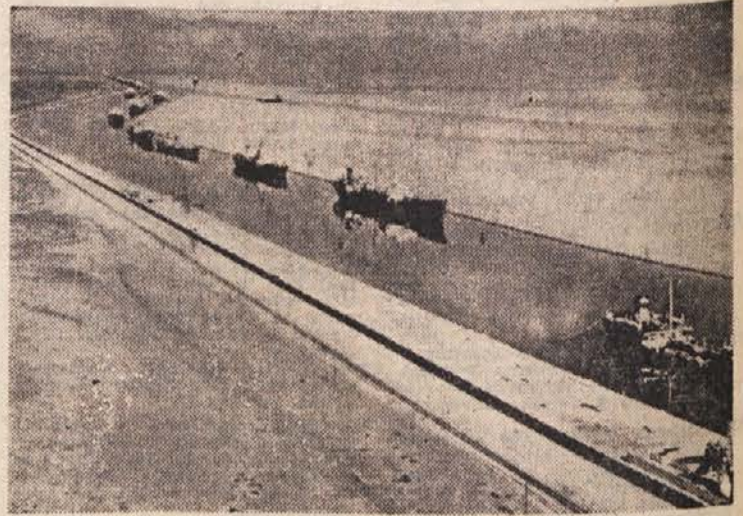
List izdaja časopisno založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/III, tele on št 89-181 — Notranjepolitična — gospodarska rubrika telefon stev 21-613 in kulturna rubrika telefon št 21-887, Nazorjeva ulica 10/II — Uprava: Kopitarjeva ulica 2, telefon 89-181 — Telefon za naročnike in oglase 31-030 — Telefon poslovilnice na Titovi cesti 22-322 — Mesečno naročnina 250 din, vs tujino 500 din — Tekoči račun 60-KB-6-Z-1393 — Poštni predal 42 — Tisk: Tiskarna Ljudske pravice — Poština plača, a v gotovini — Rokopisi se ne vračajo



Egiptovski vojak je ob britanskem levu prevzel stražo na Sueškem prekopu

SUEZ IN NAŠI LJUDJE

PREBIVALCI
JADRANSKIH
OBAL SO
POMAGALI
GRADITI
SUEŠKI PREKOP



Lani je plulo po Sueškem prekopu 4358 angleških, 1835 norveških, 1376 italijanskih, 1217 francoskih, 1096 liberijskih, 900 panamskih, 380 severnoameriških in 377 zahonemskih ladij

Ko te dni morda prvič prihajajo na dan resnični podatki o sto tisočih življenj, vgrajenih v peščene sipine ob Sueškem prekopu, se je obudil spomin tudi na naše ljudi, ki so skoraj pred sto leti s svojim delom spajali dvoje daljnih morij in tako zblíževali celine. Skupno z egiptovskimi felahi so mnogi med njimi zaključili življenjsko pot na vročih puščavskih tleh. Nihče se ni ugotovil, koliko znanih in neznanih naših ljudi je gradilo prekop zlasti v drugi, zaključni fazi gradbenih del, gotovo pa je, da jih je bilo mnogo.

Prebivalci jadranskih obal so pomagali graditi Sueški prekop. Niso še daleč časi, ko so prebivalci dalmatinskih otokov in Boke Kotorske odhajali za sezonskim delom pretežno v dežele Bližnjega vzhoda, zlasti v Egipt, ki imajo zanj mnogi ljudje z jadranskih obal še vedno staro ime Misir.

Marsikje ob naši obali, zlasti pa v Boki Kotorski, so ohranjenost listine in zapiski o delu naših ljudi na Sueškem prekopu. Minila so od takrat desetletja, izginili so mnogi potni listi z grbom črno-zolte monarhije, izgubilo se je mnoge delovne knjižice, ter potrdila o vplačanih egiptovskih lirah in podobni podatki o življenju prebivalcev Boke Kotorske v nedavni preteklosti. Navzlic temu pa je ostalo kar precej pisanih poročil o velikih naporih in o žrtvah, ki so jih prispevali naši ljudje k skrajšanju pomorske vodne poti

za tisoče kilometrov. »Moj oče Luka je šel v Egipt, ko mu je bilo takrat šele štirinajst let,« pripoveduje Nikola Barbić, nameščenec nekega gradbenega podjetja v Kotoru. »Najprej sta poskusila srečo na Suez, predvsem ob prekopu, toliko naših ljudi, da se je razvila v Port Taufiku pri Suezu naša četrt, »Kroacija« imenovana. Posebno veljavo so imeli naši pomorščaki, ki so zasloveli s spretnostjo in iznajdljivostjo. Pokojni Benić je služil na prekopu kot ladijski pilot skoraj štirideset let, pa se mu je samo enkrat primerilo, da je nasledil ladja pod njegovim vodstvom. Voditi ladje po prekopu pred razširitvijo in poglavitno res ni bilo lahko delo. Voda je delala sipine na vsej 173 km dolgi poti. Velika dela morajo opraviti ljudje, ki vzdržujejo Sueški prekop,« je povedal Nikola Kročić z Dugega Rata pri Omišu — mož je

benega podjetja v Kotoru. »Najprej sta poskusila srečo na Suez, predvsem ob prekopu, toliko naših ljudi, da se je razvila v Port Taufiku pri Suezu naša četrt, »Kroacija« imenovana. Posebno veljavo so imeli naši pomorščaki, ki so zasloveli s spretnostjo in iznajdljivostjo. Pokojni Benić je služil na prekopu kot ladijski pilot skoraj štirideset let, pa se mu je samo enkrat primerilo, da je nasledil ladja pod njegovim vodstvom.

Voditi ladje po prekopu pred razširitvijo in poglavitno res ni bilo lahko delo. Voda je delala sipine na vsej 173 km dolgi poti. Velika dela morajo opraviti ljudje, ki vzdržujejo Sueški prekop,« je povedal Nikola Kročić z Dugega Rata pri Omišu — mož je

Skupno s stotinami drugih naših ljudi se je odpeljal z jadrnico kapitana Andra Benića iz Cavtata v Suez tudi Ilija Antović



Spomenik Ferdinanda Lessepsa, graditelja Sueškega prekopa, v pristanišču Port Said

preživel v Egiptu mnogo let — saj pripravijo v kamnolomu na pobočju Atake ob Rdečem morju vsak dan na tisoče kubikov kamna, ki z njim oblagajo bregove prekopa, navzlic varnostnim ukrepom pa morajo biti piloti na vlačilcih »Golijat«, »Titan« in drugih dokaj spretni, izkušeni in iznajdljivi. Prav pri tem delu so se Jugoslovani najbolj izkazali. Morda je prav zdaj trenutek, da ponudimo Egiptu svoje pomorske kapitanke.

Res je, nekaj naših ljudi je napravilo v Egiptu lepo kariero, toda tisti mali ljudje z Lošinja in s Korčule, iz Cavtata ali Boke se še vedno spominjajo zgodb svojih očetov in dedov, ki so na vodni poti sredi puščave puščali ne samo mladost in moč, marveč mnogi tudi življenje. Ti naši ljudje so gradili Sueški prekop, ga pomagali vdrževati in po njem voditi ladje. Videli so bogastvo in revščino, tiste nespavalne odnose med ljudmi, ki jih je sklenila odpraviti mlada egiptovska republika N. K.

Drobne ZANIMIVOSTI

DIAMANTI IN ATOMSKI ŽARKI

Angležinje bodo kmalu nosile diamante, ki jih bo obarvala ustanova za proučevanje atomske energije v Harwellu, je dejal eden izmed predstavnikov te ustanove, ko je na tiskovni konferenci povedal, da bodo v ložnice barvali diamante za trgovske potrebe. Doslej so samo proučevali nov postopek. Dejal je, da postanejo diamanti modri, če jih izpostavijo delovanju nevtrona, in zeleni, če delujejo nanje elektroni. Žarki gama pa jim dajo modrozeleno barvo. Visoke temperature dajejo diamantom zlate barvne odtenke.

TIBERJEVA VOTLINA NA CAPRIJU

Svetovni rekord v potapljanju Raymond Buckler je nastal na Capriju votlino, ki bo velikega arheološkega pomena. Vanjo se pride pod vodo, našli pa so v njej nekaj predmetov iz časov vladavine cesarja Tiberija. Zaradi odbijanja svetlobnih žarkov od sten, je ta jama baje lepša od slovite Sinje votline. Strokovnjaki pravijo, da bo to najbrž jama cesarja Tiberija.

ATOMI IN TUBERKULOZA

Neka ameriška medicinska revija je pred kratkim objavila novico, da zdaj poskusno mešajo streptomicin z radioaktivnim tritijem, stranski proizvod pri cepitju atomov. Tako naj postal streptomicin radioaktiven, da bi lahko spremljali njegovo pot po človeškem organizmu. Znanstveniki si obetajo od tega dragocene podatke za nadaljnje proučevanje tuberkuloze.

Na kači je spal

Gozdni delavec Stevan Radmilović v Bileci se je hotel po delu nekoliko odpočiti. Zaspal je v travi blizu delovnega mesta. Ko pa se je prebudil, je bil grozljivo presenečen: točno na tistem kraju, kjer je ležal, je zagledal skorajda povsem zmečkano kačo. Takoj je poklical tovariše, ki so plazilca potegnili na sonce. Kača je po nekaj trenutkih oživela. Delavci zatrjujejo, da je bila strupena kača, ki jo tamošnji prebivalci imenujejo rumenokljuni poskok. Domnevajo, da je Stevan tako ležal kači na glavi, da ga ni mogla piti.

Za dobro voljo

OČE IN SIN

Zdravnik je v svojem poklicu ostarel, nadomeščati ga je začel sin. Preden se je oče odpravil na oddih, je sinu naročil, naj pazljivo ravna s pacienti, da ju ne bo zapustil kateri izmed njih. Potem ko se je oče vrnil z dopusta, mu je sin postregel z izčrpnim opisom svoje dejavnosti: »Veš, en sam bolnik je bil tu. Kar naprej je kašljal, pa sem nazadnje našel tanko ribjo kost tik ob njegovem sapniku. Seveda sem mu jo izvilkel. Prav?« — »Ze prav, sin, toda zdaj ga ne bo več. Ta pa je bil eden izmed šestih stalnih obiskovalcev.«



»Ti že dobro misliš, toda pot ga bom jaz sprejela!«

SUHCI niso na boljšem

Nikar ne verjemite, da debeli ljudje teže prenašajo vročino kot suhi — pravi neki angleški zdravnik — zakaj mast je dober izolator, zato se zaliti ljudje na soncu bolje počutijo kot suhci. Seveda pa je treba obleko prilagoditi vročini, sneti obratnico in pas, pa tudi kratke hlače, kakršne nosi na primer bri-

tanska vojska, so dobro sredstvo proti vročini. Zadnje čase proučuje čedalje več znanstvenikov po vsem svetu vpliv nizkih temperatur na človeški organizem in njihove posledice. Od tega si obetajo marsikaj, predvsem želijo dobiti najprimernejšo obleko za odprave na obe celini ob tečajih in

pa zbrati kar največ podatkov, ki jim bodo pomagali pri reševanju številnih vprašanj v zvezi z bodočimi vesmirskimi poleti. Seve ne smemo pozabiti tudi medicinskih poskusov, ki naj bi pripomogli k čedalje boljšemu poznavanju primerne toplote človeškega organizma pri raznih zapletenih operacijah. — Večja slika kaže človeka, ki so ga obložili z najrazličnejšimi merilnimi instrumenti, s katerimi ugotavljajo posledice in morebitne spremembe v organizmu pri petdesetih stopinjah mraza. Na manjši sliki je »poskusni zajček« v človeški podobi vtaknih roko v izredno mrzlo posodo. Boleč izraz na prostovoljčevem licu v laboratoriju ameriške univerze v St. Louisu daje slutiti, da ti poskusi niso nič kaj prijetni.

Prvi taksi na Groenlandiji

Grönland, največji otok na svetu, je dobil pred kratkim prvi in edini avtotaksi. V domnevi, da se je njegovo mesto dovolj razširilo, da bi mu nudilo dober zasluzek, si je kupil čevljar Holger Paulsen iz Holsteinborga avto s priklopcem. Mož namerava hkrati prevažati potnike in blago. Pravijo, da je z novim delom tudi glede dohodkov zelo zadovoljen.

Izid žrebanja nagradne križanke

Rešitev (vse vodoravno): g, šok, akt, r, drobiž, parola, vreteno, ena, da, siromak, Dr, T, ven, j, oranje, r, kimona, l, es, i, a, i, av, n, g, mar, g, t, v, i, l, plesati, e, o, c, a, el, tuberkuloza, v, te, s, e, n, s, Maor, vtis, k, ilna, dirka, o, So, k, k, Breznik, j, golob, Abo, e, polovice, r, z, meteor, Al, e, r, Stanko, r, Gaeta, s, Krik, o, Mars, Sotla, o, uho, j, čik, Eric, zvočnik, potepuh.

NAGRAJENCI

Prvo nagrado 2500 dinarjev dobi: Liza Torkar, Lesce 11; drugo nagrado 1500 dinarjev dobi: Ljubica Jelčić, Ljubljana, Galetova 11; dve nagradi po 1000 dinarjev dobita: Mladen Pekar, Maribor, Ulica heroja Staneta 4, in Boris Mozetič, Vrtojba 326, p. Šempeter pri Novi Gorici; pet nagrad po 800 dinarjev dobijo: Jelen Stane, zdravilišče Topolišča, Vladimir Velušček, Ljubljana, Kidričeva 3-III, Gizela Poljanec, Ljubljana, Tržaška 41-I, Vladimir Šilar, Vižmarje 52 a, Ljubljana-Sentvid, Osojnik Janko, Šoštanj, Cesta talcev 8; Dvajset nagrad po 500 dinarjev dobijo: Kornič Ante, Rožna dolina, C XV/17, Stevo Irt, Kamnik, Graben 40, dr. Miloš Lužnik, Ljubljana, Slomškova 15/III, Jože Pečnik, upokojenec, Celje, Ulica 29. novembra 5, Vlado Gorlov, revirno vodstvo, Mozirje, Ferdo Kovič, Maribor, Ulica heroja Bračiča 16/L, Nikola Jakopovič, V. P. 2553/18, Slavonki Brod, Hrvatska, Mira Namut, Slomškova 36/L, Ljubljana, Vida Simončič, Maribor, Kolodvorska 4/I, Danica Vrh, Mirna peč 23, Dolenjsko, Evgen Ivanc, Sodražica, Ivan Mojan, Portorož, Vzgojni zavod, Pavla Godiel, Rogaska Slatina, učiteljica, Andrej Perne, Kranj, Titov trg 11, Breda Osredkar, Kočevje, Roška cesta 4 a, Slavko Pajntar, delavec, Tržič, Partizanska 12, Ivan Knez, Ravne na Koroškem, Dilaški dom, Franciška Ferencak, Obste, Ob zeleni jami 17, Ljubljana, Hilda Pristovšek, Sevnica ob Savi, Marija Skaza, Ptuj, Trg svobode 4.

Nagrajence iz Ljubljane prosimo, da dvignete nagrade v našem uredništvu, ostalim pa jih bomo poslali po pošti v prihodnjih dneh. Prihodnje nagradno slikovno križanko bomo objavili v nedeljo, 2. septembra.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. država v srednji Ameriki, 9. del telesa (pomanjšano), 10. zvrhan, 11. kovski pripomoček, 13. prislov, 14. začelnični srbskega pisatelja

(Most na Drinle), 15. antično podzemlje, 17. znizana glasbena nota, 18. hudobnež, 21. pritrđiti, 23. arabski žrebec, 25. del prostora, 26. samoglasnik in sozlasnik, 27. prodajni prostor, 29. dvom, 30. malik, 32. ribji zaplodek, 33. stretnuh

Navpično: 1. zbiralec raznih vrst denarja, 2. vzor, 3. srednjeveška obrtniška združba, 4. začelnični hrvaškega književnika (Tonkina edina ljubezen), 5. skrajšano avtonomna pokrajina, 6. pripadnik starogermskega plemena, 7. absces, 8. kombinacija leč, 12. pisarniška potrebščina, 15. poklic, 16. gruda, 19. glasbena kratica, 20. časovni prislov, 22. staro mesto v Franciji, 24. strnjena, močna, 28. krajevni prislov, 29. tuja kratica za zimskošportno panogo, 31. vprašalnica, 32. simbol za iridij.

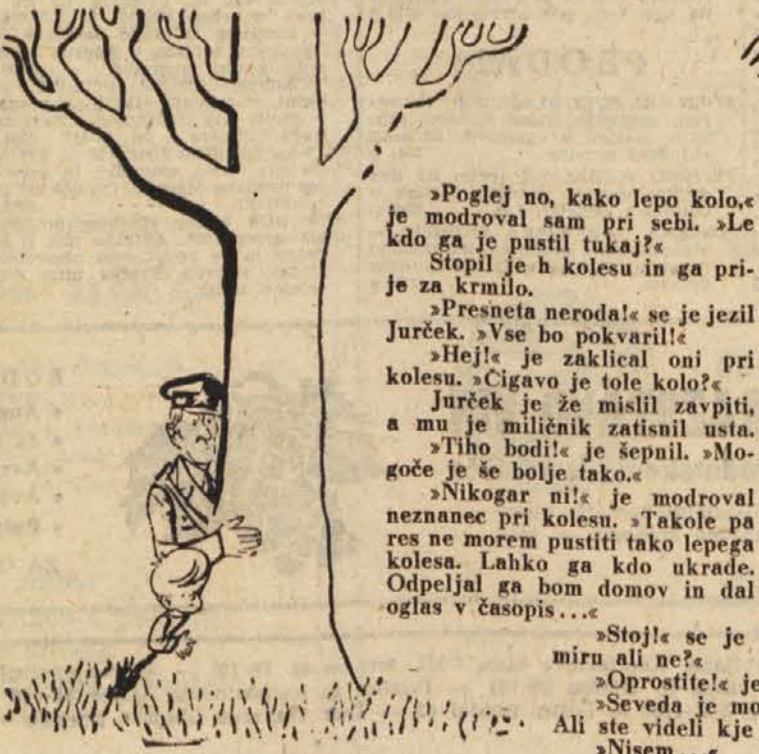
RESITEV KRIZANKE Z DNE 29. JULIJA

Vodoravno: 1. ženitnina, 9. udje, 10. oven, 11. RVI, 12. treba, 15. Nives, 15. rop, 16. Anam, b, l, l, s, 18. ose, 21. lks, 24. befar, 25. zalje, 27. ako, 28. slan, 29. Vraz, 30. Mongolija

Navpično: 29. V (ladimir) L (evstiki).

JURČEK RISE

»Nima smisla,« je zelo glasno rekel miličnik, da bi ga Barabić gotovo slišal. »Tukaj ga že ni. Kar pojdiva, Jurček.« Odsla sta in se skrila za bližnjo hruško. Toda Barabić ni bilo na spregled. Naposled je prišel nekdo po poti mimo senika. Zagledal je bleščeče kolo in se ustavil.



»Poglej no, kako lepo kolo,« je modroval sam pri sebi. »Le kdo ga je pustil tukaj?« Stopil je h kolesu in ga prijelo za krmilo. »Presneta neroda!« se je jezil Jurček. »Vse bo pokvaril!« »Hej!« je zaklical oni pri kolesu. »Cigavo je tole kolo?« Jurček je že mislil zavpiti, a mu je miličnik zatisnil usta. »Tiho bodi!« je šepnil. »Mogoče je še bolje tako.« »Nikogar ni!« je modroval neznanec pri kolesu. »Takole pa res ne morem pustiti tako lepega kolesa. Lahko ga kdo ukrade. Odpeljal ga bom domov in dal ogled v časopis...«

»Stoj!« se je tedaj oglasil Barabić s senika. »Ali boš pustil moje kolo pri miru ali ne?« »Oprostite!« je vljudno rekel neznanec. »Nisem vedel, da je vaše.« »Seveda je moje,« je zagodrnjal Barabić. »Teta mi ga je poslala iz Amerike. Ali ste videli kje v bližini kakšnega miličnika?« »Nisem...«

Pobegli vlomilec

